Linné, Carl von

MUSEUM TESSINIANUM, OPERA ILLUSTRISSIMI COMITIS, DOM. CAR. GUST. TESSIN, -- COLLECTUM..

Holmiæ 1753. Folio. VIII + 132 pp. + 12 plates.

Engraved title-vignette (Jean Eric Rehn sc.), head-piece and 2 large initials.

Most of the 12 plates are engraved by Per Gustaf Floding.

New half leather.

Original edition.

Catalogue of the collection of minerals and petrifactions which Carl Gustaf Tessin had collected at Åkerö, compiled by Linnaeus.

Hulth, p. 89. Soulsby 1081.

MUSEUM TESSINIANUM,

OPERA
ILLUSTRISSIMI COMITIS,

DOM. CAR. GUST. TESSIN,

REGIS REGNIQUE SVIOGOTHICI SENATORIS,
REGIÆ CANCELLARIÆ PRÆSIDIS, AD AULAM REGIAM SUMMI MARESCHALLI,
EDUCATIONI R. CELS. PRINCIP. HERED. GUSTAVI PRÆFECTI, ACADEMIÆ
ABOENSIS CANCELLARII, ORDINIS S. R. M. SERAPHINORUM EQUITIS
AURATI ET COMMENDATORIS, NEC NON OMNIUM S. R. M. SVECIÆ
ORDINUM CANCELLARII, EQUITISQUE AURATI
DE AQUILA NIGRA,
COLLECTUM.

HANS EXCELLENCE, RIKS-RÅDETS &c.

HERR GR. CARL GUST. TESSINS

NATURALIE-SAMLING.

HOLMIÆ

Apud LAURENTIUM SALVIUM 1753.

OBSERVATIO.

Censebunt forte multi, jactantiæ & philautiæ deberi, quod huncce Collectionum mearum indicem in lucem edam publicam.

Prima quoque specie, ab iniquis ejusmodi judicibus stare videbitur ratio.

Fortunæ Lusus, temporum vicissitudines, & gravia, quibus defunctus sum, munia, non integras hisce aliisque innocuis de-

ANMARKNING.

Mången torde skatta för en verkan af skryt och sjelfkärlek, at jag låter denna Förtekningen på mina Samlingar komma i dagsljuset.

Vid första anseendet torde ockſå desse ogene domare tyckas hafva rätt.

Lyckans lek, tidernas omständigheter, och brådare kall hafva ej tilstadt mig, at fullkomligen inviga

)(mina

liciis impendere ſiverunt horulas. Cum vero a laboribus laxandus animus, in illis quidem potius terendum puſillum, quod nactus ſum otii, exiſtimavi, quam levibus evanidisque gaudiis.

mina ſtunder åt ſlika och flera menlöſa nöjen; men ſom trålſamma förråttningar behöfva hvila, ty har jag tånkt ſnarare finna den uti betraktelſer öfver ſällſynta ting, ån uti förſvinnande luſtbarheter.

Hoc animi propoſito adductus, primo Librorum, inde Picturarum, & Sculpturæ graphidosque, tum denique Gemmarum, & veterum ac recentiorum Numiſmatum, congesſi copiam. Verbo: facilius mihi foret ea enumerare ſingula, in quæ indagandi ſtudio incubui, quam quæ a me ſunt prætermiſſa.

Sådan grundſats har bragt mig, at i början ſamla Böcker, dernåſt Målningar, Kopparſtycken och Tekningar, ſedan ſkurna Stenar, ſamt äldre och nyare Skåde-penningar. Med et ord: lättare vore mig, at uppräkna de delar, på hvilka min nygirughet fallit, än dem, hvilka jag å ſido lemnat.

Jam ſi arbitrarer, horum omnium penitiſſima cognitione me eſſe imbutum, aut vero de novis inexpertisque ſternendis ſemitis gloriarer, digna certe riſu proderetur ſtultitia; aliis me occupationibus ſors fatumque addixit.

Trodde jag mig uti alt detta äga den grundeligaſte inſigt, eller berömde jag mig, at kunna bana nya och oförſökta vågar, ſå beginge jag en åtlöje vård dårſkap; mit öde har mig andra ſysſlor ålagt.

Id unum expetivi, ut ſolertes Sveciæ incolas ad fruendum meo ſupellectili incenderem:

Det enda jag ſökt, har varit, at upmuntra Sveriges quicka inbyggare, at göra

ſig

derem: credidique, inquirendi curam, mihi adeo jucundam, ſaltem obtrectationi obnoxiam eſſe non poſſe.

Id unum nunc expeto, ut, in me aliisque informandis, acumine proficiam perſpicacis Archiatri noſtri, Domini Caroli Linnæi, *qui, meo rogatu, recenſuit, ordine diſpoſuit, atque obſervationibus locupletavit hunc Indicem, unius earum, queis potior, Collectionum.*

Face ipſius prævia tanto magis opus habeo, quod vix annus eſt, ex quo coepi tam late diffuſam complecti ſcientiam, ea quidem mente, ut vitæ in poſterum ſolitariæ liberali conſulatur oblectamine.

De fido ipſius adjumento hoc minus dubitare convenit, quod ſua me jam tum cohoneſtatum voluit amicitia, quando longinquis peregre fatigabamur itineribus. Quid ergo non ultra expectavero, poſtquam,

ſig mit fôrråd til nytta; och jag har trott, at min nôjſamma nyfikenhet åtminſtone ej kunde vara tadel undergifven.

Det enda jag nu ſôker, är, at, til min och andras undervisning, nyttja vår ſkarpſynta Archiaters Herr Carl Linnæi inſigt, ſom, på min anmodan, behagat ôfverſe, i ordning bringa, och med Anmårkningar rikta, denna Förteckningen, ôfver en af mina nu ågande ſamlingar.

Deſs ljus tarfvar jag ſå mycket mera, ſom knappaſt et år fôrflutit, ſedan jag bôrjat omſamna en ſå vidſtråkt Vetenſkap, i tanka, at af den, under en återſtående enſlig lefnad, få gôra mit tidsfôrdrif.

Deſs trogna biſtånd år mig ſå mycket ſåkrare, ſom han hedrat mig med ſin vänſkap, redan under den tiden, då vi tråkade fiårran aflågſna vågar: hvad mera bôr jag då fôrvänta, ſedan jag

quam, veluti prætentando, Tramitem reperi, quem, in Orbis opportunitatem, Eruditis prælucente exemplo, expediit complanavitque?

Suum ipſi nunc attribuo Laborem: ei ſoli acceptus fertur honos; eidemque, hoc in negotio, impenſe me obſtrictum fateor, memori gratoque ſemper animo.

Quid ad DEI O. M. notitiam, gloriam atque amorem via magis compendiaria nos ducit, quam ſi Illius Opera noſcamus & extollamus? Quum rite intelligam DEUM, mea cauſſa cuncta condidisſe, meosque in uſus comparata inſtruxisſe, utique percipiendum mihi eſt, meum, omniumque adeo mortalium, donec aura veſcimur ætheria, præcipuum eſſe officium, Conditoris propagare laudes, quantumque fieri poteſt, admiranda rimari facta. Hoc ipſo, nulloque alio fine, Ratio nobis eſt conceſſa: id ni foret, ſufficeret omnino, communi animalium gaudere inſtinctu, quo cuncta

vi-

jag famlande hittat den ſtig, hvilken han, til verldenes beqvämlighet, och flera Lärdas efterdömen uprögt?

Honom tilägnar jag detta deſs egna arbete: honom allena bör hedren, och honom tilärkänner jag, i detta målet, all min tackſamhet.

Hvad leder oſs genare til GUDS kännedom, til GUDS Ära, och til GUDS kärlek, än at känna och upphöja Deſs verk? när jag rätt vet, at GUD, för min ſkul, alt ſkapat, och all ting til min nytta inrättat, ſå måſte jag ju begripa, at mit, och alla männiſkors ypperſta kall på jorden är, at utbreda Skaparens Ära, och, ſå mycket görligt vara kan, utranſaka Deſs under; Til den, och ingen annan ända, är oſs vårt Förnuft gifvit, ty eljeſt behöfde vi ju endaſt den almänna Djur-driften, ſom lärer alt hvad lif äger, at en-

kom

viventia in sibi propria ac peculiaria feruntur commoda. Nunquid actuosæ naturæ partem, æternæ vim sapientiæ, Terræ gremio Summus abdidisset Arbiter, nisi & Instrumenta simul creasset, occultis opibus investigandis, explorandis æstimandisque idonea?

kom nyttja sina särskilda fördelar. Monne GUD fördolt en del af sin Visdoms kraft i Jordenes sköte, så framt Han ej skapat sådana redskap, som förmådde dem upleta, undersöka och värdera.

Si hoc, uti par est, perpenderemus, quis eo unquam procederet temeritatis & impudentiæ, ut adorandi Opificis evertere Instituta, ordinem conturbare, sibique concredita bona prodigere vellet? Breviter ut dicam: ubinam inveniretur, qui non, suo ipsiusmet persuasu, Ethicæ ac Philosophiæ navaret operam?

Eftersinnade vi detta råtteligen, ho kunde då någonsin vara så fräck och djärf, at vilja störa Skaparens Inrättelse, rubba Dess ordning, och slösa Dess ombetrodda goda? kårt at säga: hvar funnes då den människa, som ej, af egen öfvertygelse, fördes til Sedoläran, och verldsliga visheten?

An alia itaque, rationi excolendæ, magis necessaria suppetit materies, quam quæ, uno eodemque tempore, me reddit solidè Christianum, virumque vere probum & honestum?

Gifves då väl något angelägnare Förnufts ämne, än det, som på en gång, gör mig til en grundad Christen, en uplyst Människa, och en ärlig Man?

Cogi- Be-

Cogita, qvam comprehendi prorſus nequeat Majeſtas Divina, quodque nullos potentiæ agnoſcat terminos: memento te ſuperbientem, haud magis artificioſæ eſſe ſtructuræ, (animam ſi exceperis), quam vermiculum viliſſimum; atque tum pecca, ſi audes!

Betänk hvad GUD är för et obegripeligt väſende, och för en Allrådande HERRE: Beſinna, at du ſom yfves, ej är af konſtigare ſammanſättning (ſjälen undantagen), än den ringaſte maſk; och ſynda ſedan, om du driſtar!

LA-

LAPIDES
DIVIDUNTUR
IN
PETRAS,
QUÆ LAPIDES SIMPLICES.
MINERAS,
QUÆ COMPOSITOS.
FOSSILIA,
QUÆ MIXTOS
COMPREHENDUNT,

STENAR
FÖRDELAS
I
BERG-ARTER,
MALMER
OCH
GRUS-ARTER.

CLASSIS I.

PETRÆ.
VITRESCENTES.

COS.

Quadrum. 1. COS friabilis, particulis argilloſo-glareoſis. *Linn. Syſt. nat. edit. 6. p. 147. n. 1.*

Cos, particulis minimis glareoſis, mollis cædua. *Wall. mineralog. Svec. p. 75.*

Locus: Gotlandia *ad* Burſvicum, *ubi foditur.*

Lapis *eſt cinereus, ubi finditur adſperſus particulis micaceis. Efferveſcit cum aqua forti, at non ſolvitur, indicio lapidem ortum ex* Arena farinacea & Argilla calcarea, *quod confirmatur ex ſtrato terræ ad* Sandbro Uplandiæ.

Uſus: *ad ædes earumque fundamenta, caminorum ornamenta, ciſtas ſepulcrales varie figuratur.*

calcarea. 2. COS friabilis, particulis calcareo-glareoſis.

Calx hepatica. *It. Weſtrogoth. 21.*

Locus: Weſtrogothia, *ubi conſtituit infimum ſtratum calcareum montis* Kinnæ.

Lapis *eſt cinereus, rudis: Effeverſcit cum aqua forti & more Marmoris ſolvitur in terram albam calcaream, quam inſtar maculæ deponit; indicio lapidem ortum ex* Arena farinacea & Creta rudi.

farinacea. 3. COS friabilis, particulis farinaceis impalpabilibus.

Locus: Saxonia.

Lapis *eſt friabilis, ungue in pollinem cedens: ſæpe fiſſilis, ſuperficie adſperſa atomis micaceis: colore vario, ſæpe flaveſcente.*

Coticula. 4. COS friabilis, particulis glareoſis impalpabilibus.

Locus: Weſtrogothia: Moeſſeberg *cum Petrificatis.*
Bertelsdorf *ad Femingen.*
Edvardsdorf *prope Pirnam.*

Lapis *eſt colore vario, particulis impalpabilibus, non efferveſcens cum aqua forti.*

5. COS

I. CLASSEN.

BERGARTER.
FLUSSTENAR
SAND-STEN.

1. SANDSTEN lös af ler och moaktigt gry. *Syst. nat. VI. p.* 147. *n.* 1. Quaderften.
Snidarften. *Wall. min.* 75.
Finnes och brytes vid Bursviken *på* Gotland.
Stenen *år grå och i klyften beströdd med fina skimmeracktiga particlar. Han gåser med skedvatten, men ej uplöses; håraf sluter jag, at han blifvit hopsatt af* mo *och* mårgel-lera, *hvartil man har de tydeligaste prof vid Sandbro i Upland.*
Bruket af stenen år allmånt til slott och stråk-sten, til spis-ramar, lik-kistor etc. ty han uthugges lått til hvad skapnad, som behagas.

2. SANDSTEN lös af kalk och mo-gry. Lefverften.
Lefverften. *Wåstgöth. resan* 21.
Fås vid Kinnekulle i Wåstergöthland, *der han utgör nedra klefvan.*
Stenen *år grå och grof. Han gåser med sked-vatten och uplöses till en hvit kritjord, som blifver sittande på stenen efter gåsningen, til et tecken, at han blifvit hopsatt af mo och bleke.*

3. SANDSTEN lös af ofynligt mjöl-gry. Mjölig fandften.
Finnes i Saxen.
Stenen *år lös, så at han kan rifvas med nageln, och ofta klyfvas, då dess sidor åro beströdde med det finaste glåntsande skimmer. Fårgen år åtskillig, dock måst gulaktig.*

4. SANDSTEN lös af ofynligt mo-gry. Hwåtjeften.
Finnes i Wåstergöthland *vid Mösseberg, ofta med Petrificater.*
Vid Bertelsdorf *vid Femingen.*
Vti Edvardsdorf *vid Pirna.*
Stenen *år af hvarjehanda fårg och består af det finaste gry. Gåser ej med sked-vatten.*

versatilis. 5. COS friabilis, particulis glareosis duris. *Syst. nat.* 147. *n.* 2.
Locus: Westrogothiæ *montes, in quibus infimum constituit stratum.*
Saxonia *ad Pirnam.*
Lapis est *cinereus, durus, qui chalybe percussus scintillas emittit.*

variolosa. 6. COS friabilis, particulis arenaceis æqualibus, aquam transmittens.
Cos solidiuscula alba, cortice flavescente, maculis fuscis friabilibus. *It. Scan.* 13.
Locus: Nericia *ad diversorium Soerby.*
Westrogothia: *Kinnekulle, Hellekis.*
Lapis *est albidus, admodum friabilis, ut vix cohæreat, adspersus maculis & foraminibus fuscis.* Aquam *copiose haurit.*

Quartzosa. 7. COS solida, particulis quartzosis impalpabilibus. *Syst. nat.* 147. *n.* 3.
Locus: Westrogothia, *ex præcipitiis* Hall, Hunneberg.
Lapis est *durus, soliditate Quartzo accedens, hyalinus: particulis granulatis, vix oculo nudo manifestis, a Quartzo differens.*

Arenaria. 8. COS solidiuscula, particulis arenaceis quartzosis pellucidis æqualibus. *Syst. nat.* 147. *n.* 4.
Locus: Lapponia, *Juckasjervi mons* Takavari.

fundamentalis. 9. COS solidiuscula particulis arenaceis quartzosis subopacis subæqualibus. *Syst. nat.* 148. *n.* 5.
Locus: Roslagia.
Wetteri *lacus littora.*

molaris. 10. COS solidiuscula, particulis arenaceis quartzosis inæqualibus. *Syst. nat.* 148. *n.* 6.
Locus: Wetteri *littora.*
Lapis *constat particulis arenaceis minimis, immixtis frustulis majoribus quartzosis.*

corticosa. 11. COS solidiuscula, particulis arenaceis æqualibus, tunicato lamellosa.
Locus: Westrogothia, *Moesseberg.*
Lapis *est rotundus, cepæ instar varie corticosus, crustis cinereo-flavescentibus, forte ferro coagulatus.*

QVAR-

5. SANDSTEN lôs af hårdt mo-gry. *Syst. nat.* 147. *n.* 2. Slipsten.
Finnes i Wåstergöthlands *berg, der denna sten utgör nedersta hvarsvet.*
i Saxen *vid Pirna.*
Stenen *är grå, hård, och gifver gnistor mot stålet.*

6. SANDSTEN lôs af jämnstort sand-gry, hvarigenom vattnet silar. Silsten.
Sandsten hvit och jämn med gul skårpa och mörkaktiga lôsa fläckar. *Skånska resan* 13.
Tages vid Sörby *Gästgifvare-gård i Nerike.*
Vid Hellekis *på Kinnekulle i Wästergöthland.*
Stenen *är hvit, mycket lös, at han svårligen hänger ihop och är beströdd med mörkaktiga fläckar och ärr. Han super aldramäst vatten, ibland alla våra inländska stenar.*

7. SANDSTEN fast af osynligt Kisselgry. *Syst. nat.* 147. *n.* 3. Kissel-sandsten.
Tages i Wästergöthland förnämligast vid Hall *och* Hunneberg.
Stenen *är nästan så hård och fast, som Kissel, från hvilken han skiljes endast med nästan osynliga gryniga particlar.*

8. SANDSTEN tät, af Kisselaktigt genomskinligt jämt Sand-gry. lös sandsten.
Syst. nat. 147. *n.* 4.
Tages i Lappland och Juckasjervi vid berget Takavari.

9. SANDSTEN fast af dunkelt nästan jämnstort sand-gry. *Syst. nat.* 148. *n.* 5. Sträck-sten.
Tages i Roslagen
Vid Wetterns *strander.*

10. SANDSTEN fast af ojämt Kisselaktigt Sand-gry. *Syst. nat.* 148. Quarnsten.
Tages vid Wetterns *strander.*
Stenen *består af fint sand-gry, ibland hvilket ock grost grus är inblandadt.*

11. SANDSTEN fast af jämnt sand-gry, som är öfverdragit liksom med bark utanpå bark. Brynsten.
Tages i Wästergöthland vid Mösseberg.
Stenen är *rund såsom en rödlök och öfverdragen med åtskilliga sand-skorpor utom hvarandra, som äro något gula. Synes derföre vara af något järn-vatten hopbunden.*

QUARTZUM.

aqueum. 1. QVARTZUM hyalinum. *Syst. nat.* 149. *n.* 1.
Locus rupium fissuræ passim.
Westrogothia *ad arcem* Lechœ.

lacteum. 2. QVARTZUM album. *Syst. nat.* 149. *n.* 2.
Locus: Svecia *passim.*
Lapis *est minus, quam præcedens, pellucidus, sed potius diaphanus, colore lacteus, nec vitreus.*

opacum. 3. QVARTZUM subopacum. *Syst. nat.* 149. *n.* 4.
Locus: Svecia *passim, uti ad arcem* Leckœ.
India. *Seba.*

tinctum. 4. QVARTZUM tinctum.
α *Qvartzum tinctum subfuscum.*
β *Qvartzum tinctum viride.*
γ *Qvartzum tinctum flavescens.*
δ *Qvartzum tinctum violaceum.*
Locus exoticus, *varius variis.*

SILEX.

cinereus. 1. SILEX vagus marmoreo cretaceus. *Syst. nat.* 150. *n.* 2.
Silex cinereus. *It. W.goth.* 73.
Locus Westrogothia: *Kinnekulle: Hellekis.*

communis. 2. SILEX vagus cretaceus. *Syst. nat.* 151. *n.* 1.
Locus: Scania *campestris, minus alta.*

Achates. 3. SILEX vagus rotundatus concentrico-corticosus.
SARDUS.
OPALVS margaritæ coloris.
ONYX. *Oculus cati.*
CARNEOLUS.
Locus: Nilus Ægypti.
Germania *locis variis.*
Lapis *est sæpius magnitudine pugni, rotundatus, oblongiusculus, variæ figuræ.* Cortex *nudus, solidus nec terrestris.* Medullaris *substantia diaphana, pallida* lineis *sæpius concentricis, unde transversim sectus sæpe exhibet propugnacula polyedra, & interdum* Graptolithos, Dendritas.

4. SI-

KISSEL.

1. KISSEL vattenfårgad. *Syft. nat.* 149. *n.* 1. — klar Kiffel.
Tages hår och der i bergsfpringor *från Wäftergöthland vid* Leckö Slott.

2. KISSEL mjölkfårgad. *Syft. nat.* 149. *n.* 2. — Bergsmans flinta.
Tages allmånt i Sverige.
Stenen *år mindre genomfkinlig, ån den förre, dock klar eller half-klar, mjölk-fårgad, men ej glasfårgad, fom vatten.*

3. KISSEL dunkel. *Syft. nat.* 149. *n.* 4. — Dunkel Kiffel.
Tages allmånt i Sverige, *fåfom vid* Leckö.
från Indien *hitkommit, igenom köp utur* Sebas *Cabinet.*

4. KISSEL fårgad. — fårgad Kiffel.
Tages måft utomlands, på åtfkilliga ftållen.
Håraf fer man hår i Cabinettet mörka, gröna, gula, violetta *fårgor.*

FLINTA.

1. FLINTA af bleke, i löfa ftycken. *Syft. nat.* 150. *n.* 2. — Grå Flinta.
Gråflinta. *Wåftgöth. ref.* 73.
Tages i Wåftergöthland, *vid Helkis, på Kinnekulle.*

2. FLINTA af krita, i löfa ftycken. *Syft. nat.* 151. *n.* 1. — Byffe-flinta.
Fins på Skåne *flått, men der, på högderne, i mindre ftycken.*

3. FLINTA i rundade ftycken, likfom fkalig af åtfkilliga hvarf. — Agat.
SARD.
OPAL af pårlefårg.
ONYX. KATT-ÖGA.
CARNEOL.
Tagne vid Nilftrömen.
i Tyfkland *på åtfkilliga ftållen.*
Stenen *år ofta ftor, fom en knytnåfve, rund, aflång och af åtfkillig fkapnad.* Skalet *år hårt och hårdt, utan jord-fkorpa.* Inuti *år ftenen half durkfigtig, blek, med linier, fom gå omkring fin medelpunct, hvaraf då ftenen fågas i tu, utvifas kantige fåftningsverk och ofta i dem* moffa *och* fkogar *upritade.*

4. FLIN-

Calcedonius. 4. SILEX vagus pallido-albidus ſubdiaphanus.
Locus: Nilus.
Lapis *colore cornu ſ. ungvis, diaphanus, fere vitri, fracturis concavis convexisque.*

Pſeudo-Achates. 5. SILEX rupeſtris marmoreus. *Syſt. nat.* 150. *n.* 3.
Locus: Sahlbergæ *fodina.*
Lapis *ex Marmoris fiſſuris, conſtans lamina ſ. vena incarnata, extus inæquali, intus vero ſubdiaphana pallidiore.*

Hæmatodes. 6. SILEX rupeſtris ſuperficie nodoſa tunicata.
Locus: Europa *auſtralis.*
Lapis *obtectus, more Hæmatitidis, nodulis obtuſis, conglobatis, rubris, cruſtis variis ſuperinductus;* medullaris *vero ſubſtantia pallida varii coloris.*

Jaſpis. 7. SILEX rupeſtris margaceus. *Syſt. nat.* 150. *n.* 4.
Locus: Helvetia.
Lapis *eſt Marmoris facie, colore vario, frequentiſſime ex rufo & albo varius, non efferveſcens aqua forti.*

4. FLINTA i lôſa ſtycken, ljusblek half genomſkinlig. Chalcedon.
Tagen i Nilen.
Fårgen år merendels lik horn eller nagel, klar ſom glas: i brottet går ſtenen kulrigt och dåldigt.

5. FLINTA uti kalk-klyft. *Syſt. nat.* 150. *n.* 3. Berg-Agat.
Tagen i Sahlbergs *grufva.*
Denna våxer uti kalkbergs ſpringor, år af en kôttfårgad åder, ſom utanpå år ôjåmn, inuti blekare och genomſkinlig.

6. FLINTA i klyft, ſom år knylig och med hinnor klådd. Blod-flinta.
Tagen i ſôdra Europa.
Stenen år utanpå rôd, knôlig ock kotig, ſom en Blodſten, och likſom ôfverdragen med åtſkilliga ſten-hinnor; inuti år ſtenen blek mer och mindre.

7. FLINTA i klyft af mårgel. *Syſt. nat.* 150. *n.* 4. Jaſp.
Tagen i Sveitz.
Stenen ſer ut ſom marmor, år af åtſkillig fårg, dock måſtedels brokug af rôdt och hvitt, gåſer ej med ſked-vatten.

CALCARIÆ.

MARMOR.

nobile. 1. MARMOR solubile, particulis impalpabilibus rasilibus. *Syst. nat.* 152. *n.* 8.

- Parius. α Album *particulis granulatis.*
- Luculleum. β Nigrum *venis intortis, rupturis albis, characteribus inscriptis albis.*
- Phengites. γ Flavum.
- Numidicum δ Rubrum.
- Ratisbonense. ε Lividum *canescens, intortum.*
- Verdello. ζ Viride *venis intortis.*
- Canariense. η Varium *ex albo & nigro.*
- Laconicum. θ - *ex albo & viridi.*
- PortaSanta. ι - *ex albo & flavo.*
- κ - *ex albo, flavo & hyalino.*
- Lesbium. λ - *ex flavo & incarnato.*
- μ - *ex flavo & fusco.*
- ν - *ex flavo & lineis virescentibus.*
- ξ - *ex stratis diversicoloribus.*
- Polyzonias. ο - *rudera ædium referens, flavescens.*
- Florentinum. *Locus variis varius; in* Svecia *primario foditur & in* Kålmorden

radians. 2. MARMOR solubile, particulis micantibus acerosis. *Syst. nat.* 152. *n.* 7.

Locus: Korpikihl *Tornoæ inferioris.*

Lapis *albidus particulis radiantibus ex fibris sparsis, acerosis instar Talci Ollaris.*

Calx. 3. MARMOR solubile, particulis micantibus granulatis. *Syst. nat.* 152. *n.* 6.

Locus: Åckeroea, *ubi foditur.*

hepatium. 4. MARMOR solubile, particulis micantibus arenaceis. *Syst. nat.* 152. *n.* 5.

Locus: Kinnekulle Westrogothiæ.

Lapis *rudis, cinereus: particulis obscuris, subarenaceis, saxum mentientibus; particulæ micantes, dum frangitur, sæpe obscuriores adparent.*

5. MAR-

LIMSTENAR.

KALK.

1. KALK som uplöses, af osynligt löst gry. *Syst. nat.* 152. *n.* 8. Marmor.
   - α hvit *med grynigt* gry.
   - β svart *masurlik med hvita prickar; gifver hvit skrift.*
   - γ gul.
   - δ röd.
   - ε blekt *något gråaktig, masurlik.*
   - ζ grön.
   - η brokog *af hvitt och svart.*
   - θ - *af hvitt och grönt.*
   - ι - *af hvitt och gult.*
   - κ - *af hvitgult och vattenfärgat.*
   - λ - *af gult och köttfärgat.*
   - μ - *af gult och mörkacktigt.*
   - ν - *af gult med gröna lineer.*
   - ξ - *af olika hvarf.*
   - ο - *gul med liknelse af rudera.* *Florentiner marmor.*

   Brytes på åtskilliga ställen & förnämligast i Sverige på kålmorden.

2. KALK med stråligt och agnelikt gry. *Syst. nat.* 152. *n.* 7. Strålig kalk.
   Tages vid Korpikihl *i nedre Torneå.*
   Stenen är hvitaktig med stråliga particlar, som ligga strödde, like agnar, såsom i Telg-stên.

3. KALK med skimrande grynigt gry. *Syst. nat.* 152. *n.* 6. Kalksten.
   Brytes vid Åckerö.

4. KALK med skimrigt sandgry. *Syst. nat.* 151. *n.* 5. Lefversten.
   Finnes i Westergöthland på Kinnekulle.
   Stenen är grof och grå med mörkaktiga sandparticlar liksom i gråsten, och i brottet skimrande mörka particlar.

campestre. 5. MARMOR solubile, fragmentis horizontalibus subfissilibus. *Syst. nat.* 151. *n.* 4.
α album.
β lividum.
Locus: Westrogothia *campestris* & Kinnekulle, *supra stratum cotaceum.*

nodosum. 6. MARMOR solubile, fragmentis subrotundis. *Syst. nat.* 151. *n.* 3.
Locus: Kinnekulle.
Lapis *calcareus, rudis, mixtus globulis, qui, deliquescente lapide aut fracto, prodeunt; sunt autem hi globuli, vel ab initio fuere* Ætitæ *marmoreæ, embryonibus crystallinis fixis. Syst. nat.* 193. *Rupes in igne frangitur cum sono.*

Oolithus. 7. MARMOR solubile, granis crustatis globosis confertissimis. *Syst. nat.* 151. *n.* 2.
Locus Gottlandia *e fodina* Bursvicensi.

argillaceum. 8. MARMOR solubile vagum, particulis impalpabilibus solidis. *Syst. nat.* 151. *n.* 1.
Locus: Sveciæ *campi argillosi, præsertim agri.*

* GYPSA.

Alabastrites. 9. MARMOR fixum, filamentis perpendicularibus parallelis. *Syst. nat.* 152. *n.* 10.
Locus: inter Schistos Westrogothiæ, Oelandiæ, Scaniæ.
Helvetia, *unde præstantius.*
India, *unde solidius & magis diaphanum.*

Gypsum. 10. MARMOR fixum, partibus difformibus. *Syst. nat.* 152. *n.* 9.
Gypsum particulis parallelipipedis & globosis concretum. *Wall. min.* 52.
Locus: Helvetia?

Alabastrum. 11. MARMOR fixum, particulis arenaceis micantibus. *Syst. nat.* 152. *n.* 11.
Locus: Helvetia.

12. MAR-

5. KALK fom klyfver fig horizontelt i grofva hwarf. *Syft. nat.* 151. *n.* 4. — Alfvarften.
α hvit.
β brunaktig.
Brytes i Weftergöthland och Kinnekulle *ofvan om fandftens klefvan.*

6. KALK af runda knylor. *Syft. nat.* 151. *n.* 3. — Kotften.
Finnes på Kinnekulle.
Stenen är en grof kalkften, blandad med knylor likfom med åplen, hvilken antingen i luften uplöft eller fönderbruten vifar deffa knylor tydeligen. Deffe knylor åro eller hafva varit Cryftall-åplen eller Örn-ftenar med fafta cryftaller inuti. Stenen fpricker i elden med en fmåll.

7. KALK af runda fkaliga hopgyttrade korn. *Syft. nat.* 151. *n.* 2. — Aur.
Aur. *Gottl. ref.* 265.
Brytes på Gottland vid Bursviken.

8. KALK i löfa ftenar, med ofynligt gry. *Syft. nat.* 151. *n.* 1. — lerkalk.
Finnes allmänt på Sveriges *åkerfält.*

* GIPSARTER *fom ej gåfa med fkedvatten.*

9. GIPS af parallel-ftående trådar. *Syft. nat.* 152. *n.* 10. — ftrålgips.
Finnes emellan fkiffren i Weftergöthland, Öland och Skåne.
Äfven från Sveitz *af ftora ftycken, ockfå från* Indien *faftare och mer genomfkinlig.*

10. GIPS af olike grynige particlar. *Syft. nat.* 152. *n.* 9. — Gips.
Grof-grynig *Gips. Wall. min.* 52.
Kommen från Sveitz.

11. GIPS af fkimrigt fandlikt gry. *Syft. nat.* 152. *n.* 11. — Alabafter.
Kommen från Sveitz.

indicum. 12. MARMOR fixum, particulis impalpabilibus pellucidum.
Locus: India. *Seba.*
Lapis *adſperſus Pyrita nudo, diaphano, compactus, pellucidus colore hyalino Quartzi, mollis ut ferro radatur in pulverem niveum.*

argillaceum. 13. MARMOR fixum lamellatum, particulis ſpatoſis.
Locus: Alſatia.
Lapis *fere argillæ inſtar friabilis, & quaſi ex argillæ ſtratis induratis conſtans, ſubcinereus fractus omnino in rhombos nitidos cedens, manifeſto indicio Gypſum non tantum, ſed & Spatum ex terra argillacea oriri; quod confirmant color, ſtrata, exterior argillacea ſuperficies.*

SPATUM.

tunicatum. 1. SPATUM orbiculatum tunicatum, marginibus ſerratis.
Locus: India *orientalis.* Seba.
Lapis *ſubrotundus, cepæ inſtar tunicatus, niger, tunicarum marginibus ſerratis.*

argillaceum. 2. SPATUM fiſſile. *Syſt. nat.* 153. *n.* 1.
Locus: Jonesvando Lapponiæ.
Lapis *pellucidus, fragilis.*

Iſlandicum. 3. SPATUM compactum fiſſile pellucidum, objecta duplicans. *Syſt. nat.* 153. *n.* 2.
Locus: Norvegia.

pellucidum. 4. SPATUM compactum pellucidum objectis ſimplicibus. *Syſt. nat.* 153. *n.* 3.
Locus: Leckoe.
Helvetia.

rupeſtre. 5. SPATUM compactum ſubdiaphanum. *Syſt. nat.* 153. *n.* 4.
Locus: Europa *e fiſſuris rupium.*

vagum. 6. SPATUM compactum ſcintillans. *Syſt. nat.* 153. *n.* 6.
Locus: Sveciæ *rupes & lapides maritimi præcipue.*

7. SPA-

12. GIPS genomſkinlig af oſynligt gry. — *Indiſk Alabaſter.*
Tagen i Indien.
Stenen år beſtrődd med gediget, genomſkinligt ſvafvel: år főr őfrigt tåt, genomſkinlig ſom glas, men ſå lős, at han kan ſkrapas med knif til et hvitt mjől.

13. GIPS ſom ſkifras och beſtår af ſpat. — *Ler-gips.*
Tagen i Elſas.
Denna ſten ſer ſå lika ut med lera, ſom ſått ſig ned til botten i vatten, at hvar ſkulle hålla honom derfőre: i brottet år han något litet hårdare och går aldeles ſom ſpat i klara rhomber; at altſå Lera har hår gått til Gips ock Spat, år ingen tvifvel, ty fårg, ſkifver, yttra lősheten beviſer det tydeligen.

SPAT.

1. SPAT klotrund ſkålig med ſågade bråddar. — *Skålig ſpat.*
Tagen i Indien.
Stenen år rund och likſom en lők med ſkal utom ſkal, til fårgen ſvart och bråddarne i hvart ſkal ſågade.

2. SPAT ſkifrig. *Syſt. nat.* 153. *n.* 1. — *Skifrig ſpat.*
Finnes i Lappland *vid Jonesvando.*
Stenen år genomſkinlig och bråcklig.

3. SPAT tåt ſkifrig klar, at man ſer genom honom dubbla bokſtåfver. *Syſt. nat.* 153. *n.* 2. — *Dubbelſten.*
Finnes i Norige.

4. SPAT tåt genomſkinlig, at man ſer genom honom enkla objecter. *Syſt. nat.* 153. *n.* 3. — *Klar ſpat.*
Tagen vid Lecho.
Sveitz.

5. SPAT tåt half genomſkinlig. *Syſt. nat.* 153. *n.* 4. — *Bergſpat.*
Finnes állmånt i bergsſpringor.

6. SPAT hård, at han tager eld mot ſtålet. *Syſt. nat.* 153. *n.* 6. — *Feltſpat.*
Finnes alleſtådes i grus på marken, i berg, hålſt i ſkogar och klippor vid hafvet.
Han år hårdare, ån annor, af et jårn-vatten ſom honom bundit, hvaraf han ock rődnar i elden, ty ren ſpat år altid ſå mjuk, at han ej eldar.

7. SPAT

opacum. 7. SPATUM compactum opacum tinctum. *Syst. nat.* 143. *n.* 5.
α Fuscum *opacum, externe griseum, interne magis atrum.*
Locus: Svecia.

coloratum. 8. SPATUM compactum pellucidum tinctum.
α Flavum *pellucidum.*
β cærulescens *pellucidum hyalinum.*
Locus: α Saxonia.

SCHISTUS.

Ardesia. 1. SCHISTUS nigro-cærulescens clangosus. *Syst. nat.* 154. *n.* 1.
Locus: Svecia, Helsingia, Scania; *nuper detectus a L. B. Car. Hårleman. b. m.*
Lapis *durior est congeneribus, atro-cærulescens, scriptura concolore.*

corvinus. 2. SCHISTUS nigricans, scriptura concolore.
Petra cornicina. *It. W:goth.* 21. 28.
Locus: Westrogothiæ *Kinnekulle.*
Gotlandia *Wisby.*

tabularis. 3. SCHISTUS nigricans, scriptura alba. *Syst. nat.* 154. *n.* 3.
Locus: Scania *Maltesholm. L. B. Hårleman.*

solidus. 4. SCHISTUS cinereus solidiusculus, scriptura cana. *Syst. nat.* 154. *n.* 1.
Locus: Westrogothiæ *montes.*
Helvetia.
Lapis *s. Rupis cruda sponte rumpitur in maximas moles cubicas s. rhombeas; hæ fractæ violenter, rumpuntur in frusta inæqualia, hinc convexa inde concava; demum sub dio diutius apricantes fissiles evadunt.*

rufus. 5. SCHISTUS scriptura rubra. *Syst. nat.* 154. *n.* 5.
Locus: Kinnekulle *infra stratum rubrum.*
Helvetia.
Lapis *ipse sæpe ruber est.*

6. SCHI-

7. SPAT tät, dunkel, mörkfärgad. *Syst. nat.* 153. *n.* 5. — dunkel spat.
β Spat dunkel, *utantil gråaktig, innantil svart.*
Tagen i Sverige.

8. SPAT tät, genomskinlig, färgad. — färgad spat.
α Gul *genomskinlig.*
β Blåaktig, *genomskinlig som vatten.*
Tagen i Saxen.
β i Fahlun *och annorstädes.*

SKIFVER.

1. SKIFVER svartblå, klingande. *Syst. nat.* 154. *n.* 1. — Takskifver.
Tagen i Helsingeland *af sal. Commercie-Råd. Kahlmeter*
i Skåne *der framl. Bar. Hårleman nyligen den uptäkt.*
Stenen är hårdare, än de andre skifverstenar, til färgen svartblå, ock då man ritar på honom gifver han inga ljusa eller svarta characterer.

2. SKIFVER svartaktig med lika skrift.
Kråkberg. *Westg. res.* 21.
Finnes i Westergöthland *på Kinnekulle.*
i Gotland *vid Wisby.*

3. SKIFVER svart med hvit skrift. *Syst. nat.* 154. *n.* 3. — Tafleskifver.
Finnes i Skåne *vid Maltesholm.*

4. SKIFVER grå och fast med grå skrift. *Syst. nat.* 154. *n.* 4. — språckhäll.
Tagen i Westgöthe-bergen.
i Sveitz.
Stenen spricker i de afbrutne bergen uti fyrkantiga klippor, hvilka sönderslagne springa i knöliga ock utholkade stycken på sätt som flintan; men af luften uplöste, genom långa tider, blifva skifrige som blad.

5. SKIFVER med röd skrift. *Syst. nat.* 154. *n.* 5. — rödskifver.
Tagen på Kinnekulle *nedan för den röda flisan.*
i Sveitz.
Sjelfva stenen blifver ock röd då han länge badat i luft och rägn, och uplöses til en röd jord.

ater. 6. SCHISTUS ſcriptura atra. *Syſt. nat.* 154. *n.* 6.
Locus: Hunneberg, *Weſtrogothiæ.*
Helvetia.
Lapis *ater, adſperſus atomis obſcuris; nitidis; non efferveſcit cum aqua forti.*

viridis. 7. SCHISTUS viridis ſcriptura alba.
Locus: Moesſeberg *Weſtrogothiæ.*
Lapis *crudus viridis, ſiccus cinereus evadit; reliquis fere mollior eſt.*

APYRÆ.

MICA.

Specularis. 1. MICA particulis membranaceis fiſſilibus pellucidis. *Syſt. nat.* 155. *n.* 1.
Locus: Wermelandia *in confiniis* Norvegiæ, *unde præſtantiſſima allata, latitudine pedali & ultra.*

fiſſilis. 2. MICA particulis membranaceis fiſſilibus diaphanis. *Syſt. nat.* 155. *n.* 2.
Locus: Svecia *paſſim in rupibus.*

ſqvamoſa. 3. MICA particulis ſqvamoſis ſparſis. *Syſt. nat.* 155. *n.* 3.
Locus: Svecia *ubique in ſaxis.*
Cum omnis evidentia Lithologiæ innitatur lapidum generationi, fateri debemus nullos lapides nos magis exercuiſſe, quam Apyros, & in his imprimis Micam. Lapis ubique vulgatiſſimus; ſed origine omnium maxime peregrinus. Non occurrit inter terras primogeneas Mica, nec in novis niſi in Arena ex lapide comminuta. Tegit Mica ſæpius Cotem Quadrum ad fiſſuras; cumque omnibus conſtet cotem ortam ex Arena farinacea & Argilla calcarea, ſequitur Micam eſſe adſcititiam, nec in terra conſtitutiva quærendam & forte aquæ ſobolem, quemadmodum Spatum & Qvartzum; ſed quæ cauſſa determinet aquam ad ſtaturam fixam ſquamæ?

TAL-

6. SKIFVER med fvart fkrift. *Syft. nat.* 154. *n.* 6. Sot-fkifver.
Tages på Hunneberg *i Weftergöthland.*
i Sveitz.
Stenen år kol-fvart med mörkfkimrigt gry. Gåfer ej med fked-vatten.

7. SKIFVER grön med hvit fkrift. grön-fkifver.
Tages på Möffeberg *i Weftergöthland*
i Sveitz.
Stenen år allenaft grön, då han år fuktig; men då han blifver torr varder han grå, eljeft år han löfare, ån något af de andre flagen.

ELDFASTE.
SKIMMER.

1. SKIMMER af genomfkinliga blader. *Syft. nat.* 155. *n.* 1. Spegel-fkimmer.
Tagen på grånfen emellan Wermeland *och* Norige, *få ren och rått-klyfd, at han ofta ftiger til en half alns breda blader.*

2. SKIMMER af half genomfkinliga blader. *Syft. nat.* 155. *n.* 2. fkifrigt fkimmer.
Finnes allmånt i bergsfkrefvorna innom Riket.

3. SKIMMER af ftrödde fjåll. *Syft. nat.* 155. *n.* 3. Fjålligt fkimmer.
Finnes allmånt inom Riket.
Som all redig kunfkap om ftenar grundar fig på deras generation, ty få många vete vi tydeligen, fom vi förftå hvaraf de åro hopkomne, må vi rent ut bekånna, at inga gjort ofs mer omhugfade ån de eldfåfte ftenar, och befynnerligen ibland dem fkimret, fom alleftådes och fnart fagt i alla ftenar förekommer; men ån i dag år till fin upkomft få främmande för ofs fom diamanter. Skimret *får jag icke igen i någon uråldrig jordfort, ej eller i någon ny jordart, om jag ej vill taga en förvittrad fjelffråtften till moder, då jag år lika okunnig om dennes upkomft. Jag fer at fkimmer år allmånt ftrödd i brotten på quaterften, men jag vet ock, at denna ftenart måfte vara hopfatt af fand och litet mergel, få at fkimret ditkommit federmera, och kanfke lönligt aflats af vattnet fåfom Spat och Quarts, men blifver dock lika okunnig om hvad fom förmått vattnet, at antaga detta fjållaktiga fafta och fkimrade våfende; måfte altfå lemna det åt efterverlden, fom blifver flugare ån vår.*

TALCUM.

Venetum. 1. TALCUM particulis impalpabilibus diaphanis molliusculis convexis fissilibus. *Syst. nat.* 156. *n.* 1.
Locus: extraneus.

corneum. 2. TALCUM particulis impalpabilibus, solidum nigrum, superficie atra glabra. *Syst. nat.* 156. *n.* 2.
Talcum durum crassum, cortice nitido *Gron. lapid.* 13.
Locus: Fodinæ metallicæ *ubique; tegit enim communiter utrinque venas metallicas & eas à matrice distingvit.*

Serpentinum. 3. TALCUM particulis impalpabilibus, solidum maculatum. *Syst. nat.* 156. *n.* 3.
α nigricans.
β cinereus.
γ virescens.
δ maculatum.
Locus: Zeblitz *in Helvetia.*
Svecia *rarius.*

fissile. 4. TALCUM particulis impalpabilibus, lamellis parallelis. *Syst. nat.* 156. *n.* 4.
Locus: Fodinæ *variæ* Falunæ &c.

Ollare. 5. TALCUM particulis acerosis sparsis friabilibus opacis subvirescentibus. *Syst. nat* 157. *n.* 7.
α calcinatione albicans, mollior. *Wall. min.* 136.
β calcinatione rubescens, durior. *Wall. min.* 136.
Locus: Jemtia, Trollhættan.
Kolland peninsula Weneri.
Dahlia. *It. W:goth.* 229.

Sartorium. 6. TALCUM particulis acerosis sparsis friabilibus subdiaphanis inquinantibus. *Syst. nat.* 157. *n.* 8.
Locus: Garpenberg.
Lapis *crassus, subdiaphanus ceræ f. cornu instar, cultro cæduus, panno attritus cretæ instar inquinans.*

AMI-

TÅLGSTEN.

1. TÅLGSTEN mjuk, ſkifrig och kullrig med oſynligt genomſkinande gry. *Syſt. nat.* 156. *n.* 1. — Talk.
   Kommer utifrån.

2. TÅLGSTEN faſt, ſvart med oſynligt gry och bekſvart glatt yta. *Syſt. nat.* 156. *n.* 2. — Salband.
   Talk hård, tjock med glänſande yta. *Gron. Lapid.* 12.
   Fås merendels i alla grufvor; ty han täcker merendels metallådrorna, och ſom en bark gör ſkillnad emellan dem och gråberget.

3. TÅLGSTEN faſt och fläckug med oſynligt gry. *Syſt. nat.* 156. *n.* 3. — Serpentinſten
   α ſvartaktig.
   β grå.
   γ grönaktig.
   δ fläckug.
   Tages i Zeblitz *i Sveitz.*
   vid Salberga *här i Sverige, men ſparſamt.*

4. TÅLGSTEN rättklöfvig och ſkifrig med oſynligt gry. *Syſt. nat.* 156. *n.* 4. — Skinnberg.
   Tages allmänt vid Grufvorna, *ſåſom vid Fahlun &c.*

5. TÅLGSTEN af agnlik ſtrödt ſkört dunkelt grönaktigt gry. *Syſt. nat.* 157. *n.* 7. — Tälgſten.
   α ſom roſtad hvitnar och är mjukare. *Wall. min.* 136.
   β ſom roſtad rödnar och är hårdare. *Wall. min.* 136.
   Finnes i Jemtland, *vid* Trollhättan,
   på Kolland *i Wenern.*
   på Dahl. *Weſtg. reſ.* 229.

6. TÅLGSTEN af agnlikt ſtrödt ſkört half genomſkinligt ſmutſande gry. *Syſt. nat.* 157. *n.* 8. — Skräddare-krita.
   Tages i Garpenberg.
   Stenen är tjock, half genomſkinlig ſom et horn, låter med knifven ſkåra ſig efter behag, och då man ſtryker honom på kläde ſmutſar han ſom krita.

AMIANTUS.

Linum incombustibile. 1. AMIANTUS fibris filiformibus flexilibus. *Syst. nat.* 158. *n.* 1.
Locus: Lapponia, Helvetia.
Crudus ex fibris parallelis.
Præparatus in Funes, Pannos.

Alumen plumosum. 2. AMIANTUS fibris papposis mollibus. *Syst. nat.* 158. *n.* 4.
Locus: Fahluna, Helvetia.

diaphanus. 3. AMIANTUS fibris fragilibus diaphanis. *Syst. nat.* 158. *n.* 3.
Locus: Fodinæ variæ Sveciæ.

immaturus. 4. AMIANTUS fibris angulatis rigidis opacis. *Syst. nat.* 158. *n.* 2.
Locus: e Katasenpacta Tornoæ superioris.
Helvetia.
Lapis *rasus non facile transit in pollinem.*

terrestris. 5. AMIANTUS terrestris.
Locus: Magdeburgi *e fissuris* Saxi.
Lapis *quasi ex Argilla indurata, quæ transversim i fibras contiguas parallelas connata, non dum in lapideam consistentiam indurata.*

ASBESTUS.

Aluta montana. 1. ASBESTUS membranaceus flexilis. *Syst. nat.* 159. *n.* 2.
Locus: Åkeroe.

Suber montanum. 2. ASBESTUS solidiusculus flexilis. *Syst. nat.* 159. *n.* 3.
Locus: Dannemora.

CLAS-

AMIANT.

1. AMIANT af trådige mjuka togor. *Syst. nat.* 158. *n.* 1. Berglin.
   Tages i Lappland, Sveitz.
   Råstenen består af parallelt och hoplagde trådar.
   Af honom göres tog, papper, kläde, spetsar &c.

2. AMIANT af mjuka papplika togor. *Syst. nat.* 158. *n.* 4. Bergsjun.
   Finnes i Fahlun, Sveitz.

3. AMIANT af sköra och half genomskinliga togor. *Syst. nat.* 158. *n.* 3. glas-trådig
   Finnes vid åtskilliga grufvor i riket.

4. AMIANT af styfva kantiga dunkla togor. *Syst. nat.* 158. *n.* 2. omogen.
   Tagen vid Katasenpakta i Öfver Torneå
   i Sveitz.
   Denna stenen låter med knif ej gärna rifva sig til mjöl.

5. AMIANT af Lera. lerig.
   Tagen vid Magdeburg *i springor af stenar.*
   Stenen består liksom af hårdad lera, som hopvuxit til parallela tåta trådar; men ännu ej fått sin fullkomliga hårdhet.

ASBEST.

1. ASBEST af mjuka lappar. *Syst. nat.* 159. *n.* 2. Berglåder.
   Tagen vid Åkerö.

2. ASBEST tät och mjuk. *Syst. nat.* 159. *n.* 3. Bergkork.
   Tagen vid Dannemora.

II. CLAS-

CLASSIS II.

MINERÆ.

SALIA.

SELENITES.

rhombeus. 1. SELENITES ſpatoſo-gypſeus rhombeus. *Syſt. nat.* 162. *n.* 1. *t.* 8. *f.* 3.
Cryſtallus Selenitica gypſea ſolitaria rhombea hyalina. *Amœn. acad.* 1. *p.* 475. *t.* 16. *f.* 3.
A. Talk cryſtal. *Grev. muſ. t.* 21. *f.* 5.
Locus: Germania, Oxonium.
Cryſtallus conſtat rhombis 10, quorum *plana duo oppoſita maxima.*

priſmaticus. 2. SELENITES ſpatoſo-gypſeus priſmaticus. *Syſt. nat.* 162. *n.* 2.
Cryſtallus ſelenitica gypſea ſolitaria priſmatica hyalina. *Amœn. Acad.* 1. *p.* 476.
Penna Pavonis. β Penna Pavonis *viridi-cæruleſcens.*
Locus: Helvetia.
β Indien.
Pennæ Pavonis *inſtar hic* β *lapis prætioſiſſimus oſtentat ſtriam longitudinalem, cui ad angulum acutum inſertæ ſtriæ parallelæ, dein tinctus viridi cæruleo mutabili, ut oculus cati.*

Gypſeus. 3. SELENITES ſpatoſo-gypſeus cuneiformis. *Syſt. nat.* 162. *n.* 3.
Locus: Fodinæ Gypſi Galliæ.
Lapis *in fiſſuris Gypſi, ſæpe magnus, cuneiformis, pellucidus, fiſſilis inſtar Micæ ſpecularis.*

NATRUM.

calcareum. 1. NATRUM marmoris. *Syſt. nat.* 161. *n.* 1.
Sal calcareum. *It. Oel.* 147.
Locus: Germania.
Lapis *calcareus, cinereus refertus Petrificatis, efflorescens pilis ſalinis inſtar lanæ.*

2. NA-

II. CLASSEN.

MALMER.

SALTER.

GIPSSALT.

1. GIPSSALT af rhombisk spatig gipsterning. *Syst. nat.* 162. *n.* 1. *t.* 8. *f.* 3. Selenit terning.
Crystall af selenit, som består af Gips enkel, rhombisk och vatten-fårgad. *Amœn. acad.* 1. *p.* 475. *t.* 16. *f.* 3.
Talk-crystal. *Grew. mus. t.* 21. *f.* 5.
Finnes i Tyskland *och vid* Oxford.
Crystallen består af 10 *rhombiska sidor, af hvilka de* 2 *störste stå midt emot hvarandra.*

2. GIPSSALT af et spatigt Gips-prisma. *Syst. nat.* 162. *n.* 2. långlig selenit
Crystall af selenit, som består af et vatten-fårgadt enkelt Gips-prisma. *Amœn. acad.* 1. *p.* 476.
β Påfogel-fjädren *blågrön.* Påfogel-fjädren.
Finnes i Sveitz.
i Indien.
Påfogel-fjädren β *är en ädel sten af de måst pretieusa och märkvärdiga. Han har långsåt en strimma, från hvilken uti en hvass angel strålar gå parallelt, som på en pånna; Dessutan år denna tingerad med grön-blåt, som skiftar altsom stenen våndes mot dagen, likſom katt-ögat. Jag bedrager mig mycket om denna ädla stenen ej först kommit af ofvannämde Gips-crystall, som blifvit med Koppar-victrioliskt vatten saturerad, hopfåstad och fårgad.*

3. GIPSSALT af spatig gipsvigge. *Syst. nat.* 162. *n.* 3. Gipsdrus.
Finnes uti Gips-grufvorna i Frankrike.
Denna stora genomskinliga och bladiga Gips-vigge, som skifrar sig likſom Mariæ-glas, finnes allmänt uti Gips-grufvorna och visar tydeligen, at han kommit af en fin Gips-jord, som med vatten crystalliserats.

KALKSALT.

1. KALKSALT i kalksten. *Syst. nat.* 161. *n.* 1. Mursalt.
Kalksalt. *Ölands res.* 147.
Tages i Tyskland.
Stenen år en gemen grå kalksten, fyld med Petrificater, som utvittrar med fina salt-hår, som vore han ludin eller likſom en kies.

cryptarum. 2. NATRUM ſpatoſum, cryſtallis parallelis truncatis apice compreſſis.

Cryſtallus natriformis ſpatoſa, cryſtallis parallelis incarnatis opacis. *Amœn. acad.* 1. *p.* 474. *t.* 16. *f.* 4.

Fluor. *Geſn. figurat.* 26.

Locus: Germania, *frequentiſſimum pro cryptis.*

Cryſtalli *albæ aut flaveſentes, confertæ, oblongæ, compreſſæ, apice truncatæ, acie compreſſa ſecundum latera latiora. Non efferveſcunt cum aqua forti.*

lamelloſum. 3. NATRUM ſpatoſum, cryſtallis lamelloſis.

Locus: Germania.

Lapis *opacus, flaveſcens, quaſi cultro varie inciſus, ut ſegmenta erecta, truncata, inæqualia in aciem compreſſa tantum conſpiciantur.*

NITRUM.

irregule. 1. NITRUM ſpatoſum acaule, pyramidibus trigonis: lateribus rhombeis carinatis. *Tab.* 2. *f.* 7.

Cryſtallus ſubnitriformis ſpatoſa acaulis: pyramidibus æqualibus. *Amœn. acad.* 1. *p.* 480. *Syſt. nat. t.* 8. *f.* 7.

Locus: Germania.

Cryſtallus *ſingularis absque omni columna.* Pyramides *verticaliter oppoſitæ: ſingulæ triedræ ex planis rhombeis longitudinaliter ſubcarinatis: rhombi angulo inferiore, quam ſuperior, breviore. Pyramidum plana in verticalibus alterna ſunt, nec oppoſita, ut alterius ſinus recipiat alterius plani angulum. Tab.* 2. *fig.* 7.

Obtuſum. 2. NITRUM ſpatoſum cauleſcens, pyramidibus triedris: lateribus pentagonis. *Tab.* 2. *f.* 5.

Locus: Germania.

Alſatia *in Argento cinereo.*

Cryſtallus *non minus præcedente ſingularis.* Columna *hexaëdra, æqualis: conſtans planis longis, parallelis, altera extremitate transverſa; altera angulo acuto terminata, ita tamen, ut alterna latera apice alternant verſus extremitates.* Pyramides *triedræ ex planis pentagonis: angulo terminali majore.*

3. NI-

2. KALKSALT af fpat-cryftaller, fom åro parallela afhuggne och hvåfte. Grott-verk.

Cryftall af kalkfalts-form i fpat, hvars Cryftaller ligga jåmt, åro dunkla och gulaktige. *Amœn. acad.* 1. *p.* 474. *t.* 16. *f.* 4.

Drus. *Gefn. figurat.* 26.

Finnes i Tyfkland, *hvarifrån det årligen föres i ftor mängd till* Holland &c. *för Grott-verk.*

Cryftallerne *åro hvite eller gulaktige, fitta flere tilfammans, åro hopkrammade, på åndan aldeles tvåra och på kanterna hvåfte, fom en yxa.*

De gåfa ej med fked-vatten.

3. KALKSALT af fpat med fjålliga Drufer. fönderfkuren drus.

Finnes i Tyfkland.

Stenen år dunckel, gulaktig, och likfom han varit, då han ån var mjuk, hackad med en knif; ty klyfterna åro på tvåren ojåmna och hvåfte, fom knifvar.

SALTPETTER.

1. SALTPETTER af fpat i en fexkantig terning, hvars fidor åro rhombifka och långsåt kantade. *Tab.* 2. *f.* 7. tvårfidig.

Cryftall af Saltpetter fkapnad i fpat terning af lika pyramider. *Amœn. acad.* 1. *p.* 480. *Syft. nat. t.* 8. *f.* 7.

Finnes i Tyfkland.

Cryftallen *år en befynnerlig terning af 2:ne verticale pyramider; hvardera pyramiden har tre fidor; hvar fida år en rhomb, fom långsåt år uphögd och delt uti 2:ne lika fidor, få at man ock vål kan fåga, at hvar pyramid beftår af 6 fidor, och at hvardera af deffe fidor åro en half rhomb, eljeft gå deffe 3 fidor uti hvar pyramid med fpitfen emot hvarandra alternatift, at den ena gifver rum för den andra vid nedra fidan.*

2. SALTPETTER af en utftråkt fpatdrus, hvars fpetfar beftå af 3 femkantiga fidor. *Tab.* 2. *f.* 5. ftubbig.

Tagen i Tyfkland.

i Elfas *uti hvitgylden.*

Cryftallen *år ej mindre befynnerlig, ån den förfte.* Stammen *år et fexkantigt prifma af jåmna, långa, flata, femkantiga fidor, fåledes at de omvåxla med den fpitfiga åndan, få at 3 veta mot hvar fpets.* Pyramiderna *åro hvardera af 3 fidor och hvardera af deffe fidor år en flat femkant, och i denna femkanten år altid den ytterfta kanten den långfta.*

lenticulatum. 3. NITRUM ſpatoſum acaule, pyramidibus triedris: lateribus pentagonis. *Tab.* 2. *f.* 1.

Locus: Germania.

Cryſtallus *rariſſima, neſcio num antea deſcripta.* Figura *refert Lentem, cujus utrumque latus ſit Pyramis.* Pyramis *hæc planiuſcula conſtat planis tribus pentagonis, ita tamen ut oppoſita Pyramidis latera ſint ad alterius alterna;* columna *nulla, ſed latera ſexfariam truncata, unde hæc conſtat ex ſex planis trigonis anguſtiſſimis. Affinitas hujus cryſtalli cum antecedente ſumma eſt, ut, ſi latera concipiantur elongata in* columnam *ex trigonis ad pentagona oblonga, reſultat præcedentis figura, quamvis toto cælo videantur diverſæ. Hujus forte ſola varietas* NITRUM ſpatoſum utrinque truncatum, planum, ſuborbiculari-hexaædron. *Syſt. nat.* 163. *n.* 4. *t.* 8. *f.* 13.

truncatum. 4. NITRUM ſpatoſum utrinque truncatum. *Syſt. nat.* 163. *n.* 4. *g. t.* 8. *f.* 9. *Amœn. acad.* 1. *p.* 479. *t.* 16. *f.* 16.

Locus: Germania.

Variat Columna *lateribus æqualibus, quod frequentius & in aliis, rarius columnæ lateribus alternis duplo anguſtioribus.*

Suillum. 5. NITRUM ſpatoſum acaule utrinque pyramidatum: pyramide ſuperiore ſubulata. *Amœn. acad.* 1. *p.* 477. *t.* 16. *f.* 9. *Syſt. nat.* 163. *n.* 4. *b. t.* 8. *f.* 6.

Locus: Dannemora.

Cryſtallus *molliſſima, maxime acuminata, conferta, ſæpius decumbens, rarius erecta;* Columna *nulla.* Pyramis *brevior communiter in baſin deliqueſcit; fracta ſpato conſtat.*

imbricatum. 6. NITRUM ſpatoſum acaule, pyramide triquetra acute imbricata.

Cryſtallus ſubnitriformis ſpatoſa aggregata trifariam imbricata ſtriata. *Amœn. acad.* 1. *p.* 478. *t.* 16. *f.* 14.

Locus: Alſatia.

Cryſtalli *lapideæ, calcareæ, copioſæ, confertæ, argute triquetræ & ſenſim attenuatæ: lateribus imbricatis ſquamis minutiſſimis parallelis acuminatis. Efferveſcit cum aqua forti.*

7. NI-

3. SALTPETTER af ſpat-terning hvars pyramider äro trekantige af femkantiga ſidor. *Tab.* 2. *f.* 1. — nedtryckt drus.

Tagen i Tyſkland.

Cryſtallen *faller mig ſå ſälſam, at jag mins mig hvarken ſedt eller läſit om den ſamma. Skapnaden är något lik en Lints hvars öfra och undra ſida voro en nästan oſynlig pyramid af 3 ſidor, af hvilka hvardera är en femkant; men deſſe ſidor omväxla och ſvara icke gent emot den undra ſidan. Ingen ſträckning eller priſma ſkiljer deſſe nästan oſynlige pyramider, utan är terningen i omkretſen ſexkantig och likſom ſexkantigt afſkuren, ſå at kanten, genom det at ſidorna i pyramiden omväxla, beſtår af 6 ſmala trekantiga ſidor. Så olika denne är til utvärtes anſeende ifrån den förra, ſå nära ſlägt blifver dock han, då man föreſtåller ſig en kärtning uti columnen eller priſma, at deſs ſidor ifrå långa femkanter blifva ſtympade til trekanter, då man juſt har denna terning. Här af ſkulle jag vara benägen at tro, at de tallricks-like ſmå ſexkantige, helt platte ſpat-druſer, i Syſt. nat. 163. n. 4. t. 8. f. 13. afbildade, torde vara endaſt en ändring af denna ſenare, ſom blifvit flat på ſidorna.*

4. SALTPETTER af ſpat, på båda ſidor afhuggit. *Syſt. nat.* 163. *n.* 4. *g. t.* 8. *f.* 9. *Amœn. acad.* 1. *p.* 479. *t.* 16. *f.* 16. — afhuggen Drus.

Finnes i Tyſkland.

Gemenligen äro alla 6 ſidorna af denna druſen lika breda; men undertiden gifves han ock med hvarannan ſida halfparten ſmalare.

5. SALTPETTER af ſpat utan ſtam: på öfra ändan långre ſpitſad. *Amœn. acad.* 1. *p.* 477. *t.* 16. *f.* 9. *Syſt. nat.* 163. *n.* 4. *b. t.* 8. *f.* 6. — Svintand.

Druſen *beſtår af löſa cryſtaller, ſom måſtendels ligga på ſides och ſtrödde. Den öfra ſpitſen är merendels långre och mera ſpitſad än på andra Druſer; men den nedra, ſom blifver rot, är hel kärt.*

6. SALTPETTER af ſpat utan ſtam med trekantig fjällig pyramid. — fjällig Drus.

Drus af ſaltpetters form, ſpataktig, ſtrödd, och på 3 ſidor fjäll-formig. *Amœn. acad.* 1. *p.* 478. *t.* 16. *f.* 14.

Tagen i Elſas *och Dannemora i* Sverige.

Druſen *är af många kalk-cryſtaller, ſom ſitta tilſammans, ſkarpt trekantige och ſmåningom ſpitſade åt ändan, men ſidorna äro likſom ſpånlagde med ſina jämna ſpitſiga fjäll. Denne gåſer med ſked-vatten.*

acaule. 7. NITRUM quartzoſum hyalinum utrinque pyramidatum acaule.

Cryſtallus tertia. *Geſn. figurat. t.* 18. *f.* 2.

Locus: Svecia.

Cryſtallus *conſtat pyramidibus duabus exacte oppoſitis, absque columnæ veſtigio, cujus omnia latera* 12, *trigona, æqualia.*

Pſeudo Ada. 8. NITRUM quartzoſum hyalinum utrinque pyramidatum ſubacaule. *Tab.* 1. *f.* 1.

Locus: Helvetia.

Cryſtallus *nitidiſſima & maxime pellucida, conſtans* Pyramidibus *oppoſitis, hexaëdris ex trigonis, exacte antecedentis, at loco* Columnæ *linea plana diſtingvit pyramides, anguſtiſſima, quæ tamen reddit diverſam faciem Cryſtalli; adeoque ſpeciei nota conſiſtit in Columella lateribus brevioribus quam latis.*

utrinque pyramidatum. 9. NITRUM quartzoſum hyalinum utrinque pyramidatum caulescens.

Locus: Svecia *rarius.*

Cryſtallus *perfectiſſima Nitri* (*ut in Syſt. nat. t.* 8. *f.* 4.); *at rarior occurrit* columella *pyramidibus longiore & ſimul utrinque pyramidata.*

Cryſtallus montana. 10. NITRUM quartzoſum hyalinum columnare pyramidatum.

Cryſtallus nitriformis, cryſtallis oblongis diſtantibus. *Amœn. acad.* 1. *p.* 477. *t.* 16. *f.* 8.

Locus: Europa & *forte totus orbis, præcipue in fodinis.*

Cryſtalli *columna elongata, altera extremitate baſeos fixa, altera pyramide hexaëdra ex planis trigonis terminata.*

Maxima, *hujus varietas, ex* India *allata, in muſeo hocce ſpectabilis & ſpecioſiſſima, cujus* columnæ *longitudine ſpithamea, diametro duplo breviore, pellucidæ, parum nigricantes, cujus itaque figuram in Tab.* 1. *f.* 1. *operæ pretium judicavimus adponere, quamvis chartæ anguſtia eandem naturali magnitudine non potuerit ſiſtere.*

7. SALTPETTER af klar vatten-fårgad quarts på båda åndar spitsad. *afkårtad.*

Drusen 3. *Gesn. figur. t. 18. f. 2.*

Finnes i järn-grufvorna inomlands.

Drusen *består af en på bägge åndar spitsig pyramid, hvardera spitsen af 6 trekantiga, jämna sidor, som svara aldeles emot den andra pyramidens sidor, utan at vara åtskilde med minsta tecken til stam.*

8. SALTPETTER af vatten-klar quarts, på båda åndar spitsad, nåstan utan all stam. villa demanter.

Finnes i Sveitz.

Drusen *är en af de klaraste i verlden, nog lik den förra, består af 2ne pyramidale spitsar, hvardera af 6 trekantiga sidor, och sidorna svara gent emot hvarandra uti bägge spitsarna, men åro åtskilde med en flat kant, såsom tecken til stam, dock löpande emellan pyramiderne endast som et smalt band, hvaraf han får et egit utseende.*

9. SALTPETTER af vatten-klar quarts, på båda åndar spitsad, med aflång stam. dubbel Drus.

Finnes i Sverige *bland andra Druser.*

Drusen *visar hela skapnaden som tilkommer saltpetter, men finnes sällan hel; ty merendels blifver den nedra pyramiden på spitsen quarhäftad uti bergarten, då denne är litet fästad allenast på sidan och bägge pyramidal-spitsarna blifva tydelige.*

10. SALTPETTER af vatten-klar quarts, med stam och en spits. Berg-cryftall.

Drus af Saltpetter-form med särskildta pyramider. *Amœn. acad.* 1. *p.* 477. *t.* 76. *f.* 8.

Enkel Drus. *Gesn. figurat.* 18. *f.* 1.

Finnes allmänt i Grufvor och bergsskrefvor, så at ingen Drus är allmännare.

Han har en lång stam som på öfra åndan är spitsig, sexsidig; men andra åndan rotar sig i bergarten.

Af detta slaget är ock den makalösa Drus ifrån Ost-Indien, *som finnes i detta Cabbinet, men nåppeligen så stor i något annat; ty hvar och en Crystall i denna sten är mer ån quarters lång, och diametern är just hälften mot långlinien.* Fårgen *är klar och genomskinlig, men stöter något på svart. Man har hållit mödan vårdt, at aftaga en så prägtig sten uti Tabellen* 1. *fig.* 1. *men Taflans storlek kunde ej begripa denna Drus till sin högd och vidd.*

11. SALT-

aggregatum. 11. NITRUM quartzoſum hyalinum acaule aggregatum pyramidatum.

Cryſtallus nitriformis quartzoſa aggregata acaulis. *Amoen. acad.* 1. *p.* 477. *t.* 16. *f.* 7.

Locus: Europa, *frequens in fodinis.*

Cryſtalli *confertæ & ſolæ pyramides in conſpectum prodeunt.*

granulatum. 12. NITRUM quartzoſum hyalinum conglomeratum, cryſtallis granulatis.

Locus: Germania.

Lapis *variæ figuræ, conglomeratus ex granis Cryſtallinis, acaulibus, pyramidatis.*

reticulatum. 13. NITRUM quartzoſum hyalinum ſtriis intertexto-reticulatis.

Locus: Wildemannen *Germaniæ.*

Lapis *albus ex ſtriis filiformibus, longis, reticulato-implicatis & intertextis, quæ componuntur* Cryſtallis *minimis, vix oculo nudo perſpiciendis.*

Præcedentia omnia NITRA quartzoſa *poſſunt quidem pro varietatibus haberi, quam dubium non ſit, quin eandem agnoſcant cauſſam originis; attamen ob nitorem artis & perſpicuitatem voluimus heic ea diſtingvere.*

Gemma. 14. NITRUM quartzoſum coloratum. *Syſt. nat.* 163. *n.* 3.

a. VOPAZIUS citrino-flavus, *ex cryſtallo nitri.*

ex cryſtallo cubica angulis terminalibus truncatis.

Cryſtallus Topazii *eſt priſma tetrædrum, cujus anguli longitudinales duo oppoſiti parum utrinque detriti, ut ſic evadat fere octædrum. Apex eſt pyramis truncata ex duobus pentagonis verticalibus & quatrur trigonis minoribus ſæpe tamen hæc quatrur trigona medio quaſi diſtracta conſtant, ſingula plano hexagono cum compoſito trigono.*

Saxonicus, Bohemicus,
Orientalis
Occidentalis.

b. HYACINTHUS purpureo-fulvus.

d. AMETHYSTUS violaceus, *ex cryſtallo nitri.*
Orientalis.
Saxonicus.

f. BE-

11. SALTPETTER af vattenfärgad quarts med hopgyttrade pyramider utan ſtammar. Canderad.

Druſer hopgyttrade Saltpetterlike af quarts och utan ſtammar. *Amœn. acad.* 1. *p.* 477. *t.* 16. *f.* 7.

Finnes allmänt i Europa.

Druſen *beſtår af ſå många och ſå tät ſtrödda cryſtaller, at allenaſt ſpitſarna ſynas; hvarföre ock denna måſt brukas til grott-verk.*

12. SALTPETTER af vattenfärgad quarts, hopgyttrad af gryniga Cryſtaller. grynig drus.

Tagen i Tyſkland.

Stenen *finnes af åtſkillig ſkapnad, altid likſom hoggyttrad af gryn, hvilka alla äro ſpitſar af deſſa cryſtaller.*

13. SALTPETTER af vattenklar quarts, hvars ſtrimmor äro ſom et galler hopflätade. trådlad drus.

Finnes i Tyſkland vid Wildemannen.

Druſen *är hvit och likſom af långa upräta trådar hopbunden, hvilka här och der med ſidorna röra hvarandra och hopſäſtas, ſom et på högden utdragit nät. Alla deſſa trådar äro hopſatte af nåſtan oſynliga puncter, ſom hvarför ſig äro ſmå cryſtaller.*

Alla deſſe föregående Druſer *äro med hvarandra ſå nära i förvantſkap, at de kunna under en ſlägt bringas; och de måſte ofelbart hafva en och ſamma orſak til ſit urſprung; men för redighet ſkul, och at bättre kännas, äro de ſärſkildt framſtäldte.*

14. SALTPETTER af färgad quarts. *Syſt. nat.* 163. *n.* 3. ädel drus.

a. TOPAZ Citron-gul *af ſaltpetter-formig drus.*
af aflång cubiſk drus.

Topaz druſen *är fyrkantig och aflång, men 2 deſs aflånga kanter äro afſlipade, at längden ſåledes varder nåſtan ſexkantig. Bägge ändar äro afhuggne, och på ſidorna ſexſidigt afſlipade i proportion emot ſidorna, ſå at 2 ſidor blifva ſtörre, 4 mindre och deſſe mindre beſtå hvardera af tvenne på hvarandra ſatte ſidor, af hvilka den nedra är ſexkantig och den öfra trekantig.*

Tagen i Saxen, Bömen.
i Orient.
i America.

b. HYACINTH brandgul.

c. AMETHYST violet *af ſaltpetterformig cryſtall.*

Tagen i Orient.
i Saxen.

d. BERYLLUS *viridi-cæruleus*
Chryſolithus *gramineus.*
e. SMARAGDUS *viridis.*
Chryſopraſus *viridi-cinereus.*
Locus: India, Saxonia.

Splendidiſſimum Muſeum magnificentiam Poſſeſſoris Gemmis *pretioſiſſimis abunde oſtentat, quarum puritas, nitor, politura, magnitudo, copia certat cum præſtantiſſimis ſummorum Heroum & Imperatorum cimeliis gemmarum. Hæ* annulis *aureis vitro obductis & inſcriptis, operculi inſtar cardini adhærent, ut clauſæ ſupra folium nitidiſſimi metalli vel elevatæ ſine eo conſpiciantur & perluſtrentur ab utraque latere.*

Ego has ad ſpecies certas amandare non ſuſtinui, qui paucas antea vidi præparatas, crudas pauciores, quas itaque aliis, qui crudas facilius examinare poſſunt, lubens relinquo. Naturæ perfectio in his lucet, uti morum adulatio in hominibus.

compreſſum. 15. NITRUM quartzoſum hyalinum, columnæ lateribus duobus oppoſitis latioribus.
Locus: Germania.
Cryſtallus *ſolitaria ſpithamea,* Columna *hexaëdra: lateribus duobus oppoſitis ſextuplo latioribus;* Pyramide *hexaëdra ex planis trigonis, quorum latera duo oppoſita, columnæ lateribus latioribus ſuperimpoſita, longe breviora ſunt reliquis.*

MURIA.

marina. 1. MURIA nuda marina. *Syſt. nat* 164. *n.* 1.
Locus: Oceanus.

fontana. 2. MURIA nuda fontana. *Syſt. nat.* 164. *n.* 2.
Locus: Germaniæ *fontes Salinæ.*

Gemmæ. 3. MURIA nuda foſſilis. *Syſt. nat.* 164. *n.* 3.
Sal gemmeus. *Geſn. figurat.* 34. *f.* 1.
Locus: Polonia.

4. MU-

d. BERYLL *grönblå.*
CHYSOLITH *blekare gråsgrön.*
e. SMARAGD *grön,*
CRYSOPRAS *gröngrå.*
Tagen i Indien, Saxen.

Detta dyrbara Cabinet *prisar sin Herres prakt genom de många och utvalda ädla stenar, af hvilka det så rikt lyser och uti hvilkas klarhet, glants, slipning och myckenhet dess värde ligger, som gör, at det täflar äfven i denna del med de rikaste och ansenligaste Samlingar. Utom dess äro de mäste ädla stenar infattade i Gullringar, och desse emaillerade, samt med stenens namn påskrefne. Men förnämligast äro stenarna i ringen så inhäftade, at de kunna som et läck uplyftas utur sit folio, fästade på ena sidan vid et fint gångjern, at de således kunna skådas både med och utan folium.*

Alla ädla stenar har jag ej varit i stånd at rätt föra til sina slägten, som tilförene sedt af dem så slipade, mindre rå och hällit dem i stenriket som complimenter, fäder och moder uti den lefvande verlden, då jag ej funnit det innantil, som lyst utanpå.

15. SALTPETTER af vatten-klar quarts med tvänne bredare midt emot hvarandra liggande sidor. — hopkrammad drus.
Tagen i Tyskland.
Drusen *är en cryställ af quarters längd och sexkantig stam, hvars 2 sidor midt emot hvarandra äro sex gångor bredare, än de andra, at han således synes vara mycket hopkrammad, men sjelfva spitsen, som hopsättes af 6 trekanter, har de 2 bredare sidorne kårtare, än de smalare och altså förlora de i längden det de vunnit i bredden.*

KÖKSALT.

1. KÖKSALT renat af hafs-vatten. *Syst. nat.* 164. *n.* 1. — Spanskt salt.
Finnes i hela Oceanen.

2. KÖKSALT renat af källvatten. *Syst. nat.* 164. *n.* 2. — Källe salt.
Finnes i Tysklands *Salt-källor.*

3. KÖKSALT rent utur grufvor. *Syst. nat.* 164. *n.* 3. — Berg-salt.
Bergsalt. *Gesn. figurat.* 34. *f.* 1.
Finnes i Pålen.

stalactiticosa. 4. MURIA nuda stalactiticosa perforata.

Locus:

Sal *habitu Salis gemmæ, album, in longos cylindros perforatos & cavos, instar stalactitidis dependens: fragmentis cubicis, in igne crepitantibus.*

Saxea. 5. MURIA saxi ex mica spatoque. *Syst. nat.* 164. *n.* 6.

Rappakivi. *It. Gott.* 266.

Locus: Finlandia, Skara.

Saxum *constat Spato vago rufo duro scintillante, mixto Mica squamosa atra parciore, sub dio solubile in sabulum.*

Chrysolampis 6. MURIA lapidea phosphorans. *Syst. nat.* 164. *n.* 5.

Spatum lucens. *Act. stockh.* 1747. *p.* 168.

Spatum vitreum phosphorans. *Gron. lap.* 8.

α Crystallus hyalina, *coloris vitri instar purissimi.*

β Crystallus muriæformis spatosa aggregata alba. *Amoen. acad.* 1. *p.* 480. *n.* 23.

γ Crystallus muriæformis spatosa aggregata flava. *Amoen. acad.* 1. *p.* 480. *n.* 24. *t.* 16. *f.* 22.

δ Crystallus muriæformis spatosa aggregata viridis. *Amoen. acad.* 1. *p.* 480. *n.* 26.

Aqua marina. ε Augites dilute-cœrulescens pellucida, *vulgo:* Aqua marina.

Locus: Germania.

ε Saxonia *aut* Oriens.

α *ex* Alsatia *cum Molybdæna & Galena.*

rhombea. 7. MURIA spatosa rhombea. *Syst. nat.* 164. *n.* 4. *t.* 8. *f.* 13.

Crystallus muriæformis rhombea spatosa subsolitaria. *Amoen. acad.* 1. *p.* 481. *n.* 27. *t.* 16. *f.* 21.

Locus: Germania.

Alsatia *cum Pyrita cupri.*

Lapis *constans Plumbi galena, cui adhærent Pyritæ variæ; his immixtæ* Crystalli *opacæ, subflavescentes, magnitudine inæquales, figura omnino fragmentorum spati s. cubi rhombici. Hujus primordia sunt squamæ sub Pyrita embryone descriptæ.*

ALU-

4. KÖKSALT rent genomborat, likt tak-is. Dropp-salt.
Tagit - -
Saltet liknar aldeles Berg salt, är hvitt och i långa genomborade cylindrar utdragit, at det vuxit som en tak-is eller droppsten; i brottet består det af cuber och i elden sprakar det, at ej twifvel är om dess väsende.

5. KÖKSALT i gråsten af skimmer och spat. *Syst. nat.* 164. *n.* 6. själfsråsten.
Rappakivi. *Gotland. res.* 266.
Tages i Finland; *denna i* Skara.
Gråstenen består af fältspat blandad med något svart skimmer; uti öpen luft och besynnerligen på södra sidan faller denna sönder til grus, och man tror allmänt, at han håller köksalt.

6. KÖKSALT i lysande sten. *Syst. nat.* 164. *n.* 1. lys-spat.
Lyssalt. *Wet. acad. Handl.* 1747. *p.* 168.
Glas-spat som lyser. *Gron. lap.* 8.
α vattenfärgad *likt det klaresta glas.*
β hvit-eller mjölkfärgad. *Amoen. acad.* 1. *p.* 480. *n.* 23.
γ blek-gul. *Amoen. acad.* 1. *p.* 480. *n.* 24. *t.* 16. *f.* 22.
δ grön. *Amoen. acad.* 480. *n.* 26.
ε sjöblå och helt klar *som glas, den allmänt kallas af* hafsvatten.
Tagne i Tyskland.
ε *i* Orient.
α *i* Saxen.

7. KÖKSALT i rhombisk spat-terning. *Syst. nat.* 164. *n.* 4. *t.* 8. *f.* 13. rutig.
Rhombisk spat-crystall. *Amoen. acad.* 1. *p.* 481. *n.* 27. *t.* 16. *f.* 21.
Finnes i Tyskland.
i Elsas *uti kopparkies.*
Stenen är en glants af blymalm med åtskilliga kieser, ibland hvilka desse spat-crystaller sitta, som aldeles hafva den skapnad utanpå, som en spat inuti, at de ej äro, som allmänt köksalt, cubiske, utan likna en rhombisk eller utdragen cub. Begynnelsen til denna crystallen följer jag tydeligen ifrån Kies-fostren til sin naturliga storlek.

ALUMEN.

plumosum. 1. ALUMEN nudum. *Syst. nat.* 165. *n.* 1.
Locus: Lapponia.

commune. 2. ALUMEN schisti. *Syst. nat.* 165. *n.* 2.
Locus: Scania, Westrogothia, Anglia.

Gemma pretiosa. 3. ALUMEN lapideum pellucidissimum solidissimum. *Syst. nat.* 165. *n.* 6.

Adamas. ADAMAS *albus, flavescens; datur etiam rufescens, viridis, nigricans, cærulescens.*

Rubinus. RUBINUS *ruber brasiliensis.*
Ind. Orientalis.

Sapphirus. SAPPHIRUS *cæruleus: saturatior, pallidior.*

Locus: Jndia *plerisque.*

Gemmæ *ævi nostri sumtuosæ luxuriæ, a Gemmariis judicantur ex duritie, colore, pelluciditate, magnitudine, pondere; adeoque alieno, a scientiæ naturalis principio, fundamento.*

Oriri lapides pellucidos ex sedimento aqueo ostendit evidentissime generatio Qvartzi. Hoc mixtum salino acquisivisse figuras, sali proprias, ex urina in vase terrestri diu asservata constat experimento Henkelii. Nitri figuram frequentissimam esse, uti ejus sal, facile liquet. Colores lapidum a metallo ortos videre est in fodinis; tingunt metallorum aquæ, antequam consistentiam accipit Crystallus, quoniam dein tranari nequit. Aquas metallicas reddere lapides duriores patet quotidie; crystallos coloratas duriores itaque esse mirum non videbitur. Cur Gemmæ figura aluminis duriores sint, patet consideranti figuram, crystallisatione ex minimo primordio ortam, quod non in Nitro.

VITRIOLUM.

Martis. 1. VITRIOLUM ferreum viride subcubicum. *Syst. nat.* 166. *n.* 1.
Locus: in fodinis.
Datur nudum *vel* natura *in fodinis, vel* arte *extra eas.*

2. VI-

ALUN.

1. ALUN nakot. *Syſt. nat.* 165. *n.* 1. — gedigen Alun.
Finnes i Luleå Lappmark.

2. ALUN af Skifver. *Syſt. nat.* 165. *n.* 2. — allmän Alun.
Brytes i Skåne, Weſtergöthland.
i Ängeland.

3. ALUN i den klaraſte och hårdaſte ſten. *Syſt. nat.* 165. *n.* 6. — Ädel-ſten.
1. DEMANT hvit. — Demant.
gul.
Gifves äfven rödaktig, grön, ſvartaktig, blåaktig.
SAFFIR högblå. — Saffir.
af blekare *färg.*
RUBIN *röd ifrån* Braſilien. — Rubin.
ifrån Oſt-Indien.
Fås måſt från Oſt-Indien.

Ädle ſtenar, *vår tids altför dyrbara glants, dömmas af Jouvelerarne efter deras hårdhet, fårg, klarhet, ſtorlek, tyngd, altſå af en grund, ſom är långt ſärſkild ifrån de antagna ſatſer uti naturkunnogheten.*

At alla klara och genomſkinliga ſtenar blifvit af vattnets ſediment, det viſar oſs Quarzens afelſe tydeligen. Då detta vatten haft uti ſig något ſalt hafver det nedfallna ſedimentet måſt följa ſaltets cryſtalliſations lag, ſåſom uti urin, ſom fäſter ſig til ſten på käril, efter Henkels rön, at förtiga andra. Salipetter - figuren i druſer är altſå ſom ſjelfva ſaltet det allmännaſte i jorden. At ädla ſtenar blefvit färgade af metalliſka vatten, under det de aflades, drager man ej i tvifvelsmål; emedan de ſedermera ej kunna af vatten genomträngas. At metalliſka vatten göra tillika ſtenarne hårdare, är ej at undra, ſom deras minſta particlar upfylla de minſta rum. Hvarföre de ädla ſtenar, ſom hafva figur af Alun äro hårdare, lärer den ſe, ſom efterſinnar at en ſådan cryſtal, ſom vuxit af ſit förſta och minſta ämne, blifvit på alla ſidor jämt och lika tillökt.

VITRIL.

1. VITRIL af jern, grön, nåſtan cubiſk. *Syſt. nat.* 166. *n.* 1. — Järnvitril.
Tages i Jerngrufvor.
Gifves nakot *af* naturen *i grufvor, af* konſten *utom.*

2. VI-

cyprinum. 2. VITRIOLUM cupreum cæruleum dodecaëdron. *Syst. nat.* 166. *n.* 2. *t.* 8. *f.* 15.
Locus: Europa *Australis,* Cyprus.

rupestre. 3. VITRIOLUM ferreum saxi schistosi.
Locus: Hunneberg *Westrogothiæ.*
Lapis SCHISTUS *solidus. Syst. nat.* 154. *n.* 4. *cinereus s. fusco-griseus s. parum rufescens finditur in cubos rhombicos, dum fissura ferruginea quasi chalybe picta adparet.*

SULPHURA.

ELECTRUM.

Succinum. 1. ELECTRUM diaphanum solidum. *Syst. nat.* 167. *n.* 2.
Locus: maritima Borussiæ.
Scaniæ.
Succina finduntur instar Silicis, fragmentis convexis concavisque.
Insectis *sæpe scatet Succinum, rarius coleoptratis.*

BITUMEN.

Ampelites. 1. BITUMEN humi paludosæ. *Syst. nat.* 168. *n.* 5.
Locus: Helvetia.
Hoc medium quasi inter Schistum & Humum paludosam, *priori scilicet laxius, posteriori durius. Inter strata & fissuras, instar schisti, Membranas niveas sæpe occultat; adeoque primus gradus schisti.*

Asphaltum. 2. BITUMEN friabile atrum. *Syst. nat.* 168. *n.* 4.
Locus: Alsatia.
Lapis *quasi ex arena levissime cohærens, ater, pondere levissimus.*

3. BITU-

2. VITRIOL af koppar, blå, tälf-sidig. *Syst. nat.* 166. *n.* 2. *t.* 8. *f.* 15. Blåsten.
Finnes i södra Europa, Cypern.

3. VITRIOL af jern uti skifrigt gråberg. Språckhåll.
Tages på Hunneberg *i Westergöthland.*
Språckhållan. Syst. nat. 154. *n.* 4.
Grå, mörkgrå eller något rödlet, klyfver sig i ofantliga stora cuber, som äro något rhombiska, och i desse ser man springorna vara liksom med bly-årts utteknade, til et tecken af vitriolen.

SWAFVEL

BERNSTEN.

1. BERNSTEN klar och fast. *Syst. nat.* 167. *n.* 2. Bernsten.
Finnes i Preusen.
på Skåne *slätt och vid hafsstränderna.*
Bernsten går i brottet såsom flinta i kullriga och holiga klyfter.
Ofta finnes häruti åtskilliga Insecter, *som gifva tilkänna, at det varit flytande och då öfverjordiskt. Sällan finnes* Baggar *med skal på vingarne deruti.*

BECK.

1. BECK i dy-jord. *Syst. nat.* 168. *n.* 5. Dyskifver.
Tagen i Sveits.
Detta är mitt emellan dy och skifver; fastare än den förra, lösare än den senare. Det hafver emellan sina klyfter tunna hvita linier, liksom skifren då han håller berg-beck; at detta beck således synes vara första graden til skifver.

2. BECK i lös, lätt, svart, sand. Beckmull.
Tagen i Elsas.
Stenen af lös hopsatt becksvart, lätt, och luktande sand.

Lithantrax. 3. BITUMEN Schifti. *Syſt. nat.* 168. *n.* 6.
Locus: Helſingburgum, Helvetia.
Alſatia.
Præſtantiſſimum non rumpitur, ſed, inſtar ſolidi carbonis, æquali ubique conſiſtentia, læviſſimum, atrum.
β Lignum bituminoſum foſſile.
Locus: Beuchlizenſis ager, *ſpatio unius milliaris* Hala, *ubi integra ſylva ſub terra ſepulta jacet.*
Lapis potius ad Lithantraces referendus, cujus naturæ eſt, quam ad Phytolitha, Lithoxyla.

fuillum. 4. BITUMEN marmoris fœtidi.
Locus: Kinnekulle, Scania, Helvetia.
Lapis: *ſæpius, inſtar cryſtalli, longitudinaliter* reſolvitur *in ſtirias inæquales angulatas:* frangitur *autem inſtar Spati & effervеſcit cum Aqua forti.* Helveticus *ſimillimus, at durior, ex flavo ſaturatiore colore, nec fœtet, quamvis fricatus.*
Datur etiam absque cryſtallina ſubſtantia, particulis calcareis nec ſpatoſis, qui ſimiliter foetet, inque iisdem locis occurrit.

PYRITES.

vivus. 1. PYRITES nudus diaphanus. *Syſt. nat.* 169. *n.* 1.
Locus: Helvetia? *in Marmore ſpatoſo albido.*

nudus. 2. PYRITES nudus opacus.
Locus: Helvetia: *thermæ Baden.*

terreus. 3. PYRITES nudiuſculus terra mixtus.
Sulphur nativum, mixtionis peregrinæ, coloratum. *Wall. min.* 207.
Locus: Ruſſia.
Lapis *ſubcinereo-flaveſcens, opacus, friabilis, ut digitis conteratur, in pruna flammam concipiens.*

hexaëdricus. 4. PYRITES cryſtalliſatus hexaëdricus ex planis 6 tetragonis. *Syſt. nat.* 169. *n.* 3. *b. t.* 8. *f.* 12.
Locus: Svecia *frequentiſſimus ad mineras.*
Cryſtallus *æquilatera ex* 6 *quadrangulis.*

5. PY-

3. BECK i skifver. Beckskifver.

Tagit i Hellsingborg, Sveitz.
Elsas.

Det bästa stenkol spricker icke sjelf sönder, utan ser ut, som et tätt tall-kol och är dess utan mycket lätt.

β Stenhårdadt.

Tagit vid Beuchlitz *en mil från* Hall, *der hela skogen ligger begrafven under jorden, såsom han varit af någon jordbäfning nedsänkt.*

Denna sten kommer närmare til stenkols-art, än til petrificerade trän.

4. BECK uti stinkande kalk. Orsten.

Tagit från Kinnekulle, Skåne, Sveitz.

Stenen är merendels lik crystaller och går längs åt i kantiga ojemna spillror. Desse spillror då de afbrytas, visa tydeligen, at de bestå af spat och gåsa med sked-vatten. De stenar häraf, som äro komne från Sveitz, äro lika våra inländske, men hårdare, mera gula och stinka icke, fast de gnidas mot något hårdt.

Samma orsten gifves ock ofta utan at gå i strimor eller splitter, aldeles lik gemen kalksten, ock utan at bestå af spat, hvilken tages på samma ställe med de förra, och lika så stinker.

KIES.

1. KIES nakot och klar. *Syst. nat.* 169. *n.* 1. gediget svafvel.

Tagen i Sveitz *uti hvit spataktig marmor.*

2. KIES nakot, dunkel. rent svafvel.

Tagen vid varma Baden.

3. KIES halfnaken i jord. Svafveljord.

Svafvel gediget, färgadt, blandadt med främmande ting. *Wall. min.* 207.

Finnes i Ryssland.

Stenen är grågul, dunkel, skör, at han mellan fingrarna kan söndergnuggas, itändes strax af eld, som rent svafvel.

4. KIES-terning sexsidig af fyrkantiga sidor. *Syst. nat.* 169. *n.* 3. *b.* *t.* 8. *f.* 12. Jernkies.

Finnes allmänt i Svenska grufvorna.

Drusen *är cubisk af 6 fyrkantiga jemna sidor.*

octaëdricus. 5. PYRITES cryſtalliſatus octaëdricus ex planis 8 trigonis.
Pyrites octaëdricus ex triangulis. *Syn. nat.* 169. *n.* 3. *c.*
Locus: Kinnekulle.
Cryſtallus *æquilatera ex* 8 *triangulis, figura Aluminis.*

decaëdricus. 6. PYRITES cryſtalliſatus decaëdricus ex planis 2 tetragonis & 8 linearibus. *Tab.* 2. *fig.* 2.
Locus: Kinnekulle.
Cryſtallus *ex planis* 2 *tetragonis latioribus verticalibus: latera ex* 8 *planis linearibus, longioribus, anguſtioribus, tetragonis: latere exteriore longiore; hinc teſſera depreſſa, tetragona, cincta quatuor marginibus acutis in aciem.*

dodecaëdrus. 7. PYRITES cryſtalliſatus decaëdricus e planis 4 triedris & 6 linearibus.
Locus: Alſatia *cum Argento cinereo & Hydrargyro.*
Cryſtallus e pyramide triquetra ſ. e quatvor planis trigonis, cujus anguli omnes complanati, lineares, conſtituunt ſex plana, linearia.

dodecaëdricus 8. PYTITES cryſtallis dodecaëdris ex planis 2 pentagonis & 10 tetragonis. *Tab.* 2. *fig.* 3.
Locus: Germania.
Cryſtallus *ex planis* 2 *pentagonis, verticalibus, latioribus: lateribus ex* 10 *planis tetragonis, latere exteriore longioribus; hinc teſſera facie antecedentis, at numero planorum differens; adeoque diverſa a Pyrita dodecaëdro ex pentagonis.*

rotundatus. 9. PYRITES cryſtalliſatus rotundatus aggregatus.
α Pyrites globoſus. *Syſt. nat.* 169. *n.* 3. *f.*
β Pyrites hemiſphaericus. *Syſt. nat.* 169. *n.* 3. *e.*
Locus: fodinæ Sveciæ *variæ, imprimis Andrarum.*
Lapis *aggregatus ex plurimis cryſtallis ſæpius cubicis, rarius* dodecaëdris, *quamvis ſæpe vix eruendis.*
Figuram globoſam & hemiſphæricam non agnoſcere diſtinctas ſpecies, ſed ſolum fortuitas ex loco modificationes, obſervo in ſpeciminibus.

conglomeratus. 10. PYRITES cryſtalliſatus aggregatus conglomeratus.
Locus: in fodinis.
Antecedenti maxime affinis.

5. KIES-terning åttſidig af trekantiga ſidor. — åttkantig kies
Kies åtſidig af trianglar. *Syſt. nat.* 169. *n.* 3. *c.*
Funnen på Kinnekulle.
Druſen har aldeles Alunform af åtta trekantiga jemnaſte ſidor.

6. KIES-terning tioſidig af 2 fyrkanter och 8 aflånga. *Tab.* 2. *fig.* 2. — tioſidig kies.
Tagen på Kinnekulle.
Druſen beſtår af 2 ſtörre up och ned vånda fyrkanter, men ſidorna af fyra par långre, men ſmalare ſyrkanter, ſom på ſin yttra ſida åro ån bredare. Håraf blifver en fyrkantig nedtryckt terning med hvaſſe ſidor, ſom på en yxa.

7. KIES-terning tio-ſidig af 4 trekanter, och 6 aflånga ſidor. — Tolf-ſidig.
Tagen i Elſas *med hvitgyldig Silfvermalm.*
Druſen har fyra ſtörre ſidor af trekanter, och alla kanterne åro likſom affilade, at de göra tilſammas 6 ſidor.

8. KIES-terning af 2 femkanter och 10 fyrkanter. *Tab.* 2. *fig.* 3. — tolfſidig kies.
Tagen i Tyſkland.
Druſen beſtår af två ſtörre up och ned vånde femkanter; men ſidorna af fem par aflånga ſmalare och långre fyrkanter, ſom på yttra ſidan åro bredare, ſåledes har denna terning mycken likhet med den förra, at han allenaſt ſkiljer ſig ifrån den ſamma ſom en femkant från en fyrkant, åfven år altſå denna helt åtſkild ifrån den Kies af tolf ſidor, ſom har alla ſina ſidor af femkanter.

9. KIES-terning rundad, af många ſmå hopſatt. — rund kies.
α klotrund kies. *Syſt. nat.* 169. *n.* 3. *f.*
β halfrund kies. *Syſt. nat.* 169. *n.* 3. *e.*
Finnes i åtſkilliga grufvor inom riket, öfverflödigt i Andrarums *Alungrufva.*
Stenen år ej ſimpel utan hopgyttrad af många ſmå cubiſke eller ſexſidige terningar, undertiden ſynes ock tecken til tolfſidige.
Hår ſynes tydeligen, at de klotrunde och de halfrunde kieſer ej åro af naturen åtſkilde, utan at de komma håndelſevis efter rummet.

10. KIES-cryſtall hopgyttrad af åtſkilliga knylar. — hopgyttrad.
Finnes uti Grufvorna.
År nåra ſlågt til nåſt föregående.

cellulosus. 11. PYRITES cryſtalliſatus aggregatus celluloſus.
Locus: Germaniæ *fodinæ.*
Lapis *conſtat lamellis erectis, diſtantibus, variis, lateribus ex cryſtallis nodoſo-punctatis.*

ſerratus. 12. PYRITES cryſtalliſatus lamelloſus orbiculatus ſerratus. *Tab.* 2. *fig.* 8.
Locus: Germania.
Cryſtallus *ſpecie ſingulari; ſunt enim* ſquamæ *planæ, fere membranaceæ, craſſitie papyri aut membranæ pergamenæ, nitidæ, colore communi pyritarum, tota orbiculata, ſerrato aut denticulato margine, erectiuſcula, in Natro ſpatoſo.*

embryo. 13. PYRITES cryſtalliſatus triqueter ſquamoſo-imbricatus.
Locus: Germania *frequens.*
Cryſtallus *hæc embryo videtur mihi Pyritarum, ſparſa & ſuper alios lapides inſtar cruſtæ cujusdam pulveriſata, griſea nec proprio colore pyritæ, figura oblonga, triquetra interjectis ſpatiis concavis. Huic ſimillimus occurrit omnino ſpatoſus, albus absque ſulphure, figura tamen eadem, in Lapide, cujus omnes ſquamæ triquetræ apice inflexo, dorſo convexo plano, in quibus præcipue ſingularis eſt ſquamarum diſpoſitio omnino eadem, quam ſcobs ferri aſſumit ſub magnete, dum ſquamæ in ovalem figuram vergant ad peripheriam, ita tamen, ut laterales magis longitudinales evadant. Ex* Alſatia.

14. PYRITES fereus ſcintillans amorphos. *Syſt. nat.* 169. *n.* 4.
Locus: Baden.
β kalflôs.
γ Kinnekulle *in marmore.*
δ Sikſundsberg.
ε Halskiælen *parœciæ Râneå.*
ζ kara *mons, a Juckasjervi* 2 *milliar.*
η Swappavari.
θ Ragisvari *Lapponia.*
ι Kofwovari.
κ Kiellivari.
λ Kockasvari.
μ Willangi fodinæ.

15. PY-

11. KIES-cryſtall hopgyttrad uti ſmå rum.
Finnes i Tyſka grufvorna.
Sten beſtår af åtſkilliga våggar, ſom utan ordning ſtällas långs och twårs upråtte, och på alla ſidor åro tapetzerade med ſmå Kies-cryſtaller.

12. KIES-cryſtall rund af ſågade ſkifvor. *Tab.* 2. *f.* 8. ſågad kies.
Tagen i Tyſkland.
Druſen år af ſynnerlig art; ty han beſtår af flata fjåll, ſom åro tunna, ſom papper eller pergament, glånſande, runda, til fårgen lika annor Kies och i kanten ſågade, alla ſtå upråtte och våxa uti en ſpat-drus.

13. KIES-cryſtaller trekantige och fjållige.. Kiesåmne.
Finnes allmånt i Tyſka gruforna.
Druſen tyckes likſom vara foſter til annor Kies och liknar ſtrödda och ſönderſlötta fjåll, ſom vuxit på annor Kies. Deſſe åro aflånge, trekantige och ſårſkilt ſatte, men åga en ovanlig fårg ibland detta ſlågtet; ty de åro bruna och ej meſſingsfårgade. En Drus af ſamma ſkapnad på fjåll, men hvit af Spat och utan alt ſvafvel, eljeſt lika ſå trekantig med flata något kullriga ſidor, men hår uti faller mig beſynnerligen underſamt, at fjållen ligga ſtålde aldeles på ſamma ſått, ſom jern-filſpån upſtålles under Magneten, då de böja ſig ifrån medelpunčten åt twå åndar; men på ſidan åro mera långsåt ſtålde. Från Elſas.

14. KIES med jern, ſom fyrar, utan figur. *Syſt. nat.* 169. *n.* 4. fyrſten.
Tagen vid Baden.
β kalf-lôs.
γ Kinnekulle *i kalk.*
δ Sikſundsberg.
ε Halskålen *i Råneå Socken.*
ζ Karravari 2 *mil från Juckasjervi.*
η Svappavari.
ϑ Bagisvari.
ι Kofvovari.
κ Kjellivari.
λ Kockaſvari.
μ Villangi *grufvor.*

15. KIES

mollis. 15. PYRITES ferreo-cupreus, matrice impalpabili. *Syſt. nat.* 169. *n.* 5.
Locus: Helvetia, *varia ſpecimina.*
Sveciæ *variæ fodinæ.*

durus. 16. PYRITES ferreo-cupreus, matrice vitreſcente. *Syſt. nat.* 169. *n.* 6.
α Cotaceus *ex Svappavari.*
β Quartzoſus β *Hervivari.*
γ *Kurravari.*
δ *Patnakile.*

tenax. 17. PYRITES ferreo-cupreus; matrice apyra. *Syſt. nat.* 169. *n.* 6.
α Micaceus α *Kurravari.*
β Talcoſus β *Harrivari.*
γ *Kurravari* fiſſilis.

ARSENICUM.

Sandaraca. 1. ARSENICUM nudum rufum. *Syſt. nat.* 170. *n.* 2.
Locus: Germania.

cupreum. 2. ARSENICUM rubens cupreum. *Syſt. nat.* 170. *n.* 6.
Locus: Germania.

pyriticoſum. 3. ARSENICUM album, fragmentis planis. *Syſt. nat.* 170. *n.* 4.
Locus: Summatra & *variæ regiones Indiæ. Seba.*

micans. 4. ARSENICUM cinereo-cæruleſcens micans. *Syſt. nat.* 170. *n.* 7.
Locus: Bahuſiæ *in Morlanda.*
Germania *cum Cupro albo.*

lentiforme. 5. ARSENICUM ſchiſti lentiformis atri. *Syſt. nat.* 170. *n.* 8.
Globi nigri. *It. Oel.* 74.
Locus fodinæ aluminis Andrarum.
Oelandiæ.

fuſcum. 6. ARSENICUM fuſcum.
Locus: Alſatia.
Color mineræ niger & quaſi micans ex obſcure cinereo.

7. MER-

14. KIES med Järn och Koppar utan berg-art. *Syst. nat.* 169. *n.* 5. Blöt-malm.
Tagen ifrån Sveitz *åtskillig.*
Sveriges *Koppargrufvor.*

15. KIES med Järn och Koppar i flussig berg-art. *Syst. nat.* 169. *n.* 6. Hård-malm.
Tagen i Sandsten *från* Svappavari.
i Kissel *från* Herrivari.
Kurravari.
Patnakile.

16. KIES med Järn och Koppar uti eldfast berg-art. *Syst. nat.* 169. *n.* 6. Seg-malm.
Tagen i skimmer *från* Kurravari.
i Hornberg *från* Harrivari.
från Kurrivari.

ARSENIC.

1. ARSENIC nakot och röd. *Syst. nat.* 170. *n.* 2. Rauschgelb.
Tagen i Tyskland.

2. ARSENIC rödaktig, med Koppar. *Syst. nat.* 170. *n.* 6. Kupfernickel
Tagen i Tyskland.

3. ARSENIC hvit, med slät klyft. *Syst. nat.* 170. *n.* 4. Mispickel.
Tagen i Sumatra *och åtskilliga ställen i* Indien.
i Indien. *Seba.*

4. ARSENIC grå-blå skymtande. *Syst. nat.* 170. *n.* 7. vatten-kies.
Tagen i Bohus, *vid Klockslen i Morlanda.*
i Tyskland *med hvit Koppar.*

5. ARSENIC uti skifver-klot. *Syst. nat.* 170. *n.* 8. Svart-bållar.
Svart-bållar. *Ölands res.* 74.
Tagen i Alun-grufvorna på Öland.
Andrarum.

6. ARSENIC uti mörksten. Svartgift.
Tagen i Elsas.
Fårgen år svart och liksom litet skymtande med mörk-grått.

MERCURIALIA.

HYDRARGYRUM.

vivum. 1. HYDRARGYRUN nudum. *Syst. nat.* 171. *n.* 1.
Locus: Hungaria.

Arsenicale. 2. HYDRARGYRUM rubrum arsenicale. *Syst. nat.* 171. *n.* 2.
Locus: Hungaria.

Cinnabaris. 3. HYDRARGYRUM rubrum pyriticosum. *Syst. nat.* 171. *n.* 3.
Locus: Chemnitz.

petrosum. 4. HYDRARGYRUM petrosum. *Syst. nat.* 171. *n.* 4.
Locus: Japonia.
Minera *hæc in Quartzo, mixta ochra flava, ponderosissima, ditissima, sæpe Cupro nativo fœta, extus rubra aut tecta corio talcoso albo.*

STIBIUM.

capillare. 1. STIBIUM fibris capillaribus sparsis. *Syst. nat.* 172. *n.* 1.
Locus: extraneus.
Variat fibris colore plumbi vel etiam colore purpureo.

striatum. 2. STIBIUM striatum. *Syst. nat.* 172. *n.* 2.
Locus: exoticus. Seba.
Striæ connexæ in solidum.

rubrum. 3. STIBIUM rubrum. *Syst. nat.* 172. *n.* 5.
Locus: Germania.

decussatum. 4. STIBIUM fibris intercussantibus spatum. *Syst. nat.* 172. *n.* 5.
Locus: Germania.

5. STI-

METALLER.

QUICKSILFVER.

1. QVICKSILFVER nakot. *Syst. nat.* 171. *n.* 1. gediget.
Tagit i Ungern.

2. QUICKSILFVER rödt arsenicaliskt. *Syst. nat.* 171. *n.* 2. Berg Cinober
Tagit i Ungern.

3. QVICKSILFVER rödt kiesaktigt. *Syst. nat.* 171. *n.* 3. Kies Cinober.
Tagit i Chemnitz.

4. QVICKSILFVER i berg-art. *Syst. nat.* 171. *n.* 4. njur Cinober.
Tagit i Japan.
Denna malmen sitter i en quarts, som är blandad med gul ockra, mycket tung och rik, hvaribland någon gedigen koppar finnes; Eljest är stenen utanpå antingen röd eller på några ställen öfverdragen liksom med en bark af hvit talk.

SPITSGLAS.

1. SPITSGLAS af liksom strödda hår. *Syst. nat.* 172. *n.* 1. hårigt.
Tagen utomlands.
Trådarne äro til färgen antingen blyfärgade eller ock purpurfärgade.

2. SPITSGLAS strimmigt. *Syst. nat.* 172. *n.* 2. strimmigt.
Tagit utifrån. Seba.
Stuffen består af strimmor, som hopvuxit i et stycke.

3. SPITSGLAS rödt. *Syst. nat.* 172. *n.* 5. rödt.
Tagit i Tyskland.

4. SPITSGLAS af trådar, som ligga långs och tvärts emillan spatklyfterna. *Syst. nat.* 172. *n.* 4. strödt.
Tagit i Tyskland.

solidum. 5. STIBIUM mineralisatum.
Antimonium sulphure mineralisatum, minera difformi solida livido-fusca. *Wall. min.* 238.
Locus: Germania.
Alsatia *in Molybdæna.*
Differt à Galena plumbi particulis striatis, exsoletis, sæpe micantibus.

stellare. 6. STIBIUM fibris concentricis radiantibus.
Locus: Alsatia *in Plumbi galena.*
Lapis *a latere inferiore emittit ex uno eodemque centro radios capillares numerosos; a superiore vero latere variæ sunt maculæ plumbei coloris, radiatæ.*

VISMUTUM.

nativum. 1. VISMUTUM nudum. *Syst. nat.* 173. *n.* 1.
Locus: Helsingia, India.
Minera *V. pictoria azurea, particulis impalpabilibus, instar fracti metalli solida, in qua efflorescit Vismutum nudum in grana globosa.*

micans. 2. VISMUTUM albo-flavescente-micans. *Syst. nat.* 173. n. 2.
Locus: Helvetia.
Lapis *nitore micans, dat Vitrum rufescens, nec cœruleum.*

pictorium. 3. VISMUTUM granulis cærulescentibus micans. *Syst. nat.* 173. *n.* 3.
Cobolti minera. *Brandt. act. ups.* 1733.
Locus: Helsingia, Goslaria.

ZINCUM.

crystallinum. 1. ZINCUM crystallisatum.
Locus: exoticus.
Crystalli *erectæ, compresso-planæ, lineares, truncatæ s. tetragonæ, margine ab altero latiore forficis instar attenuatæ, colore externo chalybis, sparsæ in Pyrita ponderosissima.*

2. ZIN-

5. SPITSGLAS mineraliſerat. Stålſatt.
Stålſat ſpitsglasmalm. *Wall. min.* 238.
Tagit i Tyſkland.
i Elſas *uti Blyerts.*
Stuffen är lik blyglants, men ſkild med ſtrimmiga nätta particlar, ſom ſkimra.

6. SPITSGLAS af ſtrålar från en medelpunct. ſtråligt.
Tagit uti Elſas *med Blyglants.*
På nedra ſidan gå alla ſtrålar ifrån en medelpunct; men på öfra ſidan äro blyfärgade ſtrålar, ſom gå i viſſa fläckar.

VISSMUT.

1. VISSMUT nakot. *Syſt. nat.* 173. *n.* 1. gedigen.
Tagit i Helſingeland, Indien.
Malmen *är af färg-cobolt, violet med fint gry, ſåſom i en tät metall, utur hvilken utvittrar gedigen Viſſmut i runda korn.*

2. VISSMUT ſkimrande af ljuſt och gult. *Syſt. nat.* 173. *n.* 2. ſkyggmalm.
Kommen med Sveitziſka *ſamlingen.*
Malmen *glänſar och gifver et brunt glas, men ej blått.*

3. VISSMUT af fint blåaktigt glänſande gry. *Syſt. nat.* 173. *n.* 3. färg-cobolt.
Färg-cobolt. *Brandt. act. upſ.* 1733.
Tagit i Helſingeland.
Goſslar.

SPIAUTER.

1. SPIAUTER cryſtallicerad. cryſtallicerad.
Kommen utifrån.
Druſen *beſtår af cryſtaller, ſom äro ſtålfärgade, upräte, tunne ſom pergament, jämnbreda, afhuggne och nästan fyrkantige med ena ſideskanten affilpad, ſom på äggen af en ſax; finnas ſtrödde i en tung kies.*

decuſſatum. 2. ZINCUM lamellis decuſſatis: interſtitiis ferrugineo-ochraceis.
Locus: Germania.
Minera *ex ſquamis erectis, decuſſatis, colore plumbi; interſtitiis ſquamarum oppletis pulvere ochraceo.*

imbricatum. 3. ZINCUM lamelloſo-imbricatum metallicum.
Locus: Germania.
Minera *inſtar fracti metalli Cupri, quod frangitur lamellis parallelis coadunatis.*

antimoniale. 4. ZINCUM ſtibiatum.
Locus: India.
Minera *pondere & conſiſtentia Plumbi Galenæ, ſed ſtriis ſparſis ſolidis, majuſculis, parum inquinantibus inſtar Molybdænæ.*

Molybdæna. 5. ZINCUM fuſco inquinans.
Mica pictoria nigra, manus inquinans. *Wall. min.* 131.
Locus: Swappavari.
Alſatia.
Huc refertur usquedum certiora innoteſcant.

rapax. 6. ZINCUM micaceum rubicundum inquinans. *Syſt. nat.* 174. *n.* 3.
Galena rubens. *Act. ſtockh.* 1744. *p.* 58. *n.* 1.
Locus: Africa.
Sala Sveciæ.

Sterile nigrum. 7. ZINCUM micaceum, particulis ſubteſſellatis, nigrum. *Syſt. nat.* 174. *n.* 2.
Sterile nigrum. *Act. ſtockh.* 1744. *p.* 58.
Locus: Svecia.

Calaminare. 8. ZINCUM terreſtre. *Syſt. nat.* 174. *n.* 4.
Locus: Polonia.

FER-

2. SPIAUTER af ſkifvor, ſom ligga tvårts, med ſpringor upfylda af ochra. ſtrödd.
Tagen i Tyſkland.
Malmen *beſtår af upråtta fjäll, ſom hårs och tvårs åro ſtälde och til fårgen lika bly, emellan hvilka et gult pulver af ochra upfyller iholigheterna.*

3. SPIAUTER likſom ſpånlagd af metall. ſkifrig.
Tagen i Tyſkland.
Malmen *ſer ut ſom et ſtycke afbruten koppar, hvilken i brottet viſar parallela och hopvuxna tunna ſkifvor.*

4. SPIAUTER ſtrimmigt. Spitſglas.
Tagen i Indien.
Malmen *har tyngd och faſthet lik en blyglants med ſtrödda faſta ſtora ſtrimmor, ſom något ſmutſa likſom Blyerts.*

5. SPIAUTER mörkagtig och ſmutſande. Blyerts.
Blyerts. *Wall. min.* 131.
Tagen i Svappavari.
i Elſas.
Blyertſen *har man ſört hit, tils vidare, och det efter D. Lawſons rön.*

6. SPIAUTER ſkimrande, rödagtig, ſmutſande. *Syſt. nat.* 174. *n.* 3. Rödſlag.
Rödſlag. *Act. ſtockh.* 1744. *p.* 58. *n.* 1.
Tagen i Africa.
i Sahlberg.

7. SPIAUTER ſkimrande ſvart och terningagtig. *Syſt. nat.* 174. *n.* 2. Blånde.
Blånde. *Act. ſtockh.* 1744. *p.* 58.
Finnes allmånt i Sverige.

8. SPIAUTER i jord. *Syſt. nat.* 174. *n.* 4. Gallmeja.
Tagen i Pålen.

JERN

FERRUM.

nativum. 1. FERRUM intractabile nudum.
Ferrum nativum in granulis. *Wall. min.* 255.
Locus: Steyermark. *Seba.*
Metallum, *instar guttæ ferreæ, ferrugineæ, aqua quasi humidæ, malleabile, matrici inhærens; quod hoc sine igne productum sit, dubium non est.*

cryſtallinum. 2. FERRUM intractabile cryſtalliſatum. *Syſt. nat.* 175. *n.* 1.
Locus: Swappavari *fodinæ cupreæ.*
Oſnabruga.

ſtriatum. 3. FERRUM intractabile, lamellis transverſim ſtriatis nitidis. *Syſt. nat.* 175. *n.* 2.
Locus: Gellivara.

cubicum. 4. FERRUM intractabile, particulis cubicis nitidis. *Syſt. nat.* 175. *n.* 3.
Locus: Weſtrobothnia.

nitens. 5. FERRUM intractabile, fibris planiuſculis centralibus nitidis. *Syſt. nat.* 175. *n.* 4.
Locus: Germania.

Hæmatites. 6. FERRUM intractabile, fibris centralibus rubris. *Syſt. nat.* 175. *n.* 5.
β Hæmatites niger, tritura rubens. *Wall. min.* 260.
γ Hæmatites globularis. *Wall. min.* 261.
δ Hæmatites botryites. *Wall. min.* 261.
ε Hæmatites turritus. *Wall. min.* 261.
ζ Hæmatites hæmiſphæricus. *Wall. min.* 261.
Locus: Kinnekulle. *Weſterplana* β
Swappavara *fodinæ cupreæ.*
ad monticulum juxta Ulricam Eleonoram.
e variis Germaniæ, Angliæ.
ex Alſatia *varia figura.*

rubrum. 7. FERRUM intractabile rubrum, punctis impalpabilibus. *Syſt. nat.* 176. *n.* 6.
Locus: Anglia.

8. FER-

JERN.

1. JERN nakot, ſom ej drages. — gediget jårn.
Kőrnigt gediget jern. *Wall. min.* 255.
Tagit i Steyermark. *Seba.*
Metallen *har uti ſig några jern-korn, aldeles lika jern-hagel, något roſtade, och til fårgen likſom de voro våta; de låta ſmida ſig med hammare. At detta ej år med eld ſmålt, viſar nogſamt ſtenarten i hvilken det ſitter.*

2. JERN-cryſtall, ſom ej drages. *Syſt. nat.* 175. *n.* 1. — Jern drus.
Tagit i Svappavari *koppargrufva.*
från Oſnabryg.

3. JERN, ſom ej drages, klart och tvårs filat. *Syſt. nat.* 176. *n.* 2. — ſtrimmigt jern.
Tagit i Jellivara.

4. JERN, ſom ej drages, beſtående af cubiſka glånſande terningar. *Syſt. nat.* 175. *n.* 3. — Jernglans.
Tagit i Weſterbotten.

5. JERN, ſom ej drages, beſtående af flata ſtrimmor, ſom gå ifrån medelpuncten. *Syſt. nat.* 175. *n.* 4. — Volfram.
Tagit i Tyſkland.

6. JERN, ſom ej drages, med ſtrålar från medelpuncten. *Syſt. nat.* 175. *n.* 5. — Blodſten.
β Svartaktig blodſten. *Wall. min.* 260.
γ Hel-klotig glas-kopf. *Wall. min.* 261.
δ Druſig blodſten. *Wall. min.* 261.
ε Taggig blodſten. *Wall. min.* 261.
ζ Half-klotig glas-kopf. *Wall. min.* 261.
Tagen på Kinnekulle *vid Weſterplana* β
vid Svappavari koppargrufva.
på et berg vid Ulrica Eleonora.
från åtſkilliga orter i Angland.
i Tyſkland.
i Elſas af åtſkillig ſkapnad.

7. JERN, ſom ej drages, rődt af oſynligt gry. *Syſt. nat.* 176. *n.* 6. — Rődmalm.
Tagit i Angland.

micaceum. 8. FERRUM intractabile nitens micaceum. *Syst. nat* 176. *n.* 7.
Locus: Germania.
Minera *constat Mica laxa, nitida, fragilissima.*

Magnesia. 9. FERRUM intractabile fuscum inquinans, particulis micaceis striatis. *Syst. nat.* 176. *n.* 8.
Locus: Germania.

fragile. 10. FERRUM intractabile cinereo-fuscum, punctis nitidis. *Syst. nat.* 176. *n.* 9.
Locus: Wesmannia.

Spatosum. 11. FERRUM intractabile spatosum albicans. *Syst. nat.* 176. *n.* 10.
Locus: Westrogothiæ *montium stratum supremum.*

Smiris. 12. FERRUM intractabile vitrum exarans.
Ferrum intractabile squamoso-striatum. *Syst. nat.* 176. *n.* 11.
Locus: Italia.

❁ ❁

Magnes. 13. FERRUM attractorium. *Syst. nat.* 176. *n.* 12.
Magnes. *Gesn. figurat.* 84.
Locus: Lapponia.
India.

❁ ❁ ❁

impalpabile. 14. FERRUM retractorium, particulis impalpabilibus. *Syst. nat.* 177. *n.* 14.
Locus: Fridrichsberg, *s. Keravara.*
Swappavari.

arenaceum. 15. FERRUM retractorium, particulis arenaceis. *Syst. nat.* 177. *n.* 15.
Locus: Gellivari.
Swappavari.
Jonesvando.
Pulcapole.
Helvetia.

commune. 16. FERRUM retractorium, particulis angulatis. *Syst. nat.* 177. *n.* 16.
Locus: Jonesvando.
Swappavari.
Schanglivari.

17. FER-

8. JERN, ſom ej drages, glânſande af ſkimmer. *Syſt. nat.* 176. *n.* 7. Skimmer-jern.
Tagit i Tyſkland.
Malmen *beſtår af et löſt, glânſande och bräckligt ſkimmer.*

9. JERN, ſom ej drages, ſmutſar mörkt, beſtår af ſtrimmigt ſkimmergry. *Syſt. nat.* 176. *n.* 8. Brun-ſten.
Finnes i Tyſkland.

10. JERN, ſom ej drages, mörkgrått med ſkinande punčter. *Syſt. nat.* 178. *n.* 9. gniſtrigt.
Finnes i Weſsmanland.

11. JERN, ſom ej drages, uti hvit ſpat. *Syſt. nat.* 176. n. 10. Jern-ſpat.
Tages i öfverſta planen på Weſtgötha-bergen.

12. JERN, ſom ej drages och rifver glas. Smårgel.
Jern, ſom ej drages, af fjälliga ſtrimmor. *Syſt. nat.* 176. *n.* 11.
Tagit i Italien.

❁ ❁

13. JERN, ſom drager. *Syſt. nat.* 176. *n.* 12. Magnet.
Magnet. *Geſn. figur.* 84.
Tagen i Lappland.
Indien.

❁ ❁ ❁

14. JERN, ſom drages, af oſynligt gry. *Syſt. nat.* 177. *n.* 14. Persbergs-malm.
Finnes i Kieravara *eller Friedriksberg.*
i Swappavari.

15. JERN, ſom drages, af ſand-gry. *Syſt. nat.* 177. *n.* 15. Bitsbergs-malm.
Finnes i Gellivari.
Svappavari.
Jonesvando.
Pulkapole.
Sveitz.

16. JERN, ſom drages, af kantigt gry. *Syſt. nat.* 177. *n.* 16. ordinair malm.
Finnes i Joneſvando.
Swappavari.
Schanglivari.

squamosum. 17. FERRUM retractorium, particulis squamosis. *Syst. nat.* 177. *n.* 17.
Locus: Gellivari.

cærulescens. 18. FERRUM retractorium, particulis sublaminosis solidescentibus. *Syst. nat.* 177. *n.* 18.
Locus: Grengie.
Swappavari.
Joneswando *distans* ¼ *milliar.*
Losavara.

calcareum. 19. FERRUM retractorium marmoris. *Syst. nat.* 177. *n.* 20.
Locus: Joneswando.

pyriticosum. 20. FERRUM retractorium pyriticosum. *Syst. nat.* 177. *n.* 21.
Locus: Scania.

CUPRUM.

nativum. 1. CUPRUM nudum. *Syst. nat.* 178. *n.* 1. *Gron. lap.* 35.
α Cuprum nativum granulatum. *Wall. min.* 276.
β Cuprum nativum foliaceum. *Wall. min.* 276.
γ Cuprum nativum dendroides. *Wall. min.* 277.
Locus: America. α
India. β γ
α *in Saxo quartzoso cum cinnabari.*
β *in Schisto nigro.*

præcipiatum 2. CUPRUM præcipitatum. *Syst. nat.* 178. *n.* 3. *Gron. lap.* 35.
Locus: Fahluna *in ferro.*

crystallinum. 3. CUPRUM crystallisatum. *Syst. nat.* 178. *n.* 2.
Locus: India. *Seba.*
Lapis *adspersus Crystallis octaëdris ex trigonis æqualibus.*

cinereum. 4. CUPRUM cinereum. *Syst. nat.* 178. *n.* 4. *Gron. lap.* 39.
Locus: Ragis *mons Alpium Lapponicarum.*
Kurrivari.
Svappavari.
Helvetia.
Alsatia *extus rubra.*
Minera *facie chalybis.*

5. CU-

17. JERN, som drages, af fjälligt gry. *Syst. nat.* 177. *n.* 17. Norbergs-malm.
Finnes i Gellivari.

18. JERN, som drages, af bladiga particlar sammanvuxit. *Syst. nat.* 177. *n.* 18. Grengie-malm.
Finnes i Grengie.
Svappavari.
Jonesvando.
Losavara.

19. JERN, som drages uti kalk. *Syst. nat.* 177. *n.* 20. Qvicksten.
Tagit i Jonesvando.

20. JERN som drages, med kies. *Syst. nat.* 177. *n.* 21. Rödbräckt.
Tagit i Skåne.

KOPPAR.

1. KOPPAR nakot. *Syst. nat.* 178. *n.* 1. *Gron. lap.* 35. gedigen.
α körnig gedigen koppar. *Wall. min.* 276.
β bladartig gedigen koppar. *Wall. min.* 276.
γ grenig gedigen koppar. *Wall. min.* 277.
Tagen i America α.
i Indien β γ
α *uti* gråberg af quarts och Cinnober.
β *uti svart* skifver.

2. KOPPAR förvandlad. *Syst. nat.* 178. *n.* 3. *Gron. lap.* 35. pcæcipiterad.
Tagen vid Koppargrufvor.

3. KOPPAR drusig. *Syst. nat.* 178. *n.* 2. Crystalliserad
Tagen i Indien. *Seba.*
Malmen *har uti sig åtskilliga koppar-druser eller åttasidiga terningar, af hvilka alla sidor äro jämna flata trekanter.*

4. KOPPAR grå. *Syst. nat.* 178. *n.* 4. *Gron. lap.* 39. grå. ♀
Tagen vid Ragesvari *i Lapska fjällen.*
Kurravari.
Svappavari.
i Sveitz.
Malmen *liknar stål.*

purpureum. 5. CUPRUM purpureſcens. *Syſt. nat.* 178. *n.* 5. *Gron. lap.* 37.
Locus: a Skangeli *mons Alpium Lapponicarum.*
b Svappavari.
c *in lapide* 2 *mill. a* Juckajervi.
d Saxonia.
e *in minera Plumbi.*
f *ex* Alſatia *magis violaceum.*

viride. 6. CUPRUM viride. *Syſt. nat.* 179. *n.* 7. *Gron. lap.* 39.
Locus: Clausdahl *Glyckſad.*

cæruleum. 7. CUPRUM cæruleum. *Syſt. nat.* 179. *n.* 6. *Gron. lap.* 37.
Locus: Italia.

pyriticoſum. 8. CUPRUM pyriticoſum fulvum. *Syſt. nat.* 179. *n.* 8.
Locus: Koſva 3 *mil. a Juckajervi.*
Ragis.
Svappavari.
Doornen.
Goſſlar.
India.
Japonia.

PLUMBUM.

nativum. 1. PLUMBUM *nudum. Syſt. nat.* 180. *n.* 1.
♄ oblongum, papillis horizontalibus obtuſis, trifariam ſ. quadrifariam prominentibus.
♄ ex granis ſubrotundis in Pyrita.
Locus: Germania.
Utrum hæc etiam Argentum *contineant, nec ne, analyſis chemica poſſet determinare.*

Cryſtallinum 14ëdron. 2. PLUMBUM cryſtallinum 14-ëdron. *Tab.* 2. *f.* 6.
Locus: Germania.
Cryſtallus *magna, cubica, cujus omnes anguli terminales plano triquetri; ita ut plana octagona* 6, *plana tetragona* 8 *cryſtallum conſtituant. In eodem lapide etiam cryſtallinitri quartzoſæ absque priſmate utrinque pyramidatæ ſ. dodecaëdræ.*

3. PLUM-

5. KOPPAR purpurfärgad. *Syst. nat.* 178. *n.* 5. *Grön. lap.* 37. ♀-glas.
Tagen i Skangelivari *i Lapska fjällen.*
b Svappavari
c *två mil från* Juckajervi.
d Saxen.
e Blymalm.
f *från* Elsas *mera blå, än vår.*

6. KOPPAR grön. *Syst. nat.* 179. *n.* 7. *Gron. lap.* 39. Grön ♀
Tagen vid Clausdahl *Glyckssad.*

7. KOPPAR blå. *Syst. nat.* 179. *n.* 6. *Gron. lap.* 37. Blå ♀
Tagen i Italien.

8. KOPPAR kiesig och gul. *Syst. nat.* 179. *n.* 8. Blöt ♀
Tagen vid kofva *tre mil från* Juckajervi.
Ragis.
Svappavari.
Doornen.
Gosslar.
Indien.
Japan.

BLY.

1. BLY nakot. *Syst. nat.* 180. *n.* 1. gediget.
♄ Bly aflångt med horizontella trubbige grenar, som våndas åt tre eller fyra sidor.
♄ Bly af runda gryn i kies.
Tagen i Tyskland.
Om detta är en Silfverhaltig glasmalm, får proberkonsten undersöka.

2. BLY drus af 14 sidor. *Tab.* 2. *f.* 6. 14sidigt drus.
Tagen i Tyskland.
Drusen *är en stor cubisk terning, dock så, at alla dess hörn äro afslipade, så at sidorna bestå af sex åttkanter, och hörnen af åtta fyrkanter. Uti samma sten finnas ock Saltpeter-cryslaller med bägge spitsar, utan stam; eller tolf sidiga af trekanter.*

3. BLY

Cryſtallinum octaëdrum. 3. PLUMBUM cryſtallinum octaëdron.
Locus: Alſatia.
Teſſera *octaëdra, fere Aluminis, colore plumbi, igneo nitore reſplendente: in utraque pyramide duo latera oppoſita ſæpius latiora ſunt.*

Cryſtallinum hexaëdrum. 4. PLUMBUM cryſtallinum hexaedron.
Locus: Alſatia, *in Argento cinereo vel in ferro.*
Teſſera omnino cubica.

cubicum. 5. PLUMBUM ſpati cubici.
Locus:
Cubus *cryſtallinus diaphanus, lateribus cruſtis obtectis, ſenſim minoribus, ut lamellæ exteriores ſenſim minores evadant.*

vireſcens. 6. PLUMBUM nitri ſpatoſi utrinque truncati. *Syſt. nat.* 180. *n.* 3.
Locus: Germania.

Galena. 7. PLUMBUM particulis cubicis. *Syſt. nat.* 180. *n.* 4.
β Galena fragmentis micantibus.
Plumbum particulis teſſulatis contiguis fugacibus. *Gron. lap.* 40.
Locus: Koſvovari.
Nya Kopparberget.
Lilla hjärta. *Alp. lapp.*
Alſatia *teſſellatum micans.*
Helvetia.
Goſſlaria.
Friberg *Saxoniæ.*
Bruxella.
India.
Mexico.
Alſatia *in Carbone foſſili cote veſtito.*
Minera β *evidentiſſima ex cubis plumbeis in plures phalanges longitudinales, ſed transverſim ad angulum obtuſum diſtinctis, qui non incidunt in lineas longitudinales æqualiter; hinc fracto lapide alia ratione, quam ſecundum fiſſuras longitudinales, micant particulæ cubicæ divergentes.*

pauperum. 8. PLUMBUM petroſum, particulis occultis. *Syſt. nat.* 180. *n.* 5.
Locus: Sahlberga.

STAN-

3. BLY-drus af 8 ſidor. åttaſidigt.
Tagen i Elſas.
Cryſtallerne *ſe ut, ſom glödgadt bly, hvilkas terningar åro af* 8 *trekanter, ſåſom en alun-cryſtall, men merendels åro twä ſidor i hvar cryſtall något bredare, ån de andre.*

4. BLY-drus af 6 ſidor. ſexſidigt.
Tagen i Elſas.
Druſen *år aldeles en ſexſidig terning.*

5. BLY i cubiſk ſpat. Terningbly.
Tages i Tyſkland.
En klar cubiſk cryſtall af ſpat, hvars ſidor åro öfverdragne med alt mindre och mindre blader, nämligen ſå, at de öfre bladen i cuben blifvit ſtändigt mindre.

6. BLY uti et ſpat-priſma af 6 ſidor, på åndarna afhuggit. *Syſt. nat.* 180. *n.* 3. grönt. ♄
Finnes i Tyſkland.

7. BLY af cubiſka ſtycken. *Syſt. nat.* 180. *n.* 4. Glants.
β Skygg-malm.
Bly af tåta terningar, ſom ſkymta. *Gron. lap.* 40.
Tagit i Kofvovari.
i Nya Kopparberget.
i Lilla hjårtat *i Lappſka fjällen.*
i Elſas, *ſtor-ternigt, ſkymtande.*
i Sveitz.
i Goſſlar.
i Friberg *i Saxen.*
vid Bryſſel.
från Indien.
från Mexico.
i Elſas *uti ſtenkol, omgifvit med ſandſten.*
Malmen β *viſar ganſka tydeligen ſkymtmalmens natur, ſom beſtår af cuber ſtälde i många leder långsåt, men tvårsåt åro de ſtälde efter en bred angel, ſom icke faller lika i långlinien, hvaraf då ſtenen brytes, de cubiſke particlar komma ej alla at viſa ſina ſidor på en gång.*

8. BLY uti Bergart med oſynlige metall-particlar. *Syſt. nat.* 180. *n.* 5. fattigt.
Tagen i Sahlberga.

STANNUM.

crystallinum. 1. STANNUM cryſtallis pyramidatis irregularibus nigris. *Syſt. nat.* 181. *n.* 1. *t.* 7. *f.* 6.

Stannum polyëdron irregulare nigrum. *Gron. lap.* 46. *n.* 35-45.

Locus: Anglia, *varietate immenſa.*

Marienberg.

ſaxeum. 2. STANNUM informe rufo-nigricans. *Syſt. nat.* 182. *n.* 4.

Locus: Anglia, *variæque aliæ regiones.*

Granatus. 3. STANNUM cryſtallis teſſellatis rubicundis. *Syſt. nat.* 181. *n.* 3

Stannum polyëdron regulare purpuraſcens. *Gron. lap.* 47. *n.* 47.

Locus: Bahuſia.

Engſœ.

Helſingburgum.

Scania.

ſpatoſum. 4. STANNUM ſpati. *Syſt. nat.* 182. *n.* 6.

Locus: India.

Lapis *magnitudine fere pugni, figura lenticulari; obtuſa, inæquali; cæruleſcente-albus, ſubopacus, ponderoſiſſimus; ictus conſtat ſpato; affinis mihi videtur lapidi Bononienſi ſi non idem.*

ARGENTUM.

nativum. 1. ARGENTUM nudum. *Syſt. nat.* 183. *n.* 1.

ſolidum. a Solidum *inſtar fruſtuli lignei ſolidi in ſchiſto. ponderoſum, ſinuatum.* ℥j. *Schneeberg.*

granulatum. b Granulatum, *granis ſparſis, ex Arabia.*

ex Summatra ℥viij.

aliud.

dentatum. c Dentatum, *mucronibus ſubulatis.*

in cryſtallo quartzoſa.

in cryſtallo quartzoſa aliud.

in ſpato.

Filamentis inter rimas ſpati albi. *ex Goſſlaria, Andersberg.*

d Capi-

TENN.

1. TENN cryſtalliſeradt uti irregulare ſvarta pyramider. *Syſt. nat.* 181. *n.* 1. *t.* 7. *f.* 6. Zingraup.
Tenn mångſidigt, ojämt, ſvart. *Gron. lap.* 46. *n.* 35-45.
Tagit i Ängland af många ſlag.
i Marienberg.

2. TENN ocryſtalliſeradt mörkrödaktigt. *Syſt. nat.* 182. *n.* 4. Zvitter.
Tagen ifrån Ängland *och åtſkilliga orter.*

3. TENN cryſtalliſeradt uti röda terningar. *Syſt. nat.* 181. *n.* 3. granat.
Tenn mångſidigt, regulairt, purpurfärgadt. *Gron. lap.* 47. *n.* 47.
Finnes i Bohus.
Engsö.
Helſingborg.
Skåne.

4. TENN i ſpat. *Syſt. nat.* 182. *n.* 6. Tennſpat.
Tagit i Indien.
Här förekommer en ſten ſtor ſom en knytnäfve, af ſkapnad ſom en lins, trubbig, ſkroflig, blåhvit, dunkel, mycket tung, och i brottet beſtår af Spat. Jag har gifvit honom til prof åt åtſkilliga, ſom ej funnit något metall i den ſamma, der dock ſtörſta tyngden ſkulle vilja ſtyrka til Tenn. Mig förekommer den ſamma ſåſom Bononiſka lys-ſten.

SILFVER.

1. SILFVER *nakot. Syſt. nat.* 183. *n.* 1. gediget ☽.
a MASSIFT ſilfver, *likt et ſtycke trå* i ſkifver. maſſift.
ſtort *och utgrafvit af* 2 *lod; från* Schneeberg.
b Kornigt Silfver i ſtrödde korn *från* Arabien. kornigt.
från Summatra 16 *lod.*
et annat.
c Spirigt, ſom ſylar. ſpirigt.
i quartz cryſtall.
i quartz cryſtall *et annat.*
i Spat.
i trådar upvuxne emellan Spatens alla ſpringor. *från* Goſſlar, Andersberg.

capillare. d Capillare, *fibris longis.*
Argentum nudum capillaceum & intortum. *Gron. lap.* 48.
e Saxonia ℥vj.
aliud.
aliud.
cum cryſtallis quartzi acaulibus.

bracteatum. e bracteatum *e* Mexico ℥vj.

ſuperficiale. f ſuperficiale *e Peru* ℥j.

dendroides. g Dendroides, *ſolidum ramoſum in quartzo.*
aliud.

magnificum. *Specioſiſſimum, ſpithameum, craſſitie brachii, in Saxo inter omnes fiſſuras exſerens frondes inſtar Hypni, ex fibris parallelis reticulatis in rhombos. Totum hoc ſuſtinetur pede argenti pulcherrime elaborato. e Guinea.*

cryſtallinum. h Cryſtallinum ramoſum, ramis tetragonis *more aluminis cryſtalliſatis.*

rubrum. 2. ARGENTUM rubeſcens polyëdron glanduloſum. *Syſt. nat.* 183. *n.* 5.
Locus: Saxonia, *alibique.*

vitreum. 3. ARGENTUM malleabile. *Syſt. nat.* 183. *n.* 2.
Locus: Germania.

cinereum. 4. ARGENTUM albidum informe fragile. *Syſt. nat.* 183. *n.* 4.
Argentum fragile albidum. *Gron. lap.* 48.
Locus: Germ nia *variis e locis.*
Varietas *hujus fruteſcens ramoſa: Ramis teretibus, fuſco plumbeis, obtuſis.*

AURUM.

petræ. 1. AURUM nudum Petræ. *Syſt. nat.* 184. *n.* 1.
Locus: Valleſia.
Undervaldenſis tractus.
Peru *e ſpato.*
Summatra.

mineræ. 2. AURUM nudum Mineræ. *Syſt. nat.* 184. *n.* 2.
Locus: India ℥iijſſ.
Japoni ℥v.
Peru ℥i.
cum cinnabari.

CLAS-

d Hår-Silfver i långa trådar. hårlikt.
Silfver nakot, hårigt och hoptraſlat. *Gron. lap.* 48.
från Saxen *lod* 12.
et annat.
et annat ſtycke.
med priſmatiſke afhugne quarts-cryſtaller.
e Bladigt Silfver *från* Mexico *lod.* 12. bladigt.
f Angefloget Silfver *från* Peru. anfloget.
g Grenigt faſt och tjockt i quarts. grenigt.
et annat.
Et pråktigt och makalöſt ſtycke, af et quarters långd, och tjokt ſom armen, uti et gråberg, der Silfverlöf, likſom moſſa gå ut igenom alla de många ſpringor, ſåſom nåt af rhombiſka matſker och paralelle twårtrådar. Detta alt år ſtåldt på en Silfverfot af löfverk, på hvilken konſten tyks tåfla med naturen. ifrån Guinea. pråktigt.
h Cryſtalliſeradt greningt *med ſyrkantiga quiſtar til form af cryſtalliſerad Alun.* druſigt.

2. SILFVER rödaktigt rundadt och kantigt. *Syſt. nat.* 183. *n.* 5. rödgylden.
Tagit i Saxen *och många andra orter.*

3. SILFVER, ſom låter ſmida ſig. *Syſt. nat.* 183. *n.* 2. glasmalm.
Tagit i Tyſkland.

4. SILFVER, hvitt, oformigt, oſmidigt. *Syſt. nat.* 183. *n.* 4. ljusgylden.
Silfver, ſom bråckes, hvitaktigt. *Gron. lap.* 48.
Tagit i Tyſkland *och på många andra ſtållen.*
En art af detta ſlågtet, ſom ſer ut likt ſmå quiſtar, hvilka åro til fårgen lika mörkt bly, trubbige och runde.

GULD.

1. GULD, nakot i bergart. *Syſt. nat.* 184. *n.* 1.
Tagit ifrån Valleſia.
Undervads tracten.
Peru *uti Spat.*
Summatra.

2. GULD, nakot i Malm. *Syſt. nat.* 184. *n.* 2.
Tagit i Indien.
i Japan.
i Peru.
uti Cinnober.

CLASSIS III.

FOSSILIA. CONCRETA.

SAXUM.

angermannicum. 1. SAXUM quartzoſum ſpatoſum album, mica ſqvamoſa atra. *Syſt. nat.* 186. n. 6.
Locus: Trollhættan.

decuſſatum. 2. SAXUM quartzoſo-cotaceum ſpatoſum incarnatum, ſquamis micaceis nigris decuſſantibus. *Syſt. nat.* 186. *n.* 8.
Locus: Kallmora.

montanum. 3. SAXUM quartzoſum ſubſpatoſum albicans, mica ſquamoſa auricolore. *Syſt. nat.* 186. *n.* 7.
Locus: Rammeleklint, mons *Scaniæ.*
Norbyknyl *altiſſimus Medelpadiæ.*

maritimum. 4. SAXUM ſpatoſum rufum, mica nigra, particulis quartzoſis. *Syſt. nat.* 187. *n.* 11. *Gron. lap.* 51. *n.* 13.
Locus: Uddevaldenſes montes.

vulgatiſſimum. 5. SAXUM cotaceo-ſpatoſum rufeſcens, granis quartzoſis hyalinis. *Syſt. nat*, 187. *n.* 10.
Locus: Trollhætta.

molare. 6. SAXUM micaceum fiſſile incarnatum: granis quartzoſis. *Syſt. nat.* 187. *n.* 13.
Locus: Trållhætta.

alpinum. 7. SAXUM micaceum fiſſile incarnatum: granis granatinis. *Syſt. nat.* 187. *n.* 14.
Saxum mater rubinorum. *Geſn. figurat.* 39. *f.* 1.
Locus: Norvegia.

8. SA-

III. CLASSEN.

GRUSARTER.

GYTTER.

HÅLL.

1. HÄLL, af hvit quartz och ſpat, med ſvart ſkimmer. *Syſt. nat.* 186. *n.* 6. — Angermanna håll.
   Tagen vid Trollhåttan.

2. HÄLL, af rôdaktig quartzig ſandſten och ſpat, med ſvarta ſkimmerfjåll ſtrôdde hårs och tvårs. *Syſt. nat.* 186. *n.* 8. — Kallmora ſten
   Tagen vid Kallmora.

3. HÄLL, af ljusgål Spatblandad quartz, med fjålligt gullfårgadt ſkimmer. *Syſt. nat.* 186. *n.* 7. *Skånſka reſ.* 165. — Berg-håll
   Tages vid Rammeleklint *i Skåne.*
   Norby-knyl *i Mellpad.*

4. HÄLL, af rôdaktig Spat med ſvart ſkimmer och quartz-p[illegible] clar. *Syſt. nat.* 187. *n.* 11. *Gron. lap.* 51. *n.* 13. — [illegible]
   Tages vid Uddevalla.

5. HÄLL af rôdlått ſandſten och ſpat med klara quartzgryn. *Syſt. nat.* 187. *n.* 10. — Mora-håll.
   Tagen vid Trollhåttan.

6. HÄLL af rôdaktigt ſkifrigt ſkimmer med quartzgryn. *Syſt. nat.* 187. *n.* 13. — Murkſten.
   Tagen vid Trollhåttan.

7. HÄLL af rôdaktigt ſkifrigt ſkimmer med granat-gryn. *Syſt. nat.* 187. *n.* 14. — fjållberg.
   Håll, moder fôr Rubiner. *Geſn. fig.* 39. *f.* 1.
   Finnes i Norrige *vid Rôrås.*

8. HÄLL

fissile. 8. SAXUM micaceum fissile cinereum, atomis interstinctis quartzosis micaceisque. *Syst. nat.* 187. *n.* 15.
Locus: in sylvis nostris acerosis.

clangosum. 9. SAXUM micaceo-quartzosum impalpabile ferreum, granatis refertum. *Syst. nat.* 188. *n.* 19.
Saxum clangosum. *It. W:goth.* 38.
Locus præcipitia Ættstupan in Mœsseberg.

schistoides. 10. SAXUM impalpabile calcareum schistiforme cinereum. *Syst. nat.* 188. *n.* 25. *It. W:goth.* 211.
Locus: Hunneberg.
Forte Schistus *non solutus est.*

talciferum. 11. SAXUM talcoso-spatosum.
Locus: Italia.
Lapis ex Spato tenerrimo, albido, cui Talcum venetum *innatum.*

frumentalis. 12. SAXUM talcoso cotaceum, maculis lanceolatis sparsis.
Locus: Germania.

coagulatum. 13. SAXUM lapillis, sabulo conchisque coagulatum.
Locus: Germania.
Genesis Saxorum *in hoc evidenter patet, ex sabulo & arena coagulato.*

TOPHUS.

thermalis. 1. TOPHUS calcareus thermarum. *Syst. nat.* 189. *n.* 2.
Locus: Carlsbad & Thuringia.
Varia uti Capitula Arctii, Cynaræ, *rami arborum cum foliis, testæ ovorum topho hocce incrustatæ & obductæ.*

Osteocolla. 2. TOPHUS calcareus cylindricus perforatus. *Syst. nat.* 189. *n.* 3.
Osteocolla. *Act. Angl.* 1735. *p.* 378. *Act. Berolin.*
Locus: Silesia.
Varietas hujus occurrit in museo, crassitie brachii, cylindrica, solidior, lævior, circum radicem fraxini, ut fertur, nata.

3. PO-

8. HÄLL af grått ſkifrigt ſkimmer, blandadt med kiſſel och ſkimmer-gry. *Syſt. nat.* 187. *n.* 15. Stållſten.
Finnes i ſkogarna *på branta berg.*

9. HÄLL af jernhaltigt ſkimmer och kiſſelgry med iſprångda granater. *Syſt. nat.* 188. *n.* 19. Kläckſten.
Kläckſten. *Weſtgöth. reſ.* 38.
Tagen vid Ättſtupan *af Hunneberg.*

10. HÄLL af grått oſynligt gry, mitt emellan kalk och ſkifver. *Syſt. nat.* 188. *n.* 25. *Weſtg. reſ.* 211. Sprickhäll.
Tagen på Hunneberg.
Torde vara en ouplöſt ſkifver.

11. HÄLL af Talk och Spat. Talkhäll.
Tagen i ſödra Europa.
Stenen är af ſmå hvit ſpat, på hvilken venetianiſka Talken vuxit.

12. HÄLL af talk och ſandſten med inſtrödde lancett-like fläckar. kornhälla.
Tagen i Tyſkland.

13. HÄLL af grus ſandſten och ſnäckor hopgyttrad. gråſtensfoſter
Tagen i Tyſkland.
Uti denna ſten ſynes tydeligen, huru gråſtenar kommit tilſamman, medelſt det at gruſet bundits tilhopa.

MOM.

1. MOM af kalk i varma baden. *Syſt. nat.* 189. *n.* 2. Varmbadsſten
Tagen vid Carlsbad, *i* Tyringen.
Åtſkilligt ſom Karborrar, Ärtſkocker, löfquiſtar, Ägg äro uti denna öfverdragne och likſom canderade af kalkſkorpa.

2. MOM af kalkgytter, cylindriſk och genomborad. *Syſt. nat.* 189. *n.* 3. ſtenbrottſten.
Stenbrott-ſten. *Act. Angl.* 1735. *p.* 378. *Act. Berolin. Vol.* 3.
Tagen i Sieſien.
En ſynnerlig art häraf finnes i detta Cabinettet, ſom är tjok ſom en arm, cylindriſk, hårdare och ſlätare än allmänt, vuxen omkring roten på en Aſp.

Oolithus. 3. TOPHUS calcareus glomeratus ex granis globosis crustatis.
Locus: Germania.
Similis Marmori Oolitho, *at grana longe magis sphærica, nitida & distincta.*

Cochlearum. 4. TOPHUS calcareus glomeratus ex cochleis minutissimis.
Locus: Gallia.
Simillimus præcedenti, at omnia grana sunt Cochleæ, *vix nudis oculis investigandæ, magnitudine æquales, quæ totum lapidem constituunt.*

Schisti. 5. TOPHUS Schisti frustulis coagulatus.
Locus: Hellekis *in Kinnekulle.*

Ludus. 6. TOPHUS argillaceus polymorphus. *Syst. nat.* 189. *n.* 5.
Locus: in ripis argillosis fluviorum.
Betstorp *juxta Mœsseberg.*
Ad Oceanum ¼ *milliaris Marestrando.*
Inter hos eminent, qui instar Petrificatorum continent Pisces & Cancros, *e priori unicus; ex posteriori copia infinita occurrit in museo.*

perforatus. 7. TOPHUS argillaceo-ochraceus. *Syst. nat.* 189. *n.* 6. *e.*
Locus: Upsalia, Uddevalla.

humosus. 8. TOPHUS humoso-ochraceus. *Syst. nat.* 190. *n.* 8.
β Tophus humoso-ochraceus, granis globosis coagulatis.
Tophus humi palustris globulis ochraceo conglomeratus. *Gron. lap.* 54. *n.* 25.
Locus: Scania, Briga, Baden, Alsatia
Lapis fusco-ferrugineus, similis ligno putrido, obductus granis globosis crustatis, instar tophi lacustris.

arenaceus. 9. TOPHUS arenaceo-ochraceus. *Syst.* 190. *n.* 7.
Tophus connatus ex arena, conchis, frustulis saxosis vitriolo ferri coalitis. *Gron. lap.* 55.
Clavus ferreus *decidit in fundum aquæ, quo soluto, transit vitriolum per arenam, quam coagulavit, cui induratæ itaque* conchæ *adhærent.*

STA-

3. MOM af kalkgry uti småå ſkaliga hopgyttrade årter. — Årtmom.
Tagen i Tyſkland.
Denna är nog lik Kalk-Aur; men årterna äro mer klotrunde, glänſande och mindre hopbundne.

4. MOM af kalk, hel och hållen af de finaſte och minſta ſnäckor. — Snäckemom.
Tagen i Frankrike.
Stenen är lik den förra, och likſom af gryn hopgyttrad, men vid nogare påſeende äro alle grynen ſnäckor, och ſå ſmå, at de knapt med blotta ögonen kunna kännas, hvilka göra hela ſtenen.

5. MOM hopgyttrad af Skifver-bitar. — Skifvermom.
Tagen vid Hellekis *på Kinnekulle.*

6. MOM hopgyttrad af ler til hvarje ſkapnad. *Syſt. nat.* 189. *n.* 5. — Marleka.
Tagen allmånt vid åbråddar.
Bertstorp *vid Möſſeberg.*
Hafſtranden $\frac{1}{4}$ *mil från* Marſtrand.
Ibland deſſe äro de marlekar märkvärdigaſt, ſom innehålla någon fiſk eller kräfveta; af förra arten fins i Cabinettet allenaſt en enda; men af ſenare en otrolig mängd från Indien.

7. MOM af jerngyttia och lera. *Syſt. nat.* 189. *n.* 6. — rotſten.
Finnes i Upſala, Uddevalla.

8. MOM af jerngyttia med dy. *Syſt. nat.* 190. *n.* 8. — yrke. myrmalm. ſjömalm.
β Mom af jerngyttia med dy hopgyttrad til årter.
Mom af dy hopgyttrad til jerngyttrige klot. *Gron. lap.* 54. *n.* 25.
Finnes i Småland, Skåne, Brig, Baden, Elſas.
γ *En ſten håraf är lik förmultnadt tråd, men af innebundit jern, öfverdragit med ſkaliga årter, lika ſjömalmen.*

9. MOM af jerngyttia och ſand. *Syſt. nat.* 190. *n.* 7. — jernband.
Mom hopgyttrad medelſt jern-victriol, af ſand, muſslor, grus. *Gron. lap.* 55.
En jernſpik hade nedfallit på ſandiga hafsbottnen, der roſtad uplöſt til vitriol, ſom gått neder i ſanden och bundit den tilſammans, til et alt för tydeligt prof på ſtenens hopgyttring medelſt jern-vatten.

STALACTITES.

incrustans. 1. STALACTITES cretaceus incrustans. *Syst. nat.* 191. *n.* 1.
Stalactites argillæ calcariæ hypnum involvens. *Gron. lap.* 55. *n.* 6. 9. 11.
Locus: Gotlandia, Mœsseberg.
Lapis reticulatus ex Hypnis *pulchre incrustatis.*

tunicatus. 2. STALACTITES marmoreus tunicato-crustaceus apice natrosus. *Syst. nat.* 191. *n.* 2.
Locus: a Baumanni *specus.*
b Helvetia.
c Höjentorp *Westrogothiæ.*
d Germania.
Lapis d ex cylindris *plurimis, parallelis, perforatis, fuscis, connatis.*

Flos ferri. 3. STALACTITES marmoreus ramosus. *Syst. nat.* 191. *n.* 3.
Locus: Austria.
Alsatia.

solidus. 4. STALACTITES marmoreus solidus. *Syst. nat.* 191. *n.* 4.
Locus: a Carlsbad.
b Baden.
c Varia loca.
Lapis a superficie *convexis tuberibus glomerata; textura* medullari *sæpe Hæmatitidis, quæ demum solida instar marmoris evadit; superficies demum quasi tunica e crystallis minimis vix nudo oculo distingvendis.*
b *flavescenti-ochraceus.*
c *ferreo-ochraceus extus ochra viridi incrustatus.*

fibrosus. 5. STALACTITES marmoreus, fibris transversalibus.
Locus ubi Alumen coquitur.
Lapis calcareus obducens & incrustans arboris truncum, albus, fibris filiformibus transversis parallelis subcontiguis, omnino more Marmoris Alabastritis *dicti, sed aqua forti effervescens. Idem pulcherrime cæruleus ex Alsatia, adeoque cupro tinctus.*

6. STA-

DROPPSTEN.

1. DROPPSTEN af öfverdragen krita. *Syst. nat.* 191. *n.* 1. Traffel.
Droppsten af kalk-lera, som öfverdragit mossa. *Gron. lap.* 55. *n.* 6. 9. 11.
Tages på Gotland, Mösseberg.
Är artigt hopgyttrad utaf mossa, som blifvit af kalk liksom med socker öfverdragne.

2. DROPPSTEN lik tak-is af kalkskorpor, på ändan salt. *Syst. nat.* takften. 191. *n.* 2.
Tagen a Baumans hôl.
b Sveitz.
c Höjentorp i *Westergöthland.*
d Tyskland.
Denna d stenen består, liksom et Orgelverk, af många genomborade, cylindriska, mörkbruna pipor, som äro stälde jämte hvarandra.

3. DROPPSTEN grenig, af kalk. *Syst. nat.* 191. *n.* 3. grenig.
Tagen i Österrike.

4. DROPPSTEN tät af kalk. *Syst. nat.* 191. *n.* 4. tät.
Tagen a Carlsbad.
b Baden.
c *ifrån åtskilliga andra orter.*
Stenen är til sin skapnad mycket öfverenskommande med Blodsten, ty ofvanpå går han kjörtelvis i knylor, inuti har han trådar, som gå nästan parallelt ifrån medelpunctien; ändteligen blifver han fast som marmor och ytan öfverdragen med en hinna, som består af idel, nästan osynliga, crystaller.

5. DROPPSTEN af kalk, med parallela tvår-trådar. strålkalk.
Finnes vid Alunpannorna.
Stenen har vuxit på något tort tråd och öfverdragit det med en tjock skorpa. Denna skorpa är hvit och består af parallela täta hvita trådar, som gå från inra til yttra sidan, aldeles som på Strål-gips; men denna gäser med sked-vatten. Den samma ifrån Elsas *med skjön blå färg.*

spatosus. 6. STALACTITES spatosus solidus. *Syst. nat.* 191. *n.* 5.
Stalactites calcis spatosus. *Gron. lap.* 56.
Locus Stæten, Tigurinum.
Lacuna confetto di Tivoli Stahliæ.
Numburgum *ad Kesen.*
Lapis hic & lapis Judaicus evidentissime monstrant Spati *generationem, sed quæ qualitas & vis aquæ modificat particulas terrestres s. calcareas in corpus solidum, tunicatum, transverse striatum, spatosum? quis dicat, qua ratione ex aqua oriantur particulæ rhombeæ spati, quas quotidie in hoc lapide generari cerminus?*

PUMEX.

Vulcani. 1. PUMEX pyritæ cinereus. *Syst. nat.* 192. *n.* 1. *Gron. lap.* 56.
Locus Montes ignivomi.
Fibræ setaceæ, parallelæ, albæ.

cupri. 2. PUMEX cupri ruber. *Syst. nat.* 192. *n.* 3.
Locus Insula Adscensionis.
Insulam Adscensionis *quondam ab igne subterraneo destructam fuisse suadet terræ sterilitas, pulvis fuscus quo cooperta, schistus durus ejus lapis communis, sed inprimis Pumices heic frequentissimi.*

ÆTITES.

aquilinus. 1. ÆTITES embryone lapillulofo libero. *Syst. nat.* 193. *n.* 3. *Gron. lap.* 58. *n.* 1. 3.
Locus: Varius.
Lapis plerumque est Tophus ex ochra coagulatus.

Geodes. 2. ÆTITES embryone terrestri libero. *Syst. nat.* 193. *n.* 1.
Locus: Varius.
Hujus varietas, in Museo, ex Schisto, ad Hunneberg montem W:gothiæ, lecta a Joh. Hartman med. cand.

tophaceus. 3. ÆTITES embryone terrestri fixo. *Syst. nat.* 193. *n.* 2.
Locus: Varius.
Hujus unicum individuum Cornu ammonis *foetum.*

4. ÆTI-

6. DROPPSTEN af hård Spat. *Syst. nat.* 191. *n.* 5. Spatskorpa.
Droppsten af kalk-spat. *Gron. lap.* 56.
Tagen vid Ståten, Tigur.
i Grottan confetto di Tivoli *Stablia.*
Numburg *vid Kesen.*
Denna stenen och Judestenen visa alt för tydeligen, at Spat dageligen blifver af naturen tilverkad. Men hvem kan utransaka hvarföre et vatten gör Droppsten af hvita hinnor, et annat af trådar, som Stràl-gips, et annat af ren och klar Spat? eller hvad är det, som gör, at af fint mjöl i vatten blifver rhombisk Spat? Svare härpå den, som är måstare.

PIPSTEN.

1. PIPSTEN grå af kies. *Syst. nat.* 192. *n.* 1. *Gron. lap.* 56. klästen.
Tagen vid eldsprutande bärgen.
Trådarne gå parallelt, som hvita hår.

2. PIPSTEN röd af koppar. *Syst. nat.* 192. *n.* 3. rödaktig.
Tagen på ön Adscensions.
At Adscensions Ön *fordom blifvit förstörd af eldsprutande bärg, kan man tydeligen låsa i stenarna; ty* Ön *består af en hård grof Skifversten, och är betäkt med mörk torr jord och beströdd med Pip-stenar öfver alt.*

ÖRNSTEN.

1. ÖRNSTEN med löst sten-foster. *Syst. nat.* 193. *n.* 3. *Gron. lap.* 57. 1. 3. Skallersten.
Tagen från åtskilliga ställen.
Stenen är måstadels af jern-ochra hopgyttrad.

2. ÖRNSTEN med löst jord-foster. *Syst. nat.* 193. *n.* 1. jordhaltig.
Tagen från åtskilliga orter.
Här af är en från Hunneberg *af Skifversten.*

3. ÖRNSTEN med vidvuxit mull-foster. *Syst. nat.* 193. *n.* 2. oäckta.
Tagen från åtskilliga orter.
Här ibland finnes et stycke, som har uti sig et Ammons horn.

4. ÖRN-

Pomum cryſtallinum. 4. ÆTITES marmoreus, embryonibus cryſtallinis fixis. *Syſt. nat.* 193. *n.* 5.
Pomum cryſtallinum. *It. oel.* 136. *act. ſtockh.* 1740. *t.* 2. *f.* 18.
Locus: Kinnekulle, Oelandia.
Helvetia.

Melo carmel. 5. ÆTITES ſiliceus, embryonibus cryſtallinis fixis. *Syſt. nat.* 193. *n.* 4. *Gron. lap.* 57. *n.* 4.
Locus: Palæſtina.

TARTARUS.

vini. 1. TARTARUS vini ſalinus. *Syſt. nat.* 194. *n.* 1.
Locus: Dolia vini.

CALCULUS.

nephriticus. 1. CALCULUS urinarius. *Syſt. nat.* 195. *n.* 1.
Locus: Homo miſer.

Bezoarticus. 2. CALCULUS gaſtricus ſolidus tunicatus. *Syſt. nat.* 195. *n.* 5.
Locus: Ventriculi *plicæ in* Capris.

Ægagropila. 3. CALCULUS pecorum, embryone piloſo. *Syſt. nat.* 195. *n.* 6. *Gron. lap.* 57. *n.* 2.
Locus: ventriculus Pecorum a *deglutitis pilis.*
Imprimis Bovis: Vituli.
Ovis.
Cervi, Capreoli.
Moſchi.
Equi?
Lapis ſæpe magnitudine capitis infantis, cum aut ſine cruſta.

Oculus cancrorum. 3. CALCULUS cancri. *Syſt. nat.* 195. *n.* 7. *Gron. lap.* 57.
Locus: in Cancris *variarum ſpecierum.*

Margarita. 5. CALCULUS teſtæ concharum. *Syſt. nat.* 195. *n.* 8. *Gron. lap.* 57.
Locus: omnis generis teſta Conchæ a *latere interiore.*

6. CAL-

4. ÖRNSTEN af kalk med vidvuxne cryſtall-foſter. *Syſt. nat.* 193. *n.* 5. Cryſtall-åpple. *Ölands reſ.* 136. *Stockh. Vetenſk. Acad. handl.* 1740. *t.* 2. *f.* 18. — Cryſtall-åple.
Finnes på Kinnekulle, Öland.
Sveitz.

5. ÖRNSTEN af flinta med faſtvuxna cryſtall-foſter. *Syſt. nat.* 193. *n.* 4. *Gron. lap.* 57. *n.* 4. — Carmels melon.
Finnes i Ægypten *och förloſvade landet.*

VINSTEN.

1. VINSTEN af vin-fat. *Syſt. nat.* 194. *n.* 1. — Winſten.
Tages i Vin-fat *allmänt.*

STENEN.

1. STENEN af urin-gången. *Syſt. nat.* 195. *n.* 1. — Urinſten.
Finnes beklageligen i Månniſkans *njura och blåſa.*

2. STENEN utur magen med ſtenſkorpor. *Syſt. nat.* 195. *n.* 5. — Bezoarſten.
Finnes i magen på villa Getter.

3. STENEN utur ſånad, inuti af ludd. *Syſt. nat.* 195. *n.* 6. *Gron. lap.* 57. *n.* 2. — Tyre.
Finnes i magen på idiſlande djur.
Här äro dylike af
Kor *och* Kalfvar.
Får.
Hjortar: *Rådjur.*
Moſchus-*djur.*
Häſtar.
Stenen är ofta ſtor, ſom et barn-huſvud, med eller utan ſten-ſkorpa.

4. STENEN utur Kråftan. *Syſt. nat.* 195. *n.* 7. *Gron. lap.* 57. — Kråft-ſten.
Finnes i Kråftor, af åtſkillig art.

5. STENEN i muſlor. *Syſt. nat.* 195. *n.* 8. *Gron. lap.* 57. — Pärla.
Finnes på inra ſidan af alla ſlags muſlor.

Piscium. 6. CALCULIS Piscis.
Bellouge, *piscis Russiæ.*
Citrinæ, *sturionis speciei.*
Locus: Ruthenum.

PETRIFICATA.

HELMINTHOLITHUS.

Corallites. 1. HELMINTHOLITHUS lithophyti. *Syst. nat.* 196. *n.* 1.
Locus: Rupes calcareæ *variæ.*
Petrificata *quadruplici modo communiter evadunt:*
1. Fossilia *dicuntur Lithophyta aut Testacea; quæ diutius in terra latuere immutata, tantum ab elementis parum quasi calcinata, glutine orbata, ficciora, fragiliora, nec lapidi immersa.*
2. Redintegrata *sunt Petrificata, quorum Animalia cortice duriore obtecta, intra terram sepulta & arcte compressa, demum, interiore præsertim substantia consumta, reliquere cavitatem, quam replevit vel terra tenuissima ab aqua allata, aut crystallisatio, ut evaserit solida interne, externe vero servaverit propriam figuram.*
3. Impressa *sunt petrificata ex animalibus mollioribus, quæ sepulta & compressa intra terram reliquerunt figuram, sed tota consumta, ut typus tantum remanserit pristini animalis.*
4. Transsubstantiata *sunt, quæ tam interiorem, quam exteriorem structuram in lapide ostendunt; orta ex durioribus, quæ diutius perstiterunt in terræ gremio.*

Exempla horum se sistunt ubique & quotidie.
Transsumstantiata (4) *sunt* Ligna petrificata, Entrochi, Asteriæ *columnares.*
Impressa (3) *sunt sæpius Piscium petrificata in* Schisto *vel* Cote.
Redintegrata (2) *sunt plurima, & quidem vulgo dicta petrificata; frequentissima in* Marmore, *sæpius in* Creta *& ex Creta in* Silice, *quemadmodum* Echinitæ.
Fossilia (1) *in terra calcarea s. Creta sæpius leguntur, non tantum* Corallia, *sed &* Testacea *facile omnia, quæ utpote vix mutata enumerare supersedeo.*

Coral-

6. STENEN i fisk. Fiskſten.
Bellouga *en Ryſk Fiſk.*
Citrina af *Stör-ſlaget.*
Tagen i Ryſsland.

STENVANDLINGAR.

CORALL-STENAR.

1. CORALL-STENAR af rena Coraller. Corall-ſten.
Tages allmänt i Kalk-bergen.
Stenvandlingar *finnas vara på* 4 *ſätt tilkomne:*
1. Foſſilier *kallas de Coraller och Skjölp, ſom länge legat i jorden oförändrade til ſkapnaden, men blifvit torrare, hvitare, bräckeligare och likſom roſtade, utan af vara inneſlutne i ſten.*
2. Upfylde *ſtenvandlingar hafva kommit af de djur, ſom haft utom ſig et hårdt ſkal och blifvit begrafne uti jord, då i dem det inra löſa våſendet förtärts, hafver ſin jord tilflutit och upfyllt iholigheten och vuxit til ſten, eller ock ſkalet på alla ſidor af holigheten utſkutit druſer, ſom upfyllt den ſamma, at ſkalet blifvit en faſt ſten, ſom endaſt på ytan behållit ſin förna ſkapnad.*
3. Intryckningar *äro ſtenvandlingar af löſare djur, ſom blifvit begrafne innom en våt jord och intrykte ſåſom vid gjutningar; då djuret ändteligen förtärts, har det lemnat allenaſt pregelen efter ſig intrykt.*
4. Fullkomne *ſtenvandlingar, ſå til inra ſom yttra ſkapnaden; äro blefne mäſt af trä, ſom i jorden begrafne längre haft beſtånd.*

Tydeliga ſpår til alla deſſe viſa ſig dageligen i bergen och natural-kamrarne.

Fullkomne (4) *ſtenvandlingar äro* trän *i ſten förvandlade,* Entrochier *och* Aſteriæ *columnares.*

Intryckningar (3) *äro mäſt all* fiſk-ſkifver*, ſom gifves i ſvart* ſkifver*, undertiden och hvit af* Sand-ſten.

Upfylde *ſtenvandlingar äro altid de mäſte ſlagen och ſom allmännaſt förekomma under ſtenvandlingar; finnas måſtedels i och af* kalk*, ofta och beſynnerligen ſlungſtenar i* krita *och af* flinta, *ſom af krita hårdnat.*

Foſſilier (1) *finnas mäſt i kalk och krit-jord, och äro måſtadelen antingen* Coraller *eller* Skjölp*; men ſom deſſe ej äro andre, än de varit, lämnar jag dem oomtalte; emedan de komma at uptagas på ſit ſtälle ibland djuren.*

Corallia fossilia *non modo exotica pæne infinita, sed inprimis* Balthica *omnia in Museo hoc se sistunt; ex his autem nullum vivum extractum observavimus, quamvis quotannis immensa copia rejiciantur ad littora, inprimis* Gothlandiæ, *ut merito dubitemus, num etiamnum apud nos prognascantur vel dudum ad aquas nobis incognitas migrarunt, quemadmodum* Conchæ anomiæ.

Petrificata *apud Lithologos innumera ita occurrunt, dum inter ea omnia non modo* Corallia *sed &* Testacea *recensentur, ne dicam horum varietates, Anthophilorum floribus longe plures; quod cum plane nesciam, cui inserviat usui, nisi quod inde constaret, universa Corallia & Testacea, vere calcareæ indolis omnia, posse in lapide conservari & Petrificata generare, de quo dubitavit nullus, ea sicco pede pertranseo, ne crescat in volumen liber; interim hisce tam dives est Museum hoc, ut paucis cedat, sive copiam species varietatum sive speciminum præstantiam. Libabo solum generaliora, quum in Regno lapideo varietates ad species referre non minus est, quam has rite distingvere.*

Patellites. 2. HELMINTHOLITHUS Testacei Patellæ. *Syst. nat.* 196. *n.* 2. *a.*
Varietates plures.
Locus: Germania.
Uddevalla: *montes Testacei.*

Cochlites. 3. HELMINTHOLITHUS Testacei cochleæ. *Syst. nat.* 196. *n.* 2. *b.*
Trochites. a Trochitæ *varii.*
Locus: Helvetia.
Petersberg.
Strombites. b Strombitæ.
Locus: Helvetia.
India. *Seba.*
Turbinites. c Turbinitæ *varii.*
Locus: Helvetia.
Qverfurtum.
Schraplan.
Hannovera.
Magdeburgum.
Heidenheim.
Svecia *in Marmore.*
Anglia *in Creta.*
Neritites. d Neritæ.
Locus: Heidensheim.

4. HEL-

Coraller *finnas få in-som utländska i denna Natural-kammar, til en rått stor myckenhet. De inländske, som kastas årligen up til hafsstranden vid vårt* Belt, *besynnerligen vid* Gothland, *har jag aldrig sett friska, at jag kan draga i betänkande, om de ännu verkeligen hos oss åro mera quare, eller om de med vill-muslorne långe sedan flyttat til en obekant verldenes del.*

Stenvandlingar *beskrifvas och upteknas af stenkunnige til et oändeligt antal, och ibland dem så* Coraller *som* skjölp, *och af dem små och större, hela och sönderbrutna, til större antal, än Blumisternas liljor. Men som jag deraf ser ingen nytta, utan den man vet tilförne, nämligen: at alle desse skal, som sjelfve åro til sin natur kalk, kunna förbyta den omliggande jorden til kalk och således behålla sin skapnad; ty acktar jag ej nödigt mig här med uppehålla, fast än detta Natural-Cabinet är icke mindre rikt på dessa slagen, än på något annat, antingen man vil se varieteter eller utvalda stuffer. Jag vil allenast nämna det förnämsta; ty at föra förändringar til sina arter, är ej mindre nyttigt, än at rått åtskilja hvart och et slag.*

2. SKJÖLPSTEN af skalskålar. *Syst. nat.* 196. *n.* 2. *a.* — Skåhlsten.
Förändringar af åtskilliga slag.
Tagne i Tyskland.
i Uddevalla Skalberg.

3. SKJÖLPSTEN af Snäcka. *Syst. nat.* 196. *n.* 2. b. — Snäcksten.
α Trochiter *af åtskilliga slag.*
Tagne i Sveitz.
Petersberg.
β Strombiter *af hvarjehanda art.*
Tagne i Sveitz.
i Indien. *Seba.*
γ Turbiniter *åtskilliga arter.*
Tagne i Sveitz.
Querfort.
Scharplan.
Hannover.
Magdeburg.
Heidenheim.
Sverige, *i kalk.*
Ängland, *i krita.*
δ Neriter
Tagne i Heidenheim.

Dentalites. 4. HELMINTHOLITHUS Testacei Dentalii.

Locus: Bononia.

alia varia loca.

Cornu ammonis. 5. HELMINTHOLITHUS Testacei Nautili. *Syst. nat.* 196. *n.* 2. *C.*

α NAUTILITES ambitu acuto integro, disco compresso, suturis transversis flexuosis. *Tab. IV. fig.* 11.

β NAUTILITES ambitu carinato integro, disco compressiusculo, sulcis bifidis flexuosis. *Tab. II. fig.* 10.

γ NAUTILITES ambitu carinato crenato, disco sulcis elevatis remotis. *Tab. IV. fig.* 9.

δ NAUTILITES ambitu obtuso, disco compressiusculo striato. *Tab. IV. fig.* 7.

ε NAUTILITES ambitu obtuso, disco depresso, sulcis dorsi bifidis. *Tab. IV. fig.* 2.

ζ NAUTILITES ambitu depresso, lateribus nodosis. *Tab. IV. fig.* 8.

Depressus est ambitus versus centrum, non ad latera. Decidit sæpe per articulos dentatos.

η NAUTILITES ambitu depresso, striis acutis. *Tab. IV. f.* 3.

Striæ acutæ sunt instar sulcorum acutorum.

ϑ NAUTILITES ambitu subquadrato, dorso carinato, sulcis acutis remotis.

ι NAUTILITES ambitu rotundato obtuso nodoso, sulcis transversis flexuosis. *Tab. IV. fig.* 1.

Hi α–ι. *matre, in Europa cognita, hodie orbati, nec in Museis occurrunt horum testæ immutatæ s. Prototypi, adeoque inter deperdita animalia numerantur, ut nisi horum existeret historia in Lapidibus scripta, periissent dudum, etiam nomine tenus, variæ hæ Nautili species.*

Locus varius variis.

Alii in Calce.

Cote.

Schisto.

Varii crusta pyriticosa *obducti.*

Ortocerotes. 6. HELMINTHOLITHUS Nautili recti. *It. oel.* 140. *Gron. lap.* 71.

Alveolus luydii. *Scheuch helv.* 7. *f.* 10. *dil.* 938.

Orthocerotes. *Gmel. act. petr. t.* 3. *p.* 246.

Locus: Frequentissima petrificata per Sveciam, *præprimis in* Oelandia, Kinnekulle, Ostrogothia; *harum nonnullæ cavæ,* Crystallis *intus obductæ, semper, quotquot adhuc vidi, calce immersæ nec liberæ.*

Ho-

4. SKJÖLP-STEN af ſtenpipor. pip-ſten.
Tagne i Bologne.
och andra åtſkilliga orter.

5. SKJÖLPSTEN af Nautiter. *Syſt. nat.* 196. *n.* 2. c. Ammons horn.
α AMMONSHORN ſom är hoptrykt med vågade tvärſömar, omgifvit med jämn utſtående köl. *Tab. IV. fig.* 11.
β AMMONSHORN, ſom är något hoptrykt med klyfda vågiga fåror och omgifvit med jämn utſtående köl. *Tab. IV. fig.* 10.
γ AMMONSHORN ſom är hoptrykt med upſtående enkla fåror, omgifvit med knotrig kjöl. *Tab. V. fig.* 9.
δ AMMONSHORN, ſom är något hoptrykt och tvärſtrimmigt, omgifvit med trubbig köl. *Tab. IV. fig.* 7.
ε AMMONSHORN, ſom är hoptrykt med klyfda fåror mot ryggen, omgifvit med trubbig köl. *Tab. IV. fig.* 2.
ζ AMMONSHORN, ſom är trykt åt medelpuncten och knotrigt på ſidorna. *Tab. IV. fig.* 8.
Detta är trykt ej på ſidorna, utan på ryggen rundt omkring åt ſin medelpunct, at hvarſven här äro näſtan flate, och det faller ſönder ofta likſom ledevis.
η AMMONSHORN ſom är trykt åt medelpuncten och reflat uppå ſidorna med hvaſſa ſtrimmor. *Tab. IV. fig.* 3.
θ AMMONSHORN, ſom är af näſtan fyrkantiga hvarf, råflade med åtſkilda hvaſſa tvär-fåror, omgifvit med köl.
ι AMMONSHORN, ſom är af runda hvarf med tvärfåror, och knotrigt. *Tab. IV. fig.* 1.
Deſſe alle äro obekante til ſin härkomſt, ty ſkalen af djuret är kvarken i Europa funnit eller i Cabinetterne ſedt, hvarföre djuret räknas allmänt ibland dem, ſom aldeles gått ut, ſå at vi hade ej minſta ſporr efter deſſe kräk, der de ej blifvit i ſtenar intrykte, och lära vi endaſt ſlagen af deſſe Nautiler *utur bergen.*
Fås från åtſkilliga orter i Europa.
Somlige uti kalk.
andre i Sandſten.
andre i Skifverſten.
Några ſynes med Kiesſkorpa *öfverdragne.*

6. SKJÖLPSTEN af upråtte Nautiler. *Ölands reſ.* 130. *Gron. lap.* 71. Dart.
Alveolus Luydii. *Scheuch. helv.* 7. *f.* 10. *dil.* 938.
Orthocerotes. *Gmel. Petersb. handl.* 3. *p.* 246.
Tages allmänt i kalkbergen *hos oſs i* Sverige, *beſynnerligen på* Öland, Kinnekulle, Öſtergöthland. *Undertiden finnas de inuti helt tomme med ſina afdelningar, ſamt innantil canderade med druſer. Alla, ſom jag än ſett, hafva varit uti kalkberg begrafne och aldrig har jag ſett dem löſa foſſilier.* *At*

Horum Animalia olim in Svecia fuiſſe copioſiſſima teſtantur rupes Oelandiæ; hodie vero exularunt ita, ut ne veſtigium eorum in Muſëis conſpiciatur, adeoque etiam inter Animalia nunc deperdita recenſentur.

Belemnites. 7. HELMINTHOLITHUS nautili conici. *Gron. lap.* 71.
Belemnites *vulgo.*
Locus: in Scania *campeſtri inprimis frequens.*
Lapis *cylindrico-conicus, determinate in duas partes fiſſilis, ſtria centrali longitudinali perforatus, a qua fibræ transverſæ & horizontales contiguæ exeunt; baſi vero cavitate conica inſtructus. Hæc ſtructura indicat Lapidem non eſſe inter Petrificata transſubſtantiata referendum, ſed ad teſtacea* Foſſilia *& immutata amandandum.*
Animal *nobis latet, quamvis per totam Europam frequentiſſimæ ſint teſtæ inter foſſilia.* Lyncurii *itaque,* Orthocerotæ, Cornua Ammonis, Nummi Brattenburgenſes, Anomiæ conchæ *forte inter Pelagica teſtacea, quæ in alto mari degunt, nec unquam littora adeunt, quærenda; utinam hæc ſedulo quærerent, qui mare pacificum, Fuco natante obtectum, adeunt.*

Conchites. 8. HELMINTHOLITHUS Teſtacei conchæ. *Syſt. nat.* 196. *n.* 2. *d.*
α ANOMIA ſubgloboſa, poſtice dupliciter ſtriata. *Tab. V. fig.* 6.
Teſta *verſus umbones ſtriis* 16, *antice vero* 8.
Valvula ſuperior *antice valde emarginata dentibus duobus; ad latera vero utrinque dentibus tribus.*
Valvula inferior *antice valde producta adſcendens dentibus tribus; ad latera vero utrinque dentibus duobus.*
β ANOMIA ſubrotunda, ſtriis longitudinalibus viginti. *Tab. V. fig.* 5.
Teſta *ſubrotunda, parum compreſſa, ſtriis longitudinalibus* 20. *ſ.* 21.
Valvula ſuperior *antice in medio convexa, emarginata.*
Valvula inferior *antice in medio depreſſa, elongata, adſcendens.*
Umbonum *alter poſtice prominet.*

γ ANO-

At desse kråk fordomdags varit til en gråselig myckenhet i Sverige, derom öfvertyga ofs kalk-klipporna vid Ölands strander, der de ligga tjokt som hackelse; nu äro djuren så aldeles bortvekne; at jag icke en gång sett skalet i något Snäck-cabinett och derföre räknas de allmänt ibland de utgångna slägten i Europa.

7. SKJÖLPSTEN af en kåglelik Nautil. *Gron. lap.* 71. Wåttljus.
Wåttljus, *allmänt kallad.*
Finnes hos oss mycket på Skånska *slätten ibland flyg-sanden.*
Stenen är något cylindrisk, men spitsad som en kågla, låter klyfva sig långsåt i 2 lika stora delar och är långsåt med en grof strima liksom igenombårad, ifrån hvilken stentrådarne gå helt tätt twärsåt; Alla hela stycken hafva vid roten en utholkad kåglelik ihålighet. Denna tyckes icke böra föras til de upfylda stenvandlingar, utan til de oförändrade fossilier; hälst de, som oftast, finnas lösa utan bergart.
Ehuru allmänne nu desse äro, månde de dock til sin härkomst vara oss aldeles obekante, äfven som Ammons horn, Dartar, Brattenbergs penningar *och* Vildmusslor. *Kanske alla desse djur uppehålla sig i djupaste hafvet, och aldrig komma til stranderna. Vore derföre önskeligt, at de som segla til Indierne, ville söka i* gräs-sjön, *om desse ej der nu för tiden torde bo.*

8. SKJÖLPSTEN af mussor. *Syst. nat.* 196. *n.* 2. *d.* Musslesten.
α VILDMUSLA nästan klot-rund, baktil dubbelt reslad. *Tab. V. fig.* 6.
Skalet *har vid rygg-bandet* 16 *reflor, men frammantil allenast* 8.
Öfra läcket *är frammantil mycket afkårtadt och utholkadt med* 2 *tänder, men har* 3 *tänder vid hvardera sides brädden.*
Undra läcket *är frammantil utdragit utåt med* 3 *tänder, men vid hvar sida har det allenast* 2 *tänder.*
β WILDMUSLA rundad med 20 reflor. *Tab. V. fig.* 5.
Skalet *är tämeligen rundt, något hoptrykt och långsåt reflat med* 20 *eller* 21 *strimmor.*
Öfra läcket *är midt på kullrigt och utholkadt.*
Undra läcket *är midt på nedtrykt ock frammantil utdragit upåt.*
Det ena hörnet står på baksidan utåt.

γ ANOMIA oblonga. *Tab. V. fig.* 9.
Testa *oblonga cuneiformis antice compressa.*
Valvula superior *antice plicis duabus.*
Valvula inferior *antice plicis tribus, apice sima.*
Cardo *alter protuberans.*

δ ANOMIA angulis lateralibus dilatatis dentibus alternis. *Tab. V. fig.* 7.
Testa *angulis utrinque lateribus dilatatis & dentibus alternis.*
Valvula superior *in medio longitudinaliter sulcis quatuor elevatis; ad latera vero sulco uno alterove.*
Valvula inferior *medio elongata & adscendens apice, qui etiam, uti latera, sulcis duobus elevatis notatur.*

Caput serpentis.

ε ANOMIA lævis depressa margine acuto. *Tab. V. fig.* 1.
Testa *lævis, convexa, compressa margine acuto.*
Valvula superior *antice brevior in medio.*
Valvula inferior *apice longior.*

Hysterolithus.

ξ HYSTEROLITHUS. *Tab. V. fig.* 2. *Worm. mus.* 83. *t.* 83. *Wolff. hass.* 29. *t.* 3. *fig.* 4. 5.
Hic antecedentis, ut mihi videtur filius sive idem cum antecedenti petrificatum, ea differentia, quod prior testâ ipsa obductus sit, hic vero nucleus prioris remotâ testa.
Anomiarum *testas nullas perfectas & immutatas unquam vidi inter Conchas Curiosorum, ut totum genus sese subduxerit e nostris regionibus, nec quas adiverit adhuc cognitum est.*

biloculare.

η CONCHIDIUM. *Tab. V. fig.* 8.
Locus: Oelandia, Gotlandia *frequens.*
Testa *refert Concham striatam vulgatissimam, non vero nisi valvulam solitariam vidi;* singularis *est, quod, dum comprimitur, fere semper rumpatur longitudinaliter in 2 partes æquales. Inter fossilia, quæ in* Gotlandia *legit Petr. Bergius, una observata est distinctissima & purissima, utpote quæ a pagina inferiore versus basin duo distinctissima loculamenta ostendit, ut dubium nobis sit, num ad* Neritas *aut Conchas referenda sit. In Museis curiosum Testa hujus plane ignota est.*

δ GRY-

γ VILDMUSLA aflång. *Tab. V. fig.* 4.

Skalet *är aflångt, frammantil nedtrykt och flutadt, fom en vigg.*

Öfra läcket *har frammantil twänne fållar.*

Undra locket *har frammantil* 3 *fållar och med fpitfen utdragit.*

Det ena hornet *baktil flår utdragit.*

δ VILDMUSLA med utdragna hörn och omfkiftade tänder. *Tab. V. fig.* 7.

Skalet *har på bägge fidor utftående kanter och tänder, fom omfkifta.*

Öfra läcket *har midt på* 4 *långsåt ftälde ryggar, men fidorne allenaft en rygg.*

Undra läcket *har midt på, få väl fom vid fidorna, twänne ryggar och är frammantil utdragit üpåt.*

ε VILDMUSLA flät och flataktig med hvafs kant. *Tab. V. fig.* 1. ormhufvudet

Skalet *är flätt, litet, flatt kullrigt med hvafs kant omkring.*

Öfra fkalet *är frammantil midt på kårtare.*

Undra fkalet *är deremot frammantil utdragit.*

ξ QUEDMUSLA. *Tab. V. fig.* 22. *Worm. muf.* 83. *t.* 83. *Wolff. haff.* 29. *t.* 3. *f.* 4. 5. Qued-mufla.

Jag kan ej annat finna, än at denne måfte vara en dotter af den föregående och fkild deruti, at den förre har fit fkal på fig; men at denne är en kärna innom den förras fkal.

Alla deffe Vildmuflor *äro ofs nu förtiden til fina kråk och oförändrade fkahl, obekante, at vi aldrig finne dem i mufle-Cabinetten och vete vi ej hvar de i verlden tagit vägen. Dock tro vi aldrig, at något flägte aldeles förgåts på jordklotet.*

η KLÖFSKALET. *Tab. V. f.* 8. Gotländfka.

Finnes på Öland och Gotland, *hos ofs allmän.*

Denne liknar rätt mycket en af våra allmänne reflade Muflor, men vi finne ej mer, än et enda fkal i fänder, och aldrig par, fom är allmänt med Muflor. Det faller ofs fällfamt, at då vi flå på denna med hammaren, klyfver den famma fig altid långs åt i 2 *jämnftora delar. Ibland de många ftenvandlingar fom blefvo hembragte af P. Bergius förledit år, hvilken var af Hans Excellence fkickad til Gotland, fans en på undra fidan helt tydelig och ren, hvilken vifte klarligen, at fkalet är på undra fidan delt i* 2 *rum, medelft twänne fkiljeväggar, hvilket ännu mera gör detta fkal underfamt, fom man ej kan finna något flägte (genus), til hvilket det kan föras, och är denne, likfom de förre, aldeles förfvunnen til fit djur.*

Gryphites.

ϑ GRYPHITES. *Tab. V. fig. 9.*

Conchites anomius rugoſus roſtro ſubtereti & inſigniter adunco donatus. *Liſt. angl.* 238. *t.* 4. *f.* 45. *Scheuch. dil.* 743. *Gron. lap.* 70.

Concha lapidea gibboſa. *Col. aquat.* 54. *t.* 53.

Locus: Svecia, Anglia, Germania, Italia.

Teſta *majuscula, facie fere nautili aut neritæ, umbone incurvato, dorſo transverſim rugoſo, latere altero ſulco diſtincto;* operculum *planum oblongo-ovatum tegit aperturam.*

Operculi connexio mediante cardine cum teſta, obſervante Liſtero, *refert hanc ad bivalvas, quamvis Neritis ex habitu proxima.*

Oſtracites.

ι OSTRACITES *variarum ſpecierum; inprimis notabilis* CRISTA GALLI *dictus. Tab. VI. f.* 4. *f.* OSTREUM plicatum margine craſſiſſimo obtuſiſſimo imbricato. *Frequens in antro Balenſi* Scaniæ.

Locus: Helvetia.
Petersberg.

Pectinites.

κ PECTINITES varius, *etiam rubro colore conſervato.*

Muſculites.

λ MUSCULITES. Hujus ſpecies etiam numero copioſiſſimæ.

Buccardites.

μ BUCCARDITES rarior lapis & ex diverſis ſpeceebus.

Arcites.

ν ARCITES ſ. Concha, Arcam Noæ ferens.

Teſta *bivalvis, læviuscula, cymbiformis, altero latere ſ. ſutura gibbo, altero impreſſo, cujus prototypus mihi non notus.*

Pinnites.

ο PINNITES albus rugoſus.

Chamites.

ξ CHAMITES variarum ſpecierum.

Locus: in rupibus Calcareis.

π CONCHITES ſtriis elevatis baſi perforatis. *Tab. V. f.* 10.

Locus: in Creta *alba.*

Teſta *hæc ſatis refert concham. Faun. ſvec.* 1339. *ea differentia, quod ſtriæ membranaceæ longitudinales verſus anteriora transverſim plurimis foraminibus longitudinalibus pertuſæ.*

9. HEL-

δ GRYPHIT. *Tab. V. fig.* 9. Gripſkalet.

Vildmuſla ſkroflig med rundad och mycket gropig näſ. *Liſt. angl.* 238. *t.* 4. *fig.* 45. *Scheuch. dil.* 743. *Gron. lap.* 70.

Muſla af ſten bukig. *Col. aquat.* 54. *t.* 53.

Tages i Sverige, Ängland, Tyſkland, Italien.

Skalet *är ſtort, näſtan ſkapadt ſom en Nautil eller Nerit, på ryggen tvärs ſkrynklig med inbögd näſ och på ena ſidan allenaſt utmärkt med en förnött fåra.* Öpningen *har ſit egit läck, ſom är aflångt-ovalt.*

Detta läckets hopfogning med ſkalet, ſom Liſter redan anmärkt, aldeles på det ſätt, ſom det i muſlorna hophäftat är, gör, at hon tyckes komma närmare til Muſlor, än Neriter, faſt hon liknar mer de ſenare til utvärtes påſeendet.

ι OSTERSTENAR *af åtſkilliga arter, ibland hvilka måſt ock förnämligaſt förekommer den ſå kallade* TUPP-KAMMEN, ſom är en fållad Oſtra med en afhuggen mycket tjock kant af många vädor. Oſterſten.

Finnes i Flåſk-grafven *vid Chriſtianſtad oändeligen mycket. Skånſka reſ.* 86.

i Sveitz.

Petersberg.

κ KAMM-STENAR *af åtſkilliga ſlag helt upfylde, ſom dock ofta behållit ſin röda färg.* Tuppkam.

λ MUSLE-STENAR af rått många ſlag.

μ HJERT-STENAR mindre allmänne af åtſkilliga ſlag.

ν ARK-STENAR, ſom likna Muſlan Noæ ark *kallad, dock af ſärſkild art ifrån de i Cabinetten allmänna.* Arkſten.

Skalet *beſtår af tvänne läck, ſom föreſtälla en ſlåt och ſluten båt, af hvilka den ena ſtammen går ut, ſom på en båt, men den andra är tämmeligen flat. Jag här ej ſett denna Muſlan i Cabinetterna.*

ο SKINK-STENAR hvita ruggoge.

Finnas i Sandſten.

ξ CHAMITER af åtſkilliga ſlag.

Finnes i Kalkberg.

π MUSLE-STENAR med uphögde tvärſtrimmor, ſom närmaſt ſkalet äro genomborade, ſom altaner. *Tab. V. fig.* 10.

Tagen i Kritberg.

Detta ſkal *är nog likt* Muſlan *i Faun. ſvec.* 1339. *med den åtſkilnaden at flikarne, ſom gå tvärs öfver Muſlan äro långsåt genomborade med åtſkillige hål, hvilket gör et egit utſeende, ſom är ovanligt i detta ſlägte.*

Balanites. 9. HELMINTHOLITHUS teſtacei Lapidis. *Syſt. nat.* 196. *n.* 2. e. Balanites.
Locus: Uddevalla, *ſkalberg.*

Echinites. 10. HELMINTHOLITHUS Zoophyti echini. *Syſt. nat.* 196. *n.* 3. a. Echinites *variarum ſpecierum.*
Locus: Skania *præſertim ad littora* Malmogienſia.
Petersberg *ad Goſslariam.*
Anglia *Oxford.*
Cornvall *ſtanni mineras.*
Dantur tam in Silice, *quam* Creta *&* Calce.

11. HELMINTHOLITHUS Echinites ætitæ cretaceus embryanibus cryſtallinis fixis. *Tab. II. fig.* 9. 9. 9.
Locus: Gottlandia *in mare. Bergius Med. Cand.*
Lapis *ex* Creta *puriſſima, ſolida, cui interne cavitas impresſionis* echini *exactiſſima, & quidem Echini Noſtratis. Faun. ſvec.* 1289, *at vero ſine Spinis, magnitudine extimi articuli pollicis.*
Hujus ambulacra (*a*) *ex cryſtallis majoribus, æqualibus, fere imbricatis, ſerie gemina, tamque regulari ac pori in ambulacris.*
Areæ (*b*) *vero minoribus* Cryſtallis *undique veſtitæ & æqualibus, ut pulchrius ſpectaculum vix videre ſit in regno Lapideo.*
Cryſtalli *hæ omnes pellucidæ, ſpatoſæ, cubicæ inſtar Muriæ, quum a Sale marino generatæ, quod etiam abunde confirmat geneſin Cryſtallorum earumque ſpecies e Sale.*

Judaicus. 12. HELMINTHOLITHUS Judaicus lapis dictus.
Locus: Cornvall.
Helvetia.
Scania.
Lapis *diffractus conſtat ſæpiſſime* Spato *puriſſimo, ſolidiſſimo, quod in aliis Petrificatis tam inſolens, quam in hoc frequentiſſimum, cujus cauſſam inquirant naturæ Myſtæ.*

13. HEL-

9. SKJÖLPSTEN af Balaner. *Syst. nat.* 196. *n.* 2. e.
Balaniter.
Tagen i Uddevalla Skalberg.

10. KRAKSTEN af Sjö-åple. *Syst. nat.* 196. *n.* 3. *a.* Slunsten.
Echiniter *af åtskilliga slag.*
Davids flung-stenar *allmänt kallade.*
Tagne förnämligast vid Malmö strander.
vid Petersberg *i Gosslar.*
vid Oxford *i Ängland.*
vid Cornvalls *Tenn-grufvor.*
Finnes så i Flinta *och* Krita, *som i* Kalk.

11. KRAKSTEN af Sjö-åple utholkad i krita med Crystaller. *Tab.* 11. *f.* 99. 9.
Tagen i hafvet vid Gottland *af Candidaten Bergius.*
Stenen *är af ren, fast, utvald krita, uti hvilken vårt allmänna* Sjö-åple. *Faun. svec.* 1289 *så tydeligen blifvit intryckt, som af den båsta gjutare, at alla skalets delar til minsta punct blifvit afteknade, dock utan taggar. Detta djurets gestalt liknar et Trädgårds quarter, med sängar och gångar.*
I detta petrificat åro gångarne upvuxne med större, jämnstora, i 2 rader stålde, klara drusterningar.
Sängarne deremot åro klådde med mindre, jämnstore drus-terningar, så ordenteligen, at intet vackrare kan finnas i stenriket.
Alle desse druser, som således klåda invärtes intryckningen, åro helt klare, bestå af Spat och alle af cubiska terningar såsom kökfalt, hvilket ej litet bekräftar at sten-drusers skapnad kommit af salt; ty i hafvet kunnde intet annat salt lätteligen determinera figuren.

12. KRAKSTEN som kallas Jude-sten. Judesten.
Tagen i Cornvall.
Sveitz.
Skåne.
Märkvärdigt är uti denna Sten-vandlingen, at då den sönderbrytes, består den af helt ren Spat, *hvilket är så ovanligt i de måsta andra Sten-vandlingar, som i denna allmänt; men hvad orsaken härtil månde vara, måste jag lemna andra at utransaka.*

Encrinus. 13. HELMINTHOLITHUS Zoophyti Asteriæ. *Syst. nat.* 196. *n.* 3. b.
Medusa ramosissima apicibus fasciculatis.
Asteria columnaris. Modiolus stellatus pentagonus. *Lang. lap.* 67. *t.* 19. *f.* 2.
Modiolus stellatus. *Scheuch. helv.* 10. *f.* 3.
Locus: Goslaria, Scania *ex Calce.*
Wurtenberg *ex Spato.*
Scania *ex Silice.*

Carpolithus. CARPOLITHUS carpophylloides. *Tab. IV. fig.* 12.
Locus: Querfurt.
Lapis *refert carpophyllum officinarum, sed calyce quinquedentato, disco magis stellato.*

Porpita. 14. HELMINTHOLITHUS Zoophyti Medusæ. *Syst. nat.* 196. *n.* 3. c.
(Medusæ orbicularis supra planæ subtus radiatim sulcatæ.)
Madrepora simplex orbicularis plana, stella convexa. *Amœn. acad.* 1. *p.* 91. *t.* 4. *f.* 5.
Locus: Gottlandia, Oelandia, *frequens.*
Prototypus *hujus est* MEDUSA *parva, figura & magnitudine omnino Porpitæ.* Animalculum *ex India orientali inter Sargazo lectum, allatum & Museo Horti Academici Upsaliensis transmissum a D. Lagerström Consiliario commerciorum; ut de hoc lapide dubium in posterum non sit.*
Antea vero vel semen esse Coralli, vel ex argilla in cavitate Madreporæ simplicis depositæ & concretæ generatum, quod servaret figuram modioli credebatur; nec quis facile Europæi lapidis prototypum ex India petiisset.

Entrochus 15. HELMINTHOLITHUS reptilis. *Syst. nat.* 196. *n.* 4.
ENTROCHUS transversim sulcatus lævis.
Locus: Gottlandia.
Scania.
ENTROCHUS transversim sulcatus punctatus.
Locus: Gottlandia.
ENTROCHUS transversim sulcatus verrucosus.
Locus: Gottlandia.
ENTROCHUS transversim sulcatus aculeatus.
Locus: Helvetia.

13. KRÄKSTEN af ſjö-ſtjernor. *Syſt. nat.* 196. *n.* 3. b. Liliesten.
Meduſa i många grenar fördelt med vippor på ändarna.
Modiolus med kantiga ſtenar. *Lang. lap.* 67. *t.* 19. *f.* 2. *Scheuh. helv.* 10. *f.* 3.
Funnen i Goſslar *och* Skåne *uti kalk.*
i Würtenberg *uti Spat.*
i Skåne *uti Flinta.*
NÄGLIKESTEN. *Tab. IV. fig.* 12. Någlickeſten.
Funnen i Querfurt.
Stenarna *äro ſå like våra Näglikor, ſom köpas i Krydd-boderna, at de allenaſt tyckas vara ſkilde med det de hafva* 5 *tänder för* 4 *och äro vid baſin mera ſtjernlika.*

14. KRÄKSTEN af Manetter. *Syſt. nat.* 196. *n.* 3. c. *Kommen af en* hafspenning.
MANETT tallrick-rund, ofvan flat, inunder reflad och ſtrålad.
Stiern-corall enkel flat och rund med uphögd ſtjerna. *Amœn. acad.* 1. *p.* 91. *t.* 4. *f.* 5.
Finnes på Gottland *och* Öland *allmänt.*
Modren *til denna ſten är lik en liten Manett och aldeles af ſamma ſkapnad.* Djuret *blef tagit för några år ſedan i gråsſjön i Oſtindien och ſkänkt til Upſala natural Cabinet af Herr Commerce-Rådet Lagerſtröm, at man der har både djur och ſten för ögonen. Man trodde ſtrax tilförene, at denna ſten varit frö af våra Gottlands-Coraller, ſom kallas* Gumshorn, *eller åtminſtone, at de hopvuxit af lera, ſom ſatt ſig i ſtjernan på corallen och löpnat tilſammans, och aldrig någon hade ſig föreſtålt at det varit af nöden ſöka modren alt ifrån Indien.*

15. KRÄKSKTEN af något krypande djur. *Syſt. nat.* 196. *n.* 4. kådjeſten.
HJULSTEN på flatan reflad, utanpå ſlät.
Tagen på Gottland.
i Skåne.
HJULSTEN på flatan reflad, utanpå knaglig.
Tagen på Gottland.
HJULSTEN tvärs fårad utanpå med vårtor knylig.
Tagen på Gottland.
HJULSTEN tvärs fårad, utanpå taggig.
Tagen i Sveitz.

ENTOMOLITHUS.

Cancri. 1. ENTOMOLITHUS cancri. *Syst. nat.* 197. *n.* 1.

Locus: a Helvetia; *nudus.*

b Dimbo *fodina aluminaris*; *nudus.*

c India *orientalii*; *vestitus.*

Lapis c *ex India orientali, infinita copia lapidum, instar Tophi Ludi dicti, magnitudine pugni, coagulatus ex terra calcarea; diffractus continet in se integrum* Cancrum brachyurum, *omnibus partibus distinctissimum; vero simile nobis videtur Cancros hos gaudere qualitate s. vi lapidifica post mortem, ut argillam circumjacentem in lapideam consistentiam mutent, quum omnes hæreant intra lapillum, nec intra rupem majorem.*

coleoptri. 2. ENTOMOLITHUS Coleoptri.

Locus:

Lapis *calcareus in superficie continet Insectum coleoptratum, forte* Carabium, *elevatum, pedibus sex distinctissimis & corpore oblongo.*

paradoxus. 3. ENTOMOLITHUS Monoculi. *Tab. III. fig.* 1. 2.

Petrificatum peregrinum. *It. Oeland.* 147. *f.* 147. *It. W:goth.* 87. *t.* 88. *f.* 1. 2. 3. 4. *It. Scan.* 121. 122.

Locus: varius in Svecia.

Lapis *in hoc museo sine pari, in* Schisto *atro, magnitudine hujus paginæ, impressione nitidissima, lectus a D. Hof.* Corpus *ovatum, antice obtusum, incisuris plus viginti, totidem* pedibus *lateralibus, quorum postici longiores. Hoc in Tab. III. f.* 1. *sistimus fere naturali magnitudine. Ex structura videtur proxime accedere* Monoculis, *sed species nobis ignota est.*

Huic simillimus alter, sed minor. Tab. III. f. 2.

Nullus lapis plures naturæ consultos, inter recentissimos, in sui admirationem rapuit, qui ideoque hodie ab Anglis inprimis sedulo effoditur & examinatur, ut plurium quotidianæ observationes tandem eruant historiam Petrificati.

ICTHY-

MASKSTEN.

1. MASK-STEN af kråftor. *Syst. nat.* 197. *n.* 1. Kråftsten.
   Tagen a *i* Sveitz; *bar.*
   b *vid* Dimbo *Alunbruk i Vestergöthland*; *naken.*
   c *i* Ost-Indien; *klädd.*
   Stenen c *år ifrån Ost-Indien til några* 100 *stycken. Alle desse åro* marlekar *stora som nåfven, hoploppnade af kalk-jord. Då desse sönderbrytas, finner man inom hvardera en hel* task-Kråfta *til alla sina delar fullkomlig. Jag vågar ej såja om desse Kråfter efter döden hafva den kraften, at göra jorden til kalk-sten, eller om kalkjorden har den egenskapen at löpna dem tilsammans utom dem. Det förra tyckes mig dock likast vara, hålst som de alle åro små stenar och ej i någon fast klyft.*

2. MASK-STEN af någon Skal-mask. Baggsten.
   Tagen - -
   Stenen *år en slät kalk-sten, som på sin yta tydeligen föreställer et* skal-Insect, *nog likt en* Skrobba, *som icke allenast år på stenen uphögd, utan visar klart en aflång kropp med 6 ben.*

3. MASK-STEN af vatten-lappor. *Tab. III. fig.* 12. Understen.
   Obekant petrificat. *Ölands res.* 147. *f.* 147. *Westgöth. res.* 87. *t.* 88. *fig.* 1. 2. 3. 4. *Skånska res.* 121. 122.
   Samlad ifrån åtskilliga orter i Sverige.
   I detta Cabinett finnes en sten af detta slag, som i verlden knapt lärer hafva sin like, tagen i Dimbo Alunbruk i Vestergöthland, och föreställer sig uti en ren svart skifversten så stor som hela denna sidan, med den tydeligaste gravering; kroppen *år oval, frammantil trubbig, tvårs afdelt med mer ån* 20 *fållar och med lika många par fötter vid sidorna, af hvilka bakfötterne åro långre. Denna visar sig uti Tab. III. fig.* 1. *nåstan i naturlig storlek och så tydeligen, som det varit möjeligt. Af hela skapnaden tyckes denna mask komma nårmast til det slaget som kallas* Monoculus; *men dock en för oss helt obekant sort. Af samma slågte med denna, men mindre, visar sig en annor uti samma Tabel III. fig.* 2. *Ingen sten sysselsåtter nu för tiden mer de naturkunniga, ån denne, som dageligen samlas och betraktas, besynnerligen af Ängelsmånnerna, at fleras idoga rön må en gång kunna utforska dennas hårkomst.*

ICTHYOLITHUS.

Schiſtoſus. 1. ICTHYOLITHUS piſcis ſchiſtoſus. *Syſt. nat.* 198. *n.* 1.
Locus: Helvetia.
Iſlebia.
Lapides *alii in Schiſto nigro, alii in albo impreſſionibus* Cyprini *aliorumque.*

Calcareus. 2. ICTHYOLITHUS piſcis Marmoreus. *Syſt. nat.* 198. *n.* 2.
Locus Saxonia *in Marga. egregius.*
in Bitumine ſuillo.
Pappenheim.
Scania.
Lapides *alii* Percas, *alii* Eſocem, *alii* Murenam *continent.*

Gloſſopetra. 3. ICTHYOLITHUS dentis Squali. *Syſt. nat.* 198. *n.* 3.
Locus: Svecia & *exteræ Regiones.*
Lapides *numeroſiſſima in copia, alii margine ſerrato, alii integerrimo.*

Bufonites. 4. ICTHYOLITHUS dentis hemiſphærici. *Syſt. nat.* 198. *n.* 4.
Locus: e Piſce Lupo marino *ad Canton Bern.*
Lapis *hemiſphæricus, cinereo-glaucus, ſubtus ſubconcavus.*

Oſſis petroſi. 5. ICTHYOLITHUS oſſis petroſi.
α *Cyprini* Carpionis.
β Bellouge.
γ *Acipenſeris* Citrinæ.
Locus: β γ Ruſſia.

ZOOLITHUS.

Elphantis. 1. ZOOLITHUS Elephantis.
α *Dentes molares.*
β *Dentes canini.*
γ *Scapula.*
Locus - -.

2. ZOO-

FISKSTEN.

1. FISKSTEN af ſkifverſten. *Syſt. nat.* 198. *n.* 1. — ſvart Fiſk-ſkifver.
   Tagen i Iſleben.
   ifrån Sveitz.
   Somlige fiſk-ſkifver åro i hvit ſandſtens ſkifver; men de måſte i ſvart ſkifverſten och föreſtålla åtſkillige fiſkar, dock måſt hvitfiſk.

2. FISKSTEN i kalk. *Syſt. nat.* 198. *n.* 2. — hvit Fiſk-ſkifver.
   Tagen i Saxen *uti kalk et prågtigt ſtycke.*
   en annor i Orſten.
   i Pappenheim.
   i Skåne.
   Somlige ſtenar hafva uti ſig Aborrar, *andre* Gåddor, *andre* Ålar.

3. FISKSTEN af tänder på Haj. *Syſt. nat.* 198. *n.* 3. — Ormtunga.
   Tagen ſå i Sverige, *ſom utomlands.*
   Til antalet oråknelige, ſomlige i kanterna ſågade, ſomlige ſlåte.

4. FISKSTEN af halfrunda tånder. *Syſt. nat.* 198. *n.* 4. — Paddſten.
   Tagen vid Canton Bern, *kommen af en fiſk ſom kallas* Lupus marinus.
   Stenarne *åro halfrunda, gråbrune, på undra ſidan utholkade.*

5. FISKSTEN af ſtenbenet i hufvudet. — hufvudſten.
   α af Karp.
   β af Bellouga.
   γ af Citrina *et Störſlag.*
   Tagen β γ i Ryſka *riket.*

DJURSTENAR.

1. DJURSTEN af Elephant. — Elfenbenſten.
   α Oxeltånderne.
   β Betarne.
   γ ſkuldbladen.
   Tagen. - -

phocæ. 2. ZOOLITHUS Phocæ. *Syst. nat.* 201. *n.* 3.
Dentis Mamotowakost.
Locus: Helvetia, Russia.

Cervi. 3. ZOOLITHUS Cervi. *Syst. nat.* 201. *n.* 2.
Cornu Cervi.
Locus: Helvetia.

Turcosa. 4. ZOOLITHUS denticuli viridi-cærulei. *Syst. nat.* 201. *n.* 4.
Turcosa. *Reaum. act. Paris.* 1718. *p.* 230.
Locus nobis ignotus, adeoque de generatione destituimur propria experientia, hinc ex datis Nobilissimi Reaumuri huc retulimus.

PHYTHOLITHUS.

Rhizolithus. 1. PHYTOLITHUS radicis. *Syst. nat.* 202. *n.* 3.
Locus: India.

Lithoxylon. 2. PHYTOLITHUS trunci. *Syst. nat.* 202. *n.* 4.

Lithoxylon achatinum. α LITHOXYLON ACHATINUM. *Tab. VII. fig.* 1.
Lapis *speciosissimus & sine pari, hujus Musei ornamentum incomparabile.* Truncus *arboris pedum* 3 *longitudine, at pedis* 1 *diametro, pondere* ℔ 100 *circiter, colore cinereo-fusco, in quo medullaris & corticalis substantia distinctissima observatur, cum superficie ex ligno putrido & ramorum rudimentis, ut nullum dubium metamorphosis supersit; consistentia omnino* Achatis *& politura, quam admittit, instar veri achatis, nitidissima; duro corpori allisus tinnitat instar metalli; non effervescit cum aqua forti, sed corticalis substantia parum & vix manifeste solvitur.*

Lithoxylon silicinum. β LITHOXYLON SILICINUM. *Tab. VIII. fig.* 1.
Lapis *evidentissime genuinam metamorphosin & transubstantiationem ex ligno in lapidem indicans. Longitudo pedalis, crassities spithamæ, pondus insigne. Rami vestigium in fissura lateris. Medullaris substantia fissilis, fusca uti turfa seu lignum antiquum, fibris fissilibus; exterior substantia dura, silicina.*

γ LITHO-

2. DJURSTEN af Skjäl-flag. *Syſt. nat.* 201. *n.* 3. — Själbenſten.
Tänder af Mamotowakoſt.
Tagen i Ryſsland, Sveitz.

3. DJURSTEN af Hjort. *Syſt. nat.* 201. *n.* 2. — Hjorthorn-ſten.
Hjorthorn *i berg.*
Tagen i Sveitz.

4. DJURSTEN af en grön-blå tand. *Syſt. nat.* 201. *n.* 4. — Turcos.
Turcos. *Reaum. Paris. Vetenſk. acad.* 1718. *p.* 230.
R*ummet, hvar denna fås, är mig obekant; jag har altſå ej ſjelf kunnat få utforſka deſs härkomſt, måſte derföre bygga på Herr Reaumeurs ſats.*

ÖRTESTENAR.

1. ÖRTESTENAR af någon rot. *Syſt. nat.* 202. *n.* 3. — Rotſten.
Tagen i Indien.

2. ORTESTEN af någon ſtamm. *Syſt. nat.* 202. *n.* 4. — Agat-tråd.
α AGAT-STOCKEN. *Tab. VII. f.* 1.
Detta (a) *makalöſa prågtiga ſtycket, ſom ej lärer hafva ſin like, utmärker hvad aktning detta Cabinettet förtjenar.* Stenen *är bålen af et träd, halfannor aln lång, och ½ aln tvärt igenom, ſamt af* 100 *Skålpunds tyngd; til fårgen mörk-grå; uti hvilken man ſer tydeligen ſå ytan, ſom kärnan af trädet med deſs bark af rutit träd, och hvareſt grenarna ſutit, at ingen må tvifla på deſs förvandling. Deſs halt är aldeles* Agat, *ty det antager politur, ſom den hårdaſte Agat; och då man ſlår på det med en nyckel eller dylikt, klingar ſtenen, ſom metall; när ſkedvatten giutes på ſtenen, gäſer han intet, om icke barken något litet röres deraf.*
β FLINTE-STOCKEN. *Tab. VIII. f.* 1. — Flinte-trädet.
Denna ſtenen viſar ock rätt ſtenförvandling från trä til ſten, ſå til hela ſit ut, ſom invärtes, väſende. Stenen *af ſtammen på et trä ½ aln lång,* 1 *quarter bred tvärt öfver, och anſenligen tung. På ſidan af ſtocken ſynes en ſpringa och huru grenen der utfallit. Ytan är af hårda flintan, men kärnan är mörk ſom torf eller gammalt trä och mycket rättklyfd.*

Lithoxylon. calcareum.

γ LITHOXYLON CALCAREUM. *Tab. VII. f. 2.*
Lapis *itidem manifeste indicans transmutationem ligni in lapidem. Longitudo spithamæ, diametere adem. Vestigia trunci securi detruncati, durities lapidea, calcarea, acido effervescens; cum antiqua inscriptione ab altera extremitate detruncati caudicis:* Dieser paumb ist im manat Eebruarius des 57 auf Sant Barbara preln stoln Joachims tal uber 50 lachter von tag in der erden angetrofen und gefunden worden.

Lithoxylon cotaceum.

δ LITHOXYLON COTACEUM.
Lapis *refert lignum aridum petrificatum, cujus lamellæ longitudinales dehiscentes intersparsa farina.*

Phytobiblion 3. PHYTOLITHUS foliorum. *Syst. nat.* 202. *n.* 5.
Locus: Helvetia.
Scania.

Carpolithus. 4. PHYTOLITHUS fructuum. *Syst. nat.* 202. *n.* 7.
Vitis uva.
Lapis *repertus inter Vvas passas mercatorum & emptus pretio* 10 *ducatorum.*

Filicum. 5. PHYTOLITHUS Filicum. *Syst. nat.* 202. *n.* 2.
Polypodium.
Pteris *ex Alsatia missus.*
Asplenium.
Locus: Schistus *niger.*

Algæ. 6. PHYTOLITHUS Algæ.
Chara.
Locus: Helvetia.

GRAPTOLITHUS.

Dendrites. 1. GRAPTOLITHUS nemora, arbores, plantas, muscos referens. *Syst. nat.* 203. *n.* 3.
Locus: Schistus.
Silex *Scania.*
Cos.

2.GRA-

γ. MARMORSTOCKEN. *Tab. VIII. fig. 2.* Kalkträ.

Denna stenen visar ej mindre tydeligt prof, at kroppar kunna förvandlas i sten, så til invärtes, som utvärtes väsende. Stycket af bolen på et trä är allenast 1 *quarter långt, och lika bredt. På bägge ändar synes i Stocken efter yx-huggen, då han afhuggits för förvandlingen. Stenen har alla egenskaper, som kalk; ty han är hård, tung och gåser med skedvatten; på ena ändan synes följande skrift tydeligen:* Denna stock är i Februarii månad 57 af Sanct Barbare stoll, uti Joachims dahl, öfver 50 famnar under dagen i jorden funnen och upgrafven.

δ SANDSTENS-STOCKEN. Sandstens-trä.

Stenen liknar et stycke tårt trä, som blifvit i sten förvandladt, hvars klyfter äro långsät gistne, med förmultnadt mjöl i springorna.

3. ORTE-STEN af blader. *Syst. nat.* 202. *n.* 5. stenblader.
Tagen i Sveitz.
Skåne *vid Lund.*

4. ORTE-STEN af frukt. *Syst. nat.* 202. *n.* 7.
Tagen utur en Vindrufva.
Stenen är funnen uti en Krydd-krâmare bod och köpts för 10 *Ducater.*

5. ORTE-STEN af Ormbunkar. *Syst. nat.* 202. 2. ormbunkesten.
af Polypodium.
af Pteris *ifrån Elsas.*
af Asplenium.
Finnes i Svart Skifversten.

6. ORTE-STEN af Sjö-växter. Örtesten.
af Chara.
Tagen i Sveitz.

STENRITNING.

1. STENRITNING, som föreställer lunder, trä, örter, mossar och hela länder. *Syst. nat.* 203. *n.* 3. Buskritningar
Finnes i Skifversten.
Flinta *ifrån Skåne.*
Sandsten.

concentricus. 2. GRAPTOLIHTUS circulos concentricos referens. *Syst. nat.* 203. *n.* 6.
Locus: Scania *in testis Concharum.*

Stigmites. 3. GRAPTOLITHUS stellas punctaque radiata referens. *Syst. nat.* 203. *n.* 5.
Locus: Helvetia.

TERRÆ.

MARGA.

Argillacea. 1. MARGA argillacea albida. *Syst. nat.* 204. *n.* 1.
Locus: Mœsseberg Westrogothiæ.
Exteræ *Regiones.*

Ochra. 2. MARGA ochracea rubra. *Syst. nat.* 204. *n.* 2.
Locus: Svecia *in Cote.*

OCHRA.

ferri. 1. OCHRA ferri lutea. *Syst. nat.* 205. *n.* 1.
β Ochra ferri rubra.
Locus: Acidulæ omnes.

cærulea. 2. OCHRA cupri cærulea. *Syst. nat.* 205. *n.* 3.
Locus: Svappavari.
Alsatia *in cote.*
Minera *Cupri purpurascens obducta Ochra cærulea saturatissima supra crustam ochraceo-flavam.*

Viride montanum. 3. OCHRA cupri viridis. *Syst. nat.* 205. *n.* 2.
Locus: Mineræ cupri
in Argilla *ex* Alsatia.
in Cote *ex* Alsatia.

5. OCHRA

2. STENRITNING med ring inom ring. *Syſt. nat.* 203. *n.* 6. Ringritningar
Tagen i Skåne *på Öſter-ſkal, ibland flyg-ſanden, vid* Åhus.

3. STENRITNING med ſtjernor och ſtråliga punčter. *Syſt. nat.* 203. *n.* 5. ſtjernritningar.
Tagen i Sveitz.

JORDARTER.

STENMÅRG.

1. STENMÅRG af ler, hvitagtig. *Syſt. nat.* 204. 1. Sjö-ſkum.
Tagen i Weſtergöthland *på Möſſeberg.*
Utom lands.

2. STENMÅRG af röd ochra. *Syſt. nat.* 204. *n.* 2. Röd-krita.
Finnes i Sverige *ibland Sandſtenen, ſåſom bark.*

GYTTJA.

1. GYTTJA af jern, gul. *Syſt. nat.* 205. n. 1. Surbrunsgyttja.
β af jern, röd.
Finnes vid alla Surbrunnar.

2. GYTTJA af koppar blå. *Syſt. nat.* 205. *n.* 3. Koppar blå.
Tagen i Svappavari.
i Elſas *uti Sandſten.*
Koppartmalm kallad Kopparglas *är grundad med en gul jern-gyttja, och ofvan derpå målad med den högſta blå fårg.*

3. GYTTJA af koppar, grön. *Syſt. nat.* 205. *n.* 2. Koppar grön.
Finnes på Kopparmalm.
i Ler *från Elſas.*
i Sandſten *från Elſas.*

germinans. 4. OCHRA cupri germinans. *Syst. nat.* 205. *n.* 4.
Locus: Saxonia.
Minera *cupri purpurascens vestita vellere viridissimo ex crystallis capillaribus, tanquam e punctis echinatis efflorescentibus, quibus crystalli natrosæ intersparsæ.*

flos visinuti. 5. OCHRA Vismuti rubra. *Syst. nat.* 205. *n.* 7.
Locus: Helvetia.

Cerussa. 6. OCHRA plumbi luteo-albida. *Syst. nat.* 205. *n.* 5.
Locus: Mineræ plumbi.

CRETA.

rupestris. 1. CRETA subrupestris alba. *Syst. nat.* 206. *n.* 1.
Locus: Gallia.

Calcarea. 2. CRETA terrestris alba. *Syst. nat.* 206. *n.* 3.
Locus: Scania.
Gottlandiæ *paludes.*
Wrangelsholm *W:gothiæ*, 3 *ped. sub terra.*

Schisticosa. 3. CRETA terrestris purpurascens. *Syst. nat.* 206. *n.* 4. *It. West: goth.* 92.
Locus: Westrogothia.
Oelandia.

Argillacea. 4. CRETA argillacea fissili-friabilis. *Syst. nat.* 206. *n.* 2.
Locus: Svecia.

ARGILLA.

Calcarea. 1. ARGILLA calcarea. *Syst. nat.* 207. *n.* 1.
Locus: Upsalia.

figulina. 2. ARGLLA tessellata. *Syst. nat.* 207. *n.* 3.
Locus: frequens in Svecia.

3. AR-

4. GYTTJA af koppar, ſtrålad ſom hår. *Syſt. nat.* 205. *n.* 4. Ërg-hår
Tagen i Saxen.
Kopparmalm, kallad Kopparglas, *är ſåſom med en fåll öfverdragen med fina, hårlika, gröna Cryſtaller, ſom likſom ſkägg upſkjuta af ſina vårtor, ibland hvilka ock kalk-druſer äro ſtrödde.*

5. GYTTJA af Viſsmut, röd. *Syſt. nat.* 205. *n.* 7.
Tagen i Sveitz.

6. GYTTJA af bly, gul-hvit. *Syſt. nat.* 205. *n.* 5. blyhvitt.
Finnes på bly-malm.

KRITA.

1. KRITA i klyft, hvit. *Syſt. nat.* 206. *n.* 1. Hvit krita.
Tagen i Frankrike.

2. KRITA i lös jord, hvit. *Syſt. nat.* 206. *n.* 3. Alvarmo.
Tagen i Skåne.
Gottlands *kärr.*
Wrangelsholm *i Weſtergöthland,* 1 ½ *aln under jorden.*

3. KRITA i lös jord, brunfärgad. *Syſt. nat.* 206. *n.* 4. *Weſtgöth. reſ.* 92. Röd-lera.
Tagen i Weſtergöthland.
Öland.

4. KRITA med lera, ſkifrig. *Syſt. nat.* 206. *n.* 2. Jord märg.
Finnes i Sverige.

LERA.

1. LERA af kalk. *Syſt. nat.* 207. *n.* 1. Märgeljord.
Tages i Upſala.

2. LERA, ſom vid torkningen ſpricker i terning. *Syſt. nat.* 207. *n.* 3. Krukmakare-lera.
Finnes allmänt här i landet.

Bolus. 3. ARGILLA ore liquefcens. *Syft. nat. nat.* 207. *n.* 7.
▽ Sigillata alba turcica.
albida. *Ludv. drefd. t.* 4. *f.* 10.
grifea filefiaca. *Ludv. t.* 2. *f.* 2. 3.
incarnata. *Ludv. t.* 4. *f.* 9.
pallide rubra. *Ludv. t.* 2. *f.* 4.
rufa. *Ludv. t.* 2. *f.* 23. 26. 31.
rubra turcica. *Ludv. t.* 10. *f.* 23.
rubra. *Ludv. t.* 2. *f.* 3.
obfcure rubra. *Ludv. t.* 2. *f.* 4.
brunnea. *Ludv. t.* 4. *f.* 10.
Bolus alba.
rubra.
Saxonica.
Lemnia.
Locus varius variis.

Gallica. 4. ARGILLA apyra. *Syft. nat. edit.* 2.
Locus: Gallia.

Nilotica. 5. ARGILLA fubfufca.
Locus: Nilus *Fr. Haffelquift. M. D.*
Hanc Argillam deponit Nilus quotannis, a qua fertilitas Ægypti derivanda. Eft terra *argillacea, impalpabilis, fufco-cinerea, cum aqua forti minime effervefcens quæ in igne cinerea evadit.*

ARENA.

mobilis 1. ARENA quartzofa impalpabilis. *Syft. nat.* 208. *n.* 1.
b Arena quartzofa vento volitans. *Syft. nat.* 208. *n.* 2.
c Arena quartzofa rotundata æqualis. *Syft. nat.* 208. *n.* 3.
Locus: mare & *maritima.*
Hæc omnis filia Neptuni.

fterilis. 2. ARENA impalpabilis fubfarinacea. *Syft. nat.* 208. *n.* 1.
Locus: Sylvæ *fterilissimæ.*
Hanc prioris non fororem, fed filiam, & quidem matre feniorem effe intellexi.

3. ARE-

3. LERA som smälter i munnen. *Syst. nat.* 207. *n.* 7.
Terra sigillata hvit, från Turkiet.
hvitagtig. *Ludv. dresd. t.* 4. *f.* 10.
grå ifrån Slesien. *Ludv. t.* 2. *f.* 2. 3.
Köttfärgad. *Ludv. t.* 4. *f.* 9.
blekröd. *Ludv. t.* 2. *f.* 4.
rödaktig. *Ludv. t.* 2. *f.* 23. 26. 31.
röd Turkisk. *Ludv. t.* 10. *f.* 23.
röd. *Ludv. t.* 2. *f.* 3.
mörkröd. *Ludv. t.* 2. *f.* 4.
brun. *Ludv. t.* 4. *f.* 10.
Bolus hvit.
röd.
Saxisk.
från Lemnus.
Finnes från åtskillige orter.

4. LERA, som är eldfast. *Syst. nat. edit.* 2. — Eldfast.
Tages i Frankrike.

5. LERA gråbrun. — Nilströms-lera.
Tagen vid Nilströmmen *i Ægypten af salig Doct. Hasselquist.*
Leran *gäser ej med sked-vatten, är gråbrun, uplöses straxt i vatten, och lägger sig öfver Ægypten, då den af Nilströmmen öfversvämmes; Ægyptens gödning endast härflyter af denna jord: ändrar ej sin färg i elden.*

SAND.

1. SAND af quartz, hel fint. *Syst. nat.* 208. *n.* 1. — flygsand.
b flyg-sand. *Syst. nat.* 208. *n.* 2.
c pärle-sand. *Syst. nat.* 208. *n.* 3.
Tages i och vid hafvet.
At denna är hafvets dotter, derom är jag försäkrad af många rön.

2. SAND hel fin och mjölig. — Mo.
Finnes allmänt i våra skogs-hedar.
At denna är kommen af den förra, ock äldre än vår allmänna flyg-sand, derom är jag ock säker.

3. SAND

nitens. 3. ARENA micacea. *Syst. nat.* 208. *n.* 6.
α lutea *colore auri.*
β alba *colore argenti.*
Locus: Svecia *variis in locis.*
Filia Muriæ saxeæ.

Ferri. 4. ARENA ferrea atra. *Syst. nat.* 208. *n.* 8.
Locus: Norlandiæ *fluvii, ad ostia maris Bothnici.*

Sabulum. 5. ARENA heterogenea. *Syst. nat.* 208. *n.* 7.
Locus: passim i Svecia.

HUMUS.

rubra. 1. HUMUS lapidea Schisti. *Syst. nat.* 209. *n.* 1. *It. W:goth.* 79.
Locus: Westrogothiæ montes.

Ochracea. 2. HUMUS vegetabilis ochraceo-rubicunda. *Syst. nat.* 209. *n.* 7. *It. W:goth.* 212.
Locus: Hunneberg.

Limus. 3. HUMUS vegetabilis aquatica. *Syst. nat.* 209. *n.* 3.
β Humus paludosa radicibus intertexta. *Syst. nat.* 109. *n.* 2.
Locus: ubique in convallibus.

Atra. 4. HUMUS vegetabilis communis. *Syst. nat.* 209. *n.* 6.
Locus: ubique terrarum
Plantarum omnium filia & nutrix.

ANI-

3. SAND af glimmer. *Syst. nat.* 208. *n.* 6. Glitter-sand.
   Gull-fårgad.
   Silfver-fårgad.
   Finnes i Sverige *på åtskilliga ställen.*
   År merendels kommen af Sjelffråt-sten.

4. SAND af jern, bekfvart. *Syst. nat.* 208. *n.* 8. Jernsand.
   Finnes i Norrlands floder, *der de gå in i hafvet.*

5. SAND af olika gry. *Syst. nat.* 208. *n.* 7. Grus.
   Finnes öfveralt i Sverige.

MYLLA.

1. MYLLA af skifversten. *Syst. nat.* 207. *n.* 1. *Westgöth. res.* 79. Skifvermylla.
   Finnes i Westgötha-bergen, *der Skifverstenen i dagen upløses.*

2. MYLLA af våxter, och jern-gyttja, rödaktig. *Syst. nat.* 209. *n.* 7. *Westgöth. res.* 212. Gyttje-mylla.
   Tagen på Hunneberg.

3. MYLLA af våxter utur kårr. *Syst. nat.* 209. *n.* 3. Dy.
   Kårrmylla med inflåtade rötter. *Syst. nat.* 209. *n.* 2.
   Finnes allmänt i dälder.

4. MYLLA af våxter, allmån. *Syst. nat.* 209. *n.* 6. Svartmylla.
   Finnes alleståds i verlden.
   Föder alla våxter och blifver af alla våxter.

ANIMALIA.

ASTERIAS.

Gigas. 1. ASTERIAS radiata, centro dorsali nodis 5 circumvallato. *Tab. IX. fig.* 1.

Locus: India.

Stella *hæc marina in suo genere maxima, diametro sesquipedali.*

Radii 5, *versus basin dilatati, convexi, scabri, porosi, adspersi Aculeis conicis, solidis, lævibus, distantibus, obtusiusculis, sparsis; gibbositates totidem centrum circumstant.*

Subtus cruce quinquefida exarata, similiter aculeata, margine aculeis validioribus horrente.

dorsata. 2. ASTERIAS stellata, radiis convexis longitudinaliter elevatis. *Tab. IX. fig.* 2.

Locus: India.

Stella *spithami diametro. Radii quinque, obtusi, versus basin dilatati, dorso admodum convexi, adspersi undique mucronibus obtusiusculis, remotis.*

Subtus plana, adspersa punctis prominulis; rima cincta papillis subulatis, tenuissimis.

articulata. 3. ASTERIAS stellata, radiis depresso-planis: margine elevato articulato. *Tab. IX. f.* 3.

Stella marina major aranciata, minoribus spinis echinata. *Barr. rar.* 130. *t.* 1281.

Locus: Oceanus.

ECHINUS.

ovalis. 1. ECHINUS irregularis convexus, ambulacris quatvor, areis lævibus punctatis. *Tab. VI. f.* 2.

Testa *ovalis, convexa.*

Anus subtus juxta os.

Ambulacra 5, *singula ex stria duplici.*

Areæ læves, punctis adspersæ.

CON-

D J U R.

SJÖSTJERNA.

1. SJÖSTJERNA med strålar och 5 uphögde knylor omkring medelpuncten. *Tab. IX. f.* 1. — ofanteliga.
   Tagen i Indien.
   Denna sjöstjerna är det största slaget af alla.
   Hon består af 5, kullriga, skrofliga, poreusa strålar, *som äro beströdde med coniska, fasta, slåta taggar, och dessutan har hon 5 uphögningar omkring medelpuncten.*
   Undra sidan är likaledes taggig och upristad med en femkantig stjerna midt uti; men kanterna äro garnerade med starkare taggar.

2. SJÖSTJERNA med långa halfrunda strålar. *Tab. IX. f.* 2. — fingerlik.
   Tagen i Indien.
   Denna är en Stjerna *af et quarters bredd, som består af 5 trubbiga och vid basin utvidgade strålar, hvilka äro på ryggen mycket kullrige och öfveralt beströdde med trubbiga, och från hvarandra stående taggar.*
   Undra sidan är beströdd med utstående puncter, och fårorne på bägge sidor omgifne med fina, små, spitsiga, mjuka taggar.

3. SJÖSTJERNA med nedtrykte strålar, som hafva en uphögd ledfull kant. *Tab. IX. f.* 3. — ledkantad.
   Hafs-stjerna stor brangul och med mindre taggar skarp. *Barr. rar.* 130. *t.* 1281.
   Finnes i Hafvet.

SJÖ-ÄPLE.

1. SJÖ-ÄPLE med bägge öpningar på undra sidan, tåkt med 5 gångar och jemna puncterade fångar. *Tab. VI. f.* 2. — ovalt.
   Skalet *är ovalt, uphögdt.*
   Munnen är på undra sidan och jemte honom utgången.
   På öfra sidan är hon fördelt i et quarter af 5 Gångar, som långsåt hafva en uphögd linea och med 5 Sångar, som äro slåte, planterade med litet uphögde puncter.

CONCHA.

lingulata. 1. PINNA lingviformis ſubfalcata. *Tab. VI. f.* 3.
Teſta *ſpithamæa, pollicem lata, ſolidiuſcula præſertim baſi, parum curva ad alteram ſuturam, pallida, undulatim ſtriata longitudinaliter griſeo colore. Intus alba. Cardo coalitus baſi teſtis unitis.*

lacerata. 2. ARCA ſtriis membranaceis laceris. *Tab. VI. f.* 1. 1.
Habitus & omnia Arcæ Noæ *vulgatiſſimæ, ſed magis compreſſæ, nec antice hiantis. Cardo transverſim ſtriatus more gentis ſuæ.*
Striæ 20, *a cardine ad peripheriam ductæ, in eo ſingulares, quod longitudinaliter ciliatæ ſunt pilis mollibus, griſeis, expanſis in membranulas.*
Margo teſtæ quaſi ramentis, ex membranis tenuiſſimis, laceris cingitur.

læve. 3. OPERCULATUM. *Tab. VI. f.* 5. 5.
Teſta *fere lapidea, orbiculata, a latere ſuperiore magis gibba A. ab inferiore plana punctis elevatis B. Ignoti generis.*

LITHOPHYTA.

corymboſa. 1. MADREPORA ramoſa corymboſa.
Forma Anaſtaticæ *ſ. Roſæ hierochunteæ: Rami in orbem umbellatim digeſti, ſubdichotomi, textura Spongiæ ſed lapidea, reticulata & poris pertuſa. Ramuli diſcum occupantes, parvi, ſimplices, erecti. Squamæ obtuſæ, concavæ, erectiuſculæ, ſparſæ ſ. ſub ſingulo poro ſingulæ.*

2. MADREPORA ramoſa, ramis adſperſis papillis ſubcylindricis apice introrſum magis hiantibus

3. CO-

MUSLA.

1. PINNA lik en tunga och något åt sidan bögd. *Tab. VI. f. 3.* tunga.
   Skalen *äro et quarter långa, och et tum breda, nog faste vid basin och åt ena kanten krokige; til färgen bleke och långsåt strimmige med krusade bruna vågar. Inuti äro skalen hvita. Begge skalen äro vid basin hopvuxne.*

2. NOÆ ARK med resna hinnor. *Tab. VI. f. 1. 1.* Lazarus.
   Denna Musla ser aldeles ut, som den allmänt kallade NOÆ ARK, *men är mera sammantryckt och gapar icke; hophäftningen är twärsföre sågad såsom de andre af sit slägte.*
   Strimmorne 20 stycken löpa ifrån hophäftningen åt alla kanter utvidgade, dermed besynnerlige, at alle desse strimmor äro liksom af näfver kämmade til miuka, grå, och upåt utvidgade flikar.
   Kanten på skalet är omgifvén med starsvor af en tunn hinna.

3. LÅCKSKALET. *Tab. VI. f. 5. 5.* flätta.
   Skalet *är hårdt som Osterskal, rundt som en tallrik, på öfra sidan A. något uphögt; på nedra sidan B. aldeles flatt, allenast midt uppå beströdt med några utstående puncter.*

SJÖVÅXTER.

1. MADREPOR, som är grenigt fördelt i en krona. utvidgad.
   Skapnaden *liknar örten, som kallas Jericho-rosen.* Grenarne *gå ifrån en punct, såsom en parasoll, fördelte i tu och tu. Hon liknar til sin hopsättning mycket en* Spongia, *men är aldeles sten af hopvalkade hår, och genomstucken med många porer.* Grenarne *som stå mit uti, äro kårta, ofördelte, upråtte. Under hvar och en por står et litet uprått utholkadt fjäll.*

2. MADREPOR, som är grenigt, men grenarne beströdde med cylindriska taggar, som på inre sidan äro upskurne. taggig.

reticulatum. 3. CORALLIUM ramosum, ramis angulatis imbricatis passim coadunatis. *Tab. XI. fig.* 2.

Lapis *sæpius pedalis, ramis vix digiti crassitie, dichotomis seu compositis, angulatis, albis, imbricatis ex squamis arcte adnatis, erectis, ovato-lanceolatis, carinatis.* Rami *apicibus more Spongiæ, passim uniti reticulatim. Fractis ramis, apparent pori longitudinales, inæquales, ut in vegetabilibus, quorum more videtur crescere. Nequit* Madreporis *associari absque stellulis; nequit* Milleporis *combinari non pertusa; habitus potius Spongiæ lapideæ.*

hispida. 4. SPONGIA ramosissima, ramis poris cylindricis subulatis æqualibus multifidis hispidis. *Tab. XI. fig.* 1.

Spongia *hæc valde ramosa instar juniperi, obvallata & tecta* Poris *subulatis, truncatis, multifidis, æqualibus, mollibus, fere cylindricis.*

lapidea. 5. SPONGIA lapidea dichotoma compressa.

Hæc consistentia fere lapidea, compressa, dichotoma instar Visci s. Fuci, ramosissima, textura compacta, ut pori vix conspiciantur.

Hippuris. saxea. 6. SERTULARIA ramosissima, articulis sulcatis. *Hort. cliff.* 480.

Hippuris saxea. *Clus. exot.* 124. *Olear. mus.* 76. *t.* 35. *f.* 4. *Gualt. t.* 7. *f. B. Rumph. amb.* 6. *p.* 228. *t.* 84.

Habitus rami arboris ramosissimæ, substantia Saxea. Rami *annulis, quasi rupturis tranversis, circularibus, atris, excavatis in superioribus; solidi autem sunt rami in inferioribus. Articuli inter annulos striati longitudinaliter striis flexuosis. Ramuli extimi minimi, pellucidi, more opuntiæ enati, solitarii bini s. terni.*

virgatum. 7. LITHOPHYTON ramis virgatis atris, cortice albo poroso.

Rami atri, instar cornu flexiles, in igne fœtent instar spongiæ & retorquentur ac moventur vermis instar. Crusta calcarea tegit ramos poris copiosis pertusa.

Cotylæ *quasi corolla scrophulariæ, subovatæ, ventricosæ, ore hiantes; superiore labio tridentato; inferiore labio obsoleto vix tridentato, extus flavæ, intus tunica alba & fere testacea oblinitæ, passim ramis adhærent, an* Polyporum *hybernacula?*

8. LITHO-

3. CORALL som är grening, och grenarne liksom fjällige, samt här och der åter hopvuxne. *Tab. XI. f.* 2. Sammanvuxen.

Stenen *är knapt en aln lång;* Grenarne *äro nästan tjocka som et finger, fördelte i tu och tu, kantige, hvite med uprätte, ovalt aflånge, på undra sidan kantade, på inra sidan vidvuxne fjäll. Grenarne äro vid ändarna ofta hopvuxne såsom et nät. Då grenarne afbrytas; synas ojämt store porer gå ifrån roten ut til grenarna, såsom i växterna. Jag får ej föra henne til Madreporer; ty hon har inga stjernor; ej eller til Milleporer, ty hon är ej tvärs porös; utan hela skapnaden liknar en Spongia.*

4. SJÖ-SVAMP grenig, som öfver alt är taggig med cylindriska spitsade jemna mångklöfda mjuka taggar. *Tab. XI. f.* 1. taggig.

Denna Spongia är rätt mycket grenig och öfveralt, såsom en Enebuske, beströdd med taggar, men taggarne äro mjuka, jemnstore, cylindriske, trubbige och mångdelte.

5. SPONGIA af sten hoptrykt och fördelt i tu och tu. hårdad.

Hon är hård, nästan som en corall; hoptrykt på sidorna, såsom en mistel eller tång; fördelt i 2 *och* 2 *grenar, och så tätt, at man näpligen i henne kan märka några porer.*

6. SERTULARIA mycket grenig med råfflade leder. ledig.

Denna liknar, til utvärtes väsende, en mycket grenig quist, men til invärtes halten, är den sten. Qvistarne äro omgifne med utholkade svarta ringar, men de större grenarna äro jemne; hvart ock et stycke af quistarne emellan lederne är långsät i vågor råfladt. De aldrayttersta små quistarne äro klare, och växa, som på coccionell-trädet eller opuntia, 2 *a* 3 *leder altid utur den nedra.*

7. STEN-TRÄ med ris-lika svarta quistar och hvit porös bark. haf-ris.

Grenarne äro bekſvarte och låta böja sig, som tänderne i en kam. Uti *elden slinka de som spongia och vrida sig som maskar; en bark af kalk betäcker dem, som är med många porer genomstucken.*

Här och der sitta på quistarna små Polyp-boen, som likna aldeles til skapnaden blomman på Flen-örten; ty de äro rundade såsom et ägg-skal och gapa med munnen, af hvilken öfra läppen är delt i 3 *tänder, men nedra är knapt synlig ock af* 3 *tänder. Ytan är på desse gul, men inra sidan är hvit och nästan med kalk-skal öfverdragen.*

8. HAFS-

norvegicum. 8. LITHOXYLON norvegium *Tab. X.*

Planta marina coralloides. *Cluſ. exot.* 119. *f.* 119. *Worm. muſ.* 230.

Locus: Ante annum extracta e mari Finmarchiam Norvegicam *alluente, ad Hammar fäſt-hamn, profunditate* 380 *pedum.*

Frutex *hic marinus refert ſtatura ramum Abietis foliis deſtitutum, niſi rami hujus craſſiores eſſent & obtuſiores.*

Caudex *altitudine pedes* 2½ *attingit, craſſitie vero vix brachii vel quanta manu digitisque cingi poteſt, & verſus inferiora parum compreſſus.*

Rami *prodeunt paſſim citra ordinem: inferiores magis recti; ſuperiores vero, qui paniculam conſtituunt pedes* 3 *latam, parum nutant verſus anteriora, ac ſi hæc arbor creviſſet ad latus rupis ſubmarinæ.*

Subſtantia *hujus fruticis maxime friabilis, ut ungve raſa in pollinem transeat, albida, intus longitudinaliter poris, quorum centrales majores, iisque variis perforata, inſtar cornu cervi etiamnum tenelli, unde etiam fit, ut rami aquæ immiſſi natent per aliquot minuta antequam aquam hauſerint. Dentibus maſticata inſtar ſpongiæ fragilis eſt, juncum ſ. ſcirpum aridum ſale mixtum ſapit.*

Cortex *ſaturate ruber eſt: interior cortex, qui, a ſubſtantia lignoſa conſiſtentia molliore & flava diſtingvitur, poris numeroſiſſimis & confertis pertuſus eſt. Exterior cortex, ſ. Epidermidem dicas, eſt tunica tenuiſſima, paſſim in veſiculas ſaturatius rubras elevata, rarius dehiſcens foramine parvo.*

Uſtulatus *ſuper prunas fœtet odore accenſæ Spongiæ ſ. Fuci & comburitur absque flama; ex fœtore ſolo proſapiem & affinitatem divinare licet.*

Proprietates *itaque ſequentes huic communes ſunt.*

- Creſcere *in formam ſpongiæ;*
- Indutum *eſſe cortice poris perforato;*
- Vaſis *interne ſcatere inſtar vegetabilium;*
- Sentiri *inter dentes absque lapidea textura;*
- Natare in *aqua, antequam eam imbibit;*
- Igne *conſumi absque flama cum fœtore;*
- Non efferveſcere *cum aqua forti.*
- Hinc vegetabile *nec corallium eſſe probatur, quod non efferveſcat cum aqua forti, ſed fœtorem in igne ſpargat.*

Cum in aquam immittatur ramulus ſiccus, natat primum, intumeſcit ſenſim, emollitur, fundum demum petit, colore intenſiori rubro tingitur & veſiculæ, poro hiantes, ore evadunt majore, octofido, repletæ glutine.

Hic

8. HAFSGRAN *Tab. X.* Norska.

Hafsväxten, som liknar Corall. *Clus. exot.* 119. *Worm. mus.* 230.

Tagen för et år sedan utanför Norriges Finnmark, *der den blef upfiskad, utan för* Hammar-fäst-hamn, *på* 190 *alnars djup.*

Denne Hafsväxt liknar, til skapnad och lynne, en tjock grangren, som mist sit barr, om ej quistarne på denne voro mera grofve och trubbige. Stammen *är* 12 *quarter hög, så tjock, at man näppeligen med fingrarna kan omfatta honom och nedantil något litet hoptrykt.*

Grenarne *utvidgas utan ordning, de undre äro mera rake, och de öfre, som göra kronan af half annor alns bredd, luta något litet fram-åt, liksom detta trå vuxit ut på sidan af någon klippa.*

Veden *eller inra arten af denna hafsväxt är mycket bräckelig, och så lös, at man kan rifva honom med nageln til mjöl, samt hvit, genomborad långs-åt med åtskilliga porer, af hvilka de som sitta innerst, äro större, nästan på samma sätt, som uti Hjort-hornen, då de äro ännu mjuke och i växten. af desse porer hårrörer det, at då grenarne af detta hafsträ läggas i vatten, så flyta de i förstone, til dess de väl fåt supa i sig vatten, då de änteligen sjunka.* Tuggar *man på desse grenar, kännes de vara spröde, som Spongia fluviatilis; men derjämte torra, som såf med salt.*

Barken *på grenarna är högröd; inra barken, som der med är skild ifrån inra träet, at han är mera lös och mera gul, är med många fina porer genomborad, och desse porer äro såsom små, men med röda blåsor uphögde, hvilka under tiden öpna sig med ett litet hål.*

Då en quist lägges på elden, osar han, som Spongia eller Tång, och förbrännes utan låga, at man håraf kan se dennas nära förvantskap med de sjö-växter, som ej äro verkelige coraller.

Följande egenskaper *äro märkvärdige på denna växt:*

Åt han växer, som en Spongia eller Svamp.
Åt han är öfverdragen med en poreux bark.
Åt hän har ådror uti sig såsom växterne.
Åt då man tuggar på honom, kännes intet sten-mjöl emellan tänderna.
Åt han flyter i vatten, förrän han blifver genomblött.
Åt han förbrännes i elden med mycket os, utan låga.
Åt han ej gåser med sked-vatten.

Håraf kan man tydeligen sluta, at denne hörer til växtriket och ej til Corall-djuren.

Då denne lägges i vatten flyter han i förstone, blötes up efter hand, utvidgar sig, går til botten, får högre röd färg; blåsorne, som sitta på honom strödde, liksom upsvulnade porer, visa en öpning med 8 små tänder och innehålla et slem.

Hic habitu maxime affinis coralliis, forte ansam dedit veteribus credendi Corallia sub aqua mollia esse, demum indurescere.

Figura A sistit plantam ipsam in compendio; B Ramulum in naturali magnitudine.

Non praetereundum censeo heic mentionem facere Animalis ASTERIÆ *radiatae: radiis dichotomis, vulgo Caput Medusae dicti, quod huic arbori insidet adglutinatum, & una e mari extractum, manifesto indicio Caput medusae etiam dari in Oceano atlantico & septentrionali, quamvis antea plerumque e plagis meridionalibus fuisset allatum.*

9. CAPUT Actæi. *Tab. XII.*

Mirus naturae lusus certamine trium regnorum.

CASSIDA labio dilatato antice acuto, dorso subnodoso, *similis* Pugili. *Rumpf. III. t. 36. f. R. sed magnitudine capitis humani; haec instar Tineae adspersa crustâ ex* Madreporis, B; *caeterum obtecta radicibus arboris* Rhizophoræ A, *quae fuci instar adnatae, dein truncatae, ramosis ramis referunt cornua cervi, unde similitudo a capite Actaei desumta.*

Supersedemus enumerare reliquas gazas ditissimi Musei, quae alium diem poscunt:

CONCHILIA *Authorum facile omnia, quorum nitor, selectus, copia certat cum praestantissimis pretiosissimisque museis.*

BIBLIOTHECAM Librorum *rarissimam, selectissimam, pretiosissimamque, cum Picturis &* Delineationibus *paene infinitis rarissimisque, a summis artificibus confectis.*

NUMMOS & GEMMAS *numero & pretio stupendas aliis explicandas relinquo.*

FOR-

Här synes huru växt-riket vid denna gräntsar nära til corallerna i djur-riket och häraf lära ofelbart de gamle trodt, at Corallerne voro mjuke under vattnet, men ändteligen blifvit hårde, sedan de updragits.

Figuren A föreställer hela växtens skapnad i litet; B afbildar allenast en quist i naturlig storlek.

Man bör ej förbigå, at nämna det sällsamma djuret, allmänt kallat Medusæ *hufvud, som suttit på detta trä, då det updrogs af vattnet, och vid det samma förtorkats til et ovedersäjeligt bevis, at detta så sällsynta djuret, äfven finnes i Norska vattnet, hvilket man altid tilförene fått ifrån de varma länder.*

9. ACTÆONS-HJELM. *Tab. XII.*

Et artigt naturens spel med hopsättning af de 3 naturens riken.

Snäckan *kallad* Kask *eller Cassida med utvidgad och frammantil spitsig läpp och knylig rygg, lik Rumpfii* Pugill, *som han afritat T. III. t. 36. f. R. och stor som en hjelm, är på åtskilliga ställen, liksom af skorf angrepen med en stjernfull* Corallskorpa, *och desutan betäkt af Indianiska vatten-trädet kalladt* Rhizophora, *hvilket fäst sig på samma sätt, som tången plägar fästa sig vid stenarne. Sedermera äro grenarne af trädet afhuggne, at de likna grenige Hjorthorn.*

För öfrigt är ock detta prägtiga Cabinettet så rikt på Skjölp *af allehanda* Conchilier *och* Coraller, *at det ock i denna del kan räknas ibland de utvaldaste, antingen man vil döma det efter de raraste sorter, eller af de raraste och utvaldaste stycken.*

Jag lemnar det stora BIBLIOTHEQUET *af de dyrbaraste verk, med de oändeliga många* Ritningar *och Kopparstycken, gjorde af de största mästare.*

Jag går förbi de stora samlingar af Ädla Stenar *och* Mynt, *som en annor dag torde framdeles föreställa.*

TABULARUM EXPLICATIO.

TABULA I.

Fig. I. NITRUM: Cryſtallus montana maxima ex India. *pag.* 30, *numero.* 10.

TABULA II.

Fig. 1. NITRUM lenticulare. *pag.* 28. *n*, 3.
2. PYRITES dodecaëdricus e planis duobus tetragonis. *pap.* 28. *num.* 6.
3. PYRITES dodecaëdricus e planis duobus pentagonis. *pag.* 44. *n.* 8.
4. NITRUM: Pſeudo-Adamas. *pag.* 30. *n.* 8.
5. NITRUM obtuſum. *pag.* 26. *n.* 2.
6. PLUMBUM cryſtallinum. *pag.* 62. *n.* 2.
7. NITRUM irregulare. *pag.* 26. *n.* 1.
8. PYRITES ſerratus. *pag.* 47. *n.* 12.
9. HELMINTHOLITHUS Echinites. *pag.* 94. *n.* 11.

TABULA III.

Fig. 1. ENTOMOLITHUS Monoculi. *p.* 98. *n.* 3.
2. ENTOMOLITHUS monoculi. *alius ſpeciei.*
3. MILLEPORA dichotoma repens teres, poris ſolitariis eminentibus. *Amœn. acad. I. p.* 105. *t.* 4. *f.* 26.

TABULA IV.

Fig. 1. CORNU AMMONIS ſulcis transverſis flexuoſis *pag.* 86. *n.* ι
2. CORNU AMMONIS ſulcis dorſi bifidis. *pag.* 86. *n.* ε
3. CORNU AMMONIS ſulcis acutis. *pag.* 86. *n.* η
4. CORNU AMMONIS ſulcis remotis. *pag.* 86. *n.* γ
5. CORNU AMMONIS ſulcis remotis, aliud. *pag.* 86. *n.* γ
6. CORNU AMMONIS dorſo carinato. *pag.* 86. *n.* ϑ
7. CORNU AMMONIS diſco ſtriato. *pag.* 86. *n.* δ
8. CORNU AMMONIS lateribus nodoſis. *pag.* 86. *n.* ζ
9. CORNU AMMONIS ſulcis remotis, aliud. *pag.* 86. *n.* γ
10. CORNU AMMONIS ſulcis flexuoſis. *pag.* 86. *n.* β
11. CORNU AMMONIS ſuturis flexuoſis. *pag.* 86. *n.* α
12. CARPOLITHUS caroyphylliodes. *pag.* 96.

TA-

FÖRKLARNING Öfver TAFLORNA.

I. TAFLAN.

Fig. 1. Berg CRYSTALL den aldraſtörſta ifrån Indien. *pag.* 31. §. 10.

II. TAFLAN.

Fig. 1. Nedtryckt DRUS. *pag.* 29. §. 3.
2. Tolf-ſidig KIES. *pag.* 45. §. 6.
3. Tolf-ſidig KIES, en annor art. *pag.* 45. §. 8.
4. Willa DEMANTER. *pag.* 31. §. 8.
5. Trubbig DRUS. *pag.* 27. §. 2.
6. BLY-DRUS. *pag.* 63. §. 2.
7. tvår-ſidig DRUS. *pag.* 27. §. 1.
8. Sågad KIES. *pag.* 47. §. 12.
9. Kråk-ſten af SJÖ-APLE. *pag.* 95. §. 11.

III. TAFLAN.

Fig. 1. Underſtenen. *pag.* 99. *n.* 3.
2. En annor *af ſamma ſlag. pag.* 99.
3. Nät-lik liggande CORALL, ſom vid hvarje maſka har en tub. *Amœm. academ.* 1. *pag.* 105. t. 4. *f.* 26.

IV. TAFLAN.

Fig. 1. AMMONS HORN med knottrige tvårforor. *pag.* 87. §. ι
2. AMMONS HORN med klyfda vågor. *pag.* 87. §. ε
3. AMMONS HORN med hvaſſa råfflor. *pag.* 87. §. η
4. AMMONS HORN med knottrig kjöl. *pag.* 87. §. γ
5. AMMONS HORN en annor förändring. *pag.* 87. §. γ
6. AMMONS HORN med hvaſſa tvår-fåror. *pag.* 87. §. ϑ
7. AMMONS HORN, ſom år tvårſtrimmigt. *pag.* 87. §. δ
8. AMMONS HORN, ſom år knottrigt. *pag.* 87. §. ζ
9. AMMONS HORN med enkla fåror. *pag.* 88. §. γ
10. AMMONS HORN med klöfda fåror, *pag.* 87, §. β
11. AMMONS HORN med vågade ſömmar. *pag.* 87. §. α
12. NÆGLICKE-STEN *pag.* 96.

TABULA V.

Fig. 1. HYSTEROLITHUS crusta obductus. *pag.* 90. *n.* ε
2. HYSTEROLITHUS vario situ depictus. *pag.* 90. *n.* ξ
3. CONCHA ANOMIA præcedenti affinis *pag.* 90.
4. C. ANOMIA oblonga. *pag.* 90. *n.* γ
5. C. ANOMIA striis viginti. *pag.* 88. *n.* β
6. C. ANOMIA subglobosa. *pag.* 88. *n.* α
7. C. ANOMIA dilatata. *pag.* 90. *n.* δ.
8. CONCHIDIUM biloculare. *pag.* 90. *n.* η
A *subtus* B. *supra.*
9. GRYPHITES. *pag.* 92. *n.* ϑ
A *à tergo.* B. *subtus.*
10. CONCHITES striis perforatis. *pag.* 92. *n.* π

TABULA VI.

Fig. 1. ARCA lacerata. *pag.* 116. *n.* 2.
A. *Latus exterius.*
B. *Latus interius.*
2. ECHINUS ovalis. *pag.* 114. *n.* 1.
A. *Dorsum.*
B. *Abdomen.*
3. PINNA lingulata. *pag.* 116. *n.* 1.
4. OSTRACITES Crista galli dictus. *pag.* 92. *n.* 2.
5. OPERCULATUM læve. *pag.* 116. *n.* 3.
A. *Latus superius.*
B. *Latus inferius.*

TABULA VII.

Fig. 1. LITHOXYLON achatinum. *pag.* 102. *n.* 2. α
2. Idem ut basis conspiciatur.
3. LITHOXYLON calcareum. *pag.* 104. *n.* 2. γ.

TABULA VIII.

Fig. 1. LITHOXYLON filicinum. *pag.* 102. *n.* 2. β

TABULA IX.

Fig. 1. ASTERIAS gigas. *pag.* 114. *n.* 1.
2. ASTERIAS dorsata. *pag.* 114. *n.* 2.
3. ASTERIAS articulata. *pag.* 114. *n.* 3.

TA-

V. TAFLAN.

Fig. 1. Vill-MUSLA Ormhufvudet. *pag.* 91. §. ε
2. - - - QUEDMUSLAN *pag.* 91. §. ξ
3. VILL-MUSLA fläkt med den förra *pag.* 91.
4. VILL-MUSLA aflång. *pag.* 91. §. γ
5. VILL-MUSLA med 20 reflor *pag.* 89. §. β
6. VILL-MUSLA rundad *pag.* 89. §. α
7. VILLMUSLA utbredd på fides. *pag.* 90. §. ϑ
8. KLOF-SKALET *pag.* 91. §. η
9. GRYPHIT *pag.* 93. δ
10. MUSSLE-STEN med genombårade altaner *pag.* 93. §. π

VI. TAFLAN.

Fig. 1. NOÆ ARK, kallad Lazarus *pag.* 117. §. 2.
A. *yttra fidan.*
B. *inra fidan.*
2. Ovalt SJÖ-ÄPLE *pag.* 115. §. 1.
A. *ofvan uppå.*
B. *inunder*
3. PINNA kallad Tunga. *pag.* 117. §. 1.
4. OSTER-STEN Tupp-kammen kallad. *pag.* 93. §. 1.
5. LOCK-SKALET. *pag.* 117. *n.* 3.
A. *Öfra fidan.*
B. *undra fidan.*

VII. TAFLAN.

Fig. 1. AGAT-STOCKEN. *pag.* 103. §. 2. α
2. *Samma, at hon må fynas vid bafin.*
3. MARMOR-STOCKEN. *pag.* 105. §. 2. γ.

VIII. TAFLAN.

Fig. 1. FLINTE-STOCKEN. *pag.* 103. §. 2. β

IX. TAFLAN.

Fig. 1. SJÖ-STJERNAN af ofantlig ftorlek. *pag.* 115. §. 1.
2. SJÖ-STJERNAN med fingerlika ftrålar. *pag.* 115. §. 2.
3. SJÖ-STJERNA, fom är ledkantad. *pag.* 115. §. 3.

X.

TABULA X.

A. LITHOPHYTON norvegicum. *p.* 126. *n.* 8.
in cujus centro Caput medusæ.
B. RAMUS *crassitie naturali.*
a latere pori striati.

TABULA XI.

1. SPONGIA hispida. *p.* 118. *n.* 4.
2. CORALLIUM reticulatum. *p.* 118. *n.* 3.

TABULA XII.

1. CAPUT ACTÆI. *p.* 122. *n.* 9.
A. *Rami detruncati* Rhizophoræ.
B. Madrepora.
Inter Musei hujus ornamenta propria & eximia ne dicam miracula eminent.
1. Lithoxylon achatinum. *Tab.* 7. *f.* 1. *puritate.*
2. Entomolithus monoculi. *Tab.* 3. *f.* 1. *latitudine.*
3. Crystallus indica. *Tab.* 1. *magnitudine.*
4. Asterias gigas. *Tab.* 9. *f.* 1. *amplitudine.*
5. Lithophyton norvegicum. *Tab.* 10. *f.* 1. *altitudine.*
6. Helmintholithus Echinitæ. *Tab.* 2. *f.* 9. *nitore.*
7. Caput Actæi. *Tab.* 12. *f.* 1. *varietate.*

X.

X. TAFLAN.

A. HAESGRANEN ifrån Norrſka hafvet *p.* 121. §. 8.
i centro ſynes Meduſæ hufvud.
B. *en gren deraf i naturlig ſtorlek.*
På ſidorne ſynas porerne.

XI. TAFLAN.

Fig. 1. SJÖ-SVAMP taggig. *pag.* 119. §. 4.
2. Sammanvuxen CORALL. *pag.* 119. §. 3.

XII. TAFLAN.

Fig. 1. ACTEONS HJELM. *pag.* 123. §. 9.
A. *Afhugne grenar af* vatten-trådet.
B. *ſkorpa af* Stjern-corall.

Uti detta Cabinet finnas 7 ſtycken ſom beſynnerligen draga åſkådarenas förundran, och ſom nåppligen åro til at ſynas i andra Cabinetter.

1. Agat-ſtäcken. *Tafl.* 7. *f.* 1. *ſå ren.*
2. Under-ſtenen *Tafl.* 7. *f.* 1. *ſå vid.*
3. Indiſka druſen *Tafl.* 1. *ſå anſenlig.*
4. Sjö-ſtjernan *Tafl.* 9. *f.* 1. *ſå ſtor.*
5. Hafs-granen *Tafl.* 10. *f.* 1. *ſå ſällſam.*
6. Sjö-åple intryckningen. *Tafl.* 2. *f.* 1. *ſå ordentelig.*
7. Actaeons hjelm. *Tafl.* 12. *f.* 1. *ſå hopſatt.*

ERRATA.

Pag. 94. §. 11. HELMINTHOLITHUS Echinites ætitæ &c. *lege* Echinites 11. HELMINTHOLITHUS ætitæ &c.
Pag. 106. Ochra 2. MARGA. *lege* Ochracea 2. MARGA.
Pag. 46. 14. Pyrites fereus *lege* Ferri 14. PYRITES ferreus.

INDEX.

Silex

Lock-

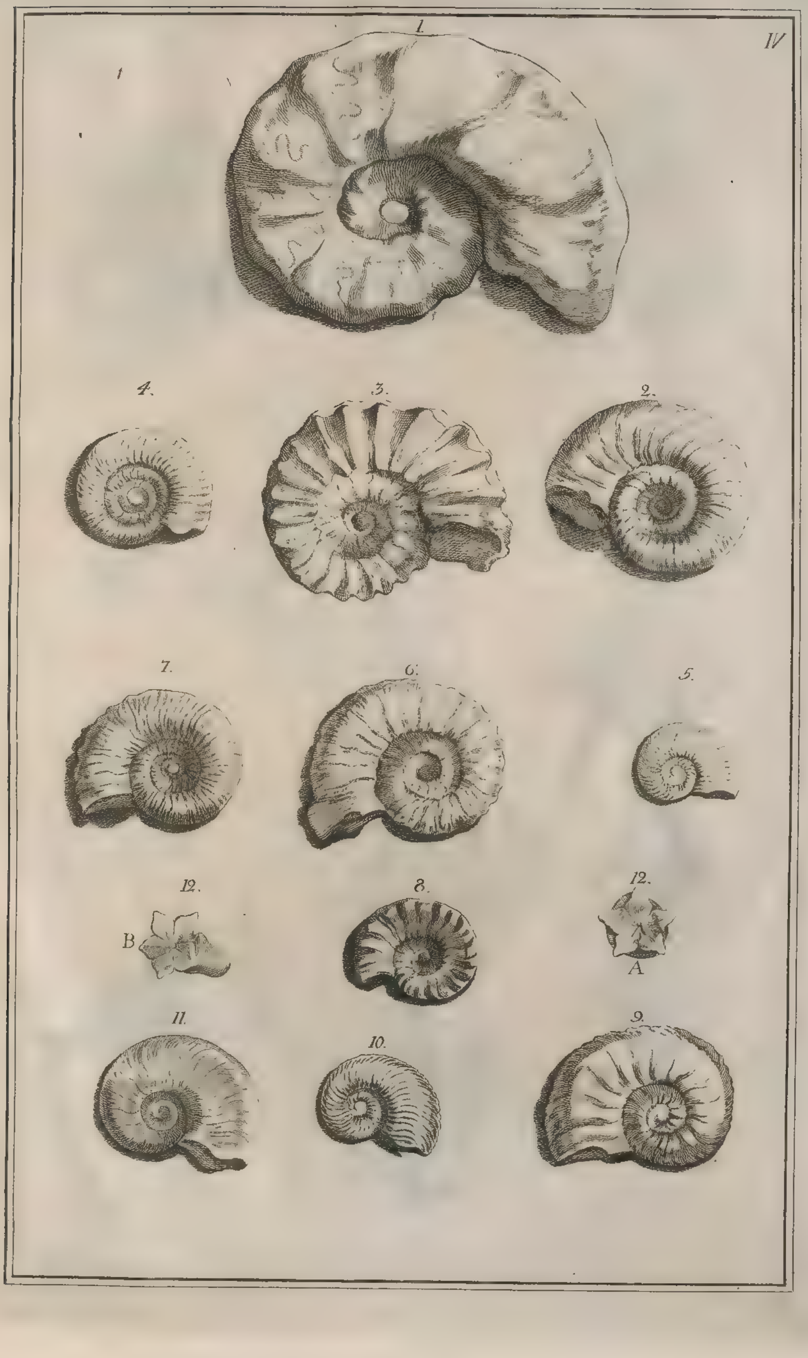

II.
4.
3.
2.
1.
6
5.
5.
B
A
8
7
9
9.
9.
C
B
A

III.
1
2

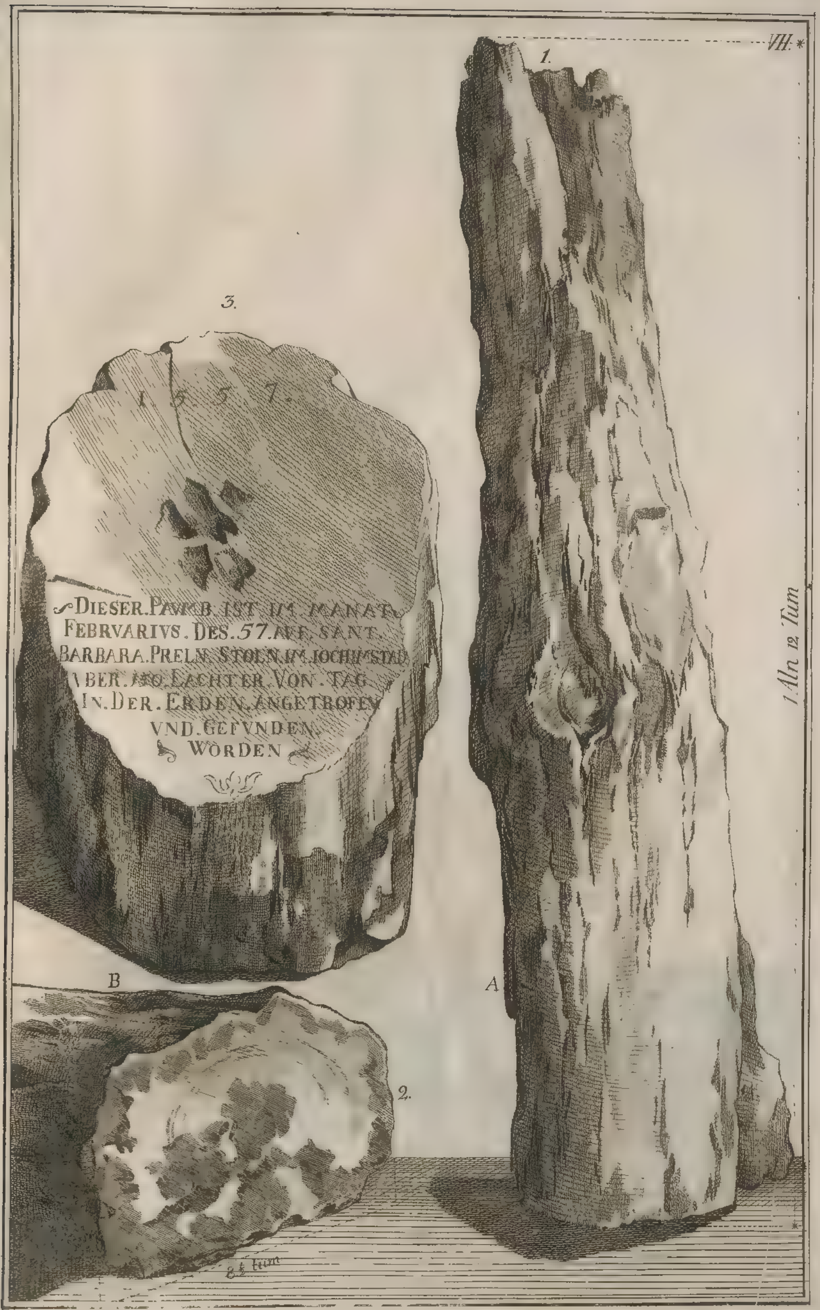

IV
1.
4.
3.
2.
7.
6.
5.
12.
B
8.
12.
A
11.
10.
9.

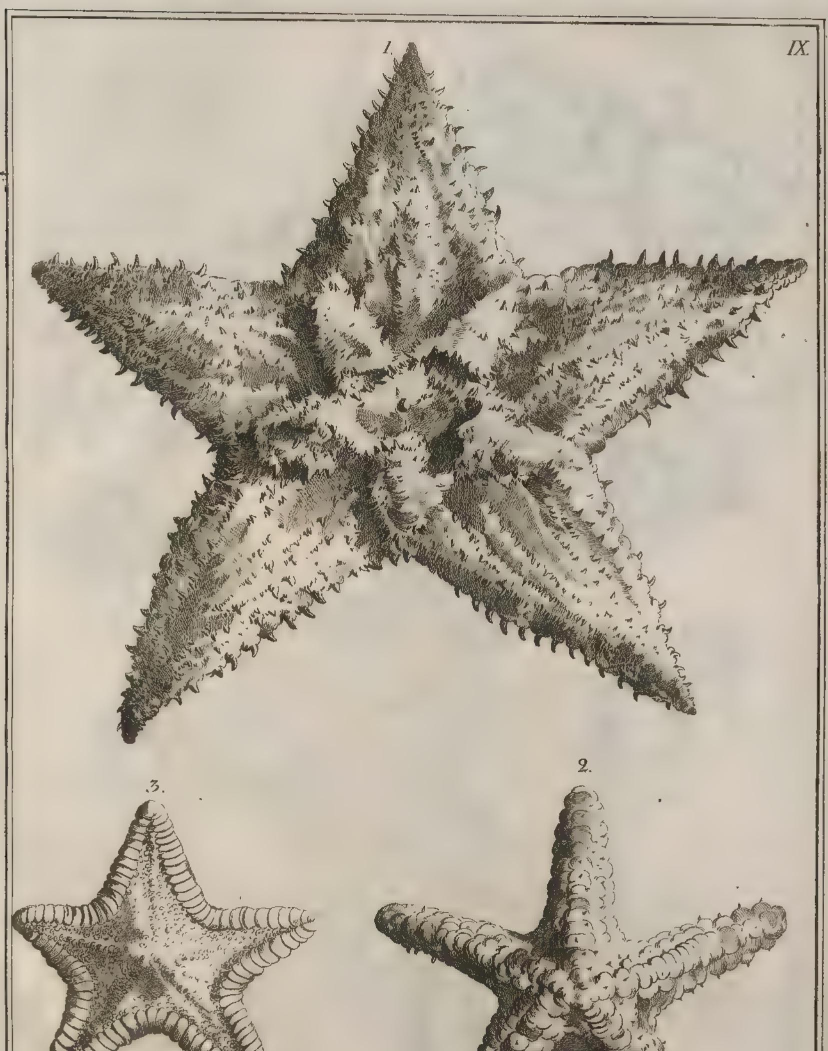

V.

II.
1
B
1.
A
3.
2.
A
2.
B
4.
5.
B
5.
A

VII.*
1.
3.
1557.
DIESER.PAVMB.IST.IM.MANAT
FEBRVARIVS.DES.57.AVF.SANT.
BARBARA.PRELN.STOLN.IM.IOCHIMSTAD
ABER.150.LACHTER.VON.TAG
IN.DER.ERDEN.ANGETROFEN
VND.GEFVNDEN.
WORDEN
B
A
2.
1 Aln 12 Tum

VIII.

IX.
1.
2.
3.

X.
A
B
1 aln.

XI
1
2.

A
A
A
B
B
XII